

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik

Sammanfattning

Civilutskottet behandlar i betänkandet förslag i budgetpropositionen för budgetåret 2010 (prop. 2009/10:1) som avser utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik tillsammans med de motionsförslag i anknytande frågor som väckts under årets allmänna motionstid. Förslagen i propositionen avser anslagsfördelningen inom utgiftsområdet och vissa bemyndiganden inom det bostadspolitiska området. Förslagen i motionerna avser dessutom en rad frågor med en mer allmän bostadspolitisk eller konsumentpolitisk inriktning. Det gäller bl.a. målen för bostadspolitiken respektive konsumentpolitiken, stödet till bostadsproduktionen, miljonprogrammets bostadsområden, villkoren för allmännyttiga bostadsföretag, kommunernas bostadsförsörjningsansvar och den kommunala konsumentvägledningen.

Utskottet tillstyrker förslaget i budgetpropositionen om anslagsfördelningen budgetåret 2010 för utgiftsområde 18 samt regeringens förslag om bemyndiganden inom utgiftsområdet.

Samtliga motionsförslag som behandlas i betänkandet avstyrks. I flera frågor hänvisar utskottet till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet. Det gäller bl.a. frågan om villkoren för de allmännyttiga bostadsföretagen. Utskottet framhåller här värdet av den samsyn mellan bostadsmarknadens parter som har konkretiserats genom ett förslag som nyligen redovisats i en departementspromemoria.

I betänkandet finns 21 reservationer och 5 särskilda yttranden.

Reservationerna avser flertalet av de frågor som behandlas i betänkandet.

När det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 för budgetåret 2010 – utskottets förslag till riksdagsbeslut punkt 1 – har representanterna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet avstått från att delta i utskottets beslut. I särskilda yttranden har de redovisat sin syn på anslagen inom utgiftsområdet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Utskottets överväganden	8
Inledning	8
Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2010	9
1:1 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	9
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	10
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	10
1:4 Rängebidrag m.m.	10
2:1 Boverket	11
2:2 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	12
2:3 Statens geotekniska institut	13
2:4 Lantmäteriet	13
2:5 Statens va-nämnd	14
3:1 Marknadsdomstolen	14
3:2 Konsumentverket	14
3:3 Allmänna reklamationsnämnden	16
3:4 Fastighetsmäklarnämnden	16
3:5 Åtgärder på konsumentområdet	17
3:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	17
Motionsförslag om nya anslag inom utgiftsområde 18	17
Bemyndiganden för regeringen	19
Bostadspolitiska mål	20
Bostadspolitikens inriktning	22
Mål för bostadsbyggandet	25
Stöd till bostadsproduktionen	27
Bostadsbyggande i glesbygd	29
Hissbidrag och tillgänglighetsinventering	31
Miljonprogrammets bostadsområden	33
Allmännyttans villkor	36
Kommunernas bostadsförsörjningsansvar	42
Kommunal bostadsförmedling	44
Kommunal bostadsanvisningsrätt	46
Alternativa boendeformer	47
Lokaliseringen av Metria	48
Fri tillgång till geodata	49
Mål för området Konsumentpolitik	50
Konsumentvägledning	51
Stöd till konsumentorganisationer	54
Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa	56
Reservationer	58
1. Bostadspolitiska mål, punkt 3 (s, v, mp)	58
2. Bostadspolitikens inriktning, punkt 4 (s, v, mp)	59
3. Mål för bostadsbyggandet, punkt 5 (s, v, mp)	61
4. Stöd till bostadsproduktionen, punkt 6 (s)	62
5. Stöd till bostadsproduktionen, punkt 6 (v)	64

6. Stöd till bostadsproduktionen, punkt 6 – motiveringen (mp)	65
7. Bostadsbyggande i glesbygd, punkt 7 (s, v, mp)	66
8. Hissbidrag och tillgänglighetsinventering, punkt 8 (s)	67
9. Hissbidrag och tillgänglighetsinventering, punkt 8 (v, mp)	69
10. Miljonprogrammets bostadsområden, punkt 9 (s, v, mp)	70
11. Allmännyttans villkor, punkt 10 (s, v, mp)	72
12. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 11 (s, mp)	74
13. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 11 (v)	75
14. Kommunal bostadsförmedling, punkt 12 (s, v, mp)	76
15. Kommunal bostadsanvisningsrätt, punkt 13 (v)	77
16. Kommunal bostadsanvisningsrätt, punkt 13 (mp)	78
17. Alternativa boendeformer, punkt 14 (mp)	79
18. Mål för området Konsumentpolitik, punkt 17 (s, v, mp)	81
19. Konsumentvägledning, punkt 18 (s, v, mp)	82
20. Stöd till konsumentorganisationer, punkt 19 (s, v)	83
21. Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa, punkt 20 (v)	84
Särskilda yttranden	86
1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2010, punkt 1 (s)	86
2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2010, punkt 1 (v)	90
3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2010, punkt 1 (mp)	94
4. Konsumentvägledning, punkt 18 (v)	97
5. Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa, punkt 20 (mp)	97
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	99
Propositionen	99
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	99
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens förslag	110
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	111

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2010

Riksdagen anvisar för budgetåret 2010 anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik enligt vad som i bilaga 3 anges som utskottets förslag. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 18 punkt 5 och avslår motionerna 2009/10:C277 yrkande 7, 2009/10:C374 yrkande 3 i denna del, 2009/10:C390 yrkande 32, 2009/10:C453 yrkande 2 och 2009/10:C492 yrkandena 3, 4 och 7.

2. Bemyndiganden för regeringen

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010

a) ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden samt kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på högst 10 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden,

b) ställa ut kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (s.k. förvärvsgarantier) intill ett belopp på högst 5 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden,

c) för ramanslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kr efter 2010,

d) för ramanslaget 2:2 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kr under 2011. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 18 punkterna 1–4.

3. Bostadspolitiska mål

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C374 yrkande 1, 2009/10:C390 yrkandena 1 och 11, 2009/10:C453 yrkande 1, 2009/10:C480 yrkande 1 och 2009/10:C492 yrkande 1.

Reservation 1 (s, v, mp)

4. Bostadspolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C261 yrkande 2, 2009/10:C277 yrkandena 1 och 3, 2009/10:C390 yrkande 58, 2009/10:C409, 2009/10:C431, 2009/10:C444 yrkande 1, 2009/10:C476 yrkande 1, 2009/10:C480 yrkande 2, 2009/10:C483 yrkandena 9 och 11, 2009/10:N208 yrkande 11 och 2009/10:N475 yrkande 14.

Reservation 2 (s, v, mp)

5. Mål för bostadsbyggandet

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C277 yrkande 2, 2009/10:C330, 2009/10:C390 yrkande 55, 2009/10:C446 yrkande 1, 2009/10:C476 yrkande 6 och 2009/10:A382 yrkande 5.

Reservation 3 (s, v, mp)

6. Stöd till bostadsproduktionen

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C246, 2009/10:C261 yrkande 1, 2009/10:C277 yrkande 4, 2009/10:C307, 2009/10:C316, 2009/10:C341, 2009/10:C444 yrkande 2, 2009/10:C463, 2009/10:C476 yrkandena 4 och 7, 2009/10:C483 yrkande 1 och 2009/10:C492 yrkande 2.

Reservation 4 (s)

Reservation 5 (v)

Reservation 6 (mp) – motiveringen

7. Bostadsbyggande i glesbygd

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C222, 2009/10:C239, 2009/10:C374 yrkande 3 i denna del, 2009/10:C452 och 2009/10:C465.

Reservation 7 (s, v, mp)

8. Hissbidrag och tillgänglighetsinventering

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C250, 2009/10:C259 yrkande 1, 2009/10:C306, 2009/10:C340, 2009/10:C390 yrkande 37 och 2009/10:So583 yrkandena 17 och 18.

Reservation 8 (s)

Reservation 9 (v, mp)

9. Miljonprogrammets bostadsområden

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju368 yrkande 4, 2009/10:C224, 2009/10:C305, 2009/10:C334, 2009/10:C446 yrkande 3, 2009/10:C476 yrkande 8 och 2009/10:C483 yrkandena 2 och 3.

Reservation 10 (s, v, mp)

10. Allmännyttans villkor

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C268, 2009/10:C331, 2009/10:C375 yrkandena 1, 2, 6–8 och 14, 2009/10:C390 yrkande 7, 2009/10:C432 och 2009/10:C483 yrkandena 4, 6 och 7.

Reservation 11 (s, v, mp)

11. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C375 yrkandena 13 och 22, 2009/10:C390 yrkande 2, 2009/10:C411 och 2009/10:C446 yrkande 2.

Reservation 12 (s, mp)

Reservation 13 (v)

12. Kommunal bostadsförmedling

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C375 yrkandena 3 och 9, 2009/10:C390 yrkande 59 och 2009/10:C476 yrkande 2.

Reservation 14 (s, v, mp)

13. Kommunal bostadsanvisningsrätt

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C375 yrkande 23 och 2009/10:C390 yrkande 60.

Reservation 15 (v)

Reservation 16 (mp)

14. Alternativa boendeformer

Riksdagen avslår motion 2009/10:C390 yrkandena 5, 62 och 63.

Reservation 17 (mp)

15. Lokaliseringen av Metria

Riksdagen avslår motion 2009/10:C290.

16. Fri tillgång till geodata

Riksdagen avslår motion 2009/10:C346.

17. Mål för området Konsumentpolitik

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C374 yrkande 2, 2009/10:C481 yrkande 1 och 2009/10:C492 yrkande 5.

Reservation 18 (s, v, mp)

18. Konsumentvägledning

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C276 yrkande 9 och 2009/10:C454.

Reservation 19 (s, v, mp)

19. Stöd till konsumentorganisationer

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C369 och 2009/10:C481 yrkande 2.

Reservation 20 (s, v)

20. Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa

Riksdagen avslår motion 2009/10:C276 yrkande 10.

Reservation 21 (v)

Stockholm den 3 december 2009

På civilutskottets vägnar

Carina Moberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carina Moberg (s)¹, Inger René (m), Ewa Thalén Finné (m), Johan Löfstrand (s)², Eva Bengtson Skogsberg (m), Lennart Pettersson (c), Christina Oskarsson (s)³, Jan Ertsborn (fp), Hillevi Larsson (s)⁴, Christine Jönsson (m), Gunnar Sandberg (s)⁵, Yvonne Andersson (kd), Anti Avsan (m), Egon Frid (v)⁶, Jan Lindholm (mp)⁷, Fredrik Lundh (s)⁸ och Emma Carlsson Löfdahl (fp).

¹⁻⁸ Avstår från ställningstagande under punkt 1.

Utskottets överväganden

Inledning

Civilutskottet behandlar i betänkandet förslag i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1) som avser utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik tillsammans med de motionsförslag i anknytande frågor som väckts under den allmänna motions-tiden 2009. Förslagen i propositionen avser anslagsfördelningen inom utgiftsområdet och vissa bemyndiganden inom det bostadspolitiska området. Förslagen i motionerna avser dessutom en rad frågor med en mer allmän bostadspolitisk eller konsumentpolitisk inriktning.

Budgetberedningen innebär att riksdagen först tar ställning till fördelningen av utgifterna i statsbudgeten på utgiftsområden. Därefter tas ställning till anslagsfördelningen inom respektive utgiftsområde. Vad gäller det utgiftsområde som civilutskottets beredningsansvar omfattar, utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik, har utskottet den 20 oktober 2009 avgivit ett yttrande till finansutskottet (2009/10:CU1y) över de förslag till utgiftsram som lagts fram i budgetpropositionen och i partimotioner av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Riksdagen har efter förslag av finansutskottet (bet. 2009/10:FiU1) den 18 november 2009 i enlighet med civilutskottets yttrande fastställt en ram för utgiftsområde 18 för budgetåret 2010 på 1 545 695 000 kr (rskr. 2009/10:42). Det är således inom denna ram som civilutskottet utifrån de framlagda förslagen ska föreslå en anslagsfördelning. Riksdagen kommer därefter att ta ställning till det förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 18 för budgetåret 2010 som läggs fram i detta betänkande.

Betänkandet har disponerats så att först behandlas de förslag i budgetpropositionen och i motionerna som avser anslagen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2010. Utskottets och sedermera riksdagens ställningstagande till dessa förslag förutsätts ske genom *ett* beslut. Därpå behandlas förslag i propositionen om bemyndiganden inom utgiftsområdet. Därefter behandlas ett stort antal motionsförslag i frågor med en mer allmän bostadspolitisk eller konsumentpolitisk inriktning.

Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2010

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslag för budgetåret 2010 under utgiftsområde 18 i enlighet med regeringens förslag. Riksdagen avslår motionsförslag om anslag m.m. som står i strid med regeringens förslag eller som inte ryms inom den ram för utgiftsområdet som riksdagen har fastställt.

Jämför särskilda yttrandena 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

1:1 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Propositionen

Anslaget används för Statens bostadskreditnämnds förvaltningskostnader och för stabsuppgifter åt regeringen. Anslaget används vidare för utredningsuppdrag inom verksamhetsområdet. Regeringens förslag innebär att anslaget för 2010 bör bestämmas till 17 724 000 kr.

Motionen

Enligt motion C374 av Lars Ohly m.fl. (v) bör anslaget bestämmas till ett belopp som är 50 000 000 kr högre än regeringsförslaget (yrkande 3, delvis). Det ökade anslaget ska användas för att kunna ge kreditgarantier för egnahemsbyggen på landsbygden. Motionärerna hänvisar till ett förslag i frågan som lagts fram i en rapport från Statens bostadskreditnämnd.

Utskottets ställningstagande

Den rapport med förslag om stöd till byggande av egnahem i glesbygd som Statens bostadskreditnämnd redovisade för regeringen 2006 är fortfarande föremål för beredning inom Regeringskansliet. Ett tillräckligt beslutsunderlag för eventuella åtgärder på detta område föreligger således ännu inte, och det kan därför inte heller bli aktuellt att anslå medel för 2010 på anslaget till Statens bostadskreditnämnd för detta ändamål. Förslaget i motion C374 avstyrks således. Utskottet återkommer nedan, i avsnittet Bostadsbyggande i glesbygd, till anknytande motionsförslag i frågan som inte gäller budgeten för 2010.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslaget Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader.

1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Anslaget används för stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Ansökningar om stöd hanteras av Statens bostadskreditnämnd. Bestämmelser om stödet finns i förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 bestäms till 97 500 000 kr.

Förslaget har inte mött några invändningar i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet. Civilutskottet tillstyrker regeringens anslagsförslag för 2010. Utskottet behandlar nedan, i avsnittet Bemyndiganden för regeringen, ett förslag i budgetpropositionen om bemyndigande för regeringen att göra åtaganden som medför behov av framtida anslag för verksamheten.

1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Anslaget används för att finansiera stöd till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier). Bidrag kan lämnas med 5 000 kr per hyresgaranti till kommuner som efter behovsprövning beviljat hyresgaranti för enskilda hushåll som saknar ett självständigt boende. Syftet är att underlätta för enskilda att etablera sig på bostadsmarknaden. En förutsättning för att stöd ska kunna lämnas är att de hushåll för vilka garantierna ställs ut får en bostad med hyresrätt och besittningsskydd samt att hyresgarantin omfattar minst sex månadshyror.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 bestäms till 50 000 000 kr.

Förslaget har inte mött några invändningar i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet. Civilutskottet tillstyrker regeringens anslagsförslag för 2010.

1:4 Räntebidrag m.m.

Propositionen

Anslagets ändamål är att finansiera räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder. Anslaget används även för bidrag till förvaltningsförluster, s.k. § 33-ersättning, till kommuner.

Riksdagen beslutade hösten 2006 om en avveckling av den statliga bostadsbyggnadssubventionen, det s.k. räntebidragssystemet (prop. 2006/07:1, bet. 2006/07:CU1, rskr. 2006/07:74). Beslutet innebär bl.a. att inga nya räntebidrag ges till projekt som påbörjas efter den 31 december 2006 och att en avveckling av redan beviljade räntebidrag inleddes under 2007. Avvecklingen beräknas vara helt genomförd efter utgången av 2011. De närmare villkoren för avvecklingen framgår av förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention.

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen för budgetåret 2010 anvisar ett ramanslag på 453 530 000 kr till anslaget Räntebidrag m.m. Regeringens anslagsberäkning utgår dels från den beslutade avtrappningen av bidragsgivningen, dels från vissa bedömningar vad gäller ränteutvecklingen som redovisas i propositionen.

Motionen

I motion C374 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att anslaget bestäms till ett belopp som är 500 000 000 kr högre än regeringsförslaget (yrkande 3, delvis). Enligt motionärerna ska medlen användas för ett tillfälligt stöd till hyresbostäder och studentbostäder under 2010. Under 2011 förutsätts ett reformerat system för stimulans av nyproduktion införas. Detta förslag behandlas i betänkandet under rubriken Stöd till bostadsproduktionen.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet har vid flera tillfällen avstyrkt förslag om att återinföra de tidigare formerna för produktionsstöd till bostäder. Även det nu aktuella yrkandet avstyrks. Utskottet tillstyrker således regeringens anslagsförslag för 2010.

2:1 Boverket

Propositionen

Boverket är förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö och hushållning med mark- och vattenområden, för fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelsen och för boendefrågor. Enligt instruktionen svarar verket också för den centrala administrationen av olika förekommande statliga stöd inom sitt verksamhetsområde. Inom ramen för anslaget finansieras även visst internationellt arbete.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2010 anvisar ett ramanslag på 198 991 000 kr för verksamheten vid Boverket. Anslagsförslaget är enligt propositionen beräknat med hänsyn tagen till ett förändrat finansieringsbehov av vissa tidsbegränsade insatser i enlighet med beräkningar i tidigare budgetpropositioner. Anslaget är vidare beräknat med hänsyn till en pågående kompetensutvecklingsåtgärd för att öka kunskaperna om plan- och bygglagstiftningen.

Motionerna

I motion C374 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att anslaget för Boverket bestäms till ett belopp som är 162 000 000 kr högre än regeringsförslaget (yrkande 3, delvis). Av det utökade anslaget ska 150 000 000 kr användas för stöd till sanering av förorenade områden i tätort inför byggande av bostäder. Enligt motionen bör Boverket vidare ges en anslagsökning på 10 000 000 kr för information till branschen om upphandling, kontroll av

byggkvalitet, motverkande av svartarbete m.m. Därutöver ska 2 000 000 kr användas för att inrätta en tjänst som nationell samordnare av kooperativa hyresrätter.

Enligt motion C453 av Jan Lindholm m.fl. (mp) bör anslaget för Boverket bestämmas till ett belopp som är 225 000 000 kr högre än regeringsförslaget (yrkande 2, delvis). Motionärerna föreslår att 200 miljoner kronor används till att genomföra ett miljömålsanknutet kunskapsutvecklingsprogram för fysisk planering, 10 miljoner kronor används till ett kompetenscentrum för bullerfrågor och ytterligare 10 miljoner används för att inleda ett samarbete med byggindustrin om ett stöd till hus med fukt- och mögelskador som kan ersätta det tidigare stödet från Fonden för fukt- och mögelskador. Slutligen innebär motionärernas förslag om anslaget till Boverket för 2010 att 5 miljoner kronor avsätts för en uppföljning av den kartläggning som Boverket genomfört av bebyggelsens energianvändning, tekniska status och inommiljö, det s.k. Betsiprojektet. Behovet av att avsätta resurser för en satsning på bullerfrågor framhålls även i motion C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 32.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet anser inte att den resursförstärkning till Boverket som föreslås i motionerna är motiverad. Flertalet av de sakförslag som ligger till grund för anslagsförslaget har varit föremål för behandling i samband med budgetberedningen under de senaste åren. Vad gäller eventuella överväganden om utökade eller förändrade uppgifter för Boverket kan det konstateras att verksamheten vid myndigheten varit föremål för en utredning som i juni 2009 avlämnade sitt betänkande (SOU 2009:57). Ärendet bereds nu inom Regeringskansliet. Frågor om eventuella förändringar i Boverkets uppgifter och ansvarsområde får övervägas i det sammanhanget. När det gäller frågan om en uppföljning av Betsiprojektet, dvs. regeringsuppdraget (M2006/5756/Bo) till Boverket att ta fram en beskrivning av vissa tekniska egenskaper hos det svenska byggnadsbeståndet, bör det påpekas att verket redovisade uppdraget till regeringen i september 2009. Frågan om eventuell uppföljning av regeringsuppdraget torde därför vara alltför tidigt väckt.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för Boverket och avstyrker de aktuella motionsförslagen.

2:2 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Propositionen

Anslaget finansierar det bidrag som kan lämnas enligt förordningen (1988:372) om bidrag till åtgärder mot radon i egna hem samt information i frågan. Regeringen föreslår att anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder bestäms till 32 802 000 kr för 2010.

Motionen

I motion C453 av Jan Lindholm m.fl. (mp) föreslås att anslaget för Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder bestäms till ett belopp som är 5 000 000 kr högre än regeringsförslaget (yrkande 2, delvis). Det utökade anslaget ska användas för en informationskampanj om riskerna med radon och om möjligheterna att få stöd.

Utskottets ställningstagande

Som framgått ovan får det aktuella anslaget användas både för bidrag till åtgärder mot radon i egnahem och för information i frågan. Boverket har inom ramen för tilldelade medel under de senaste åren också genomfört olika informationsinsatser för att få fler att mäta radonhalten i sina bostäder. Information om riskerna med radon och möjligheterna att erhålla bidrag ges också på Boverkets egen webbplats samt på flera andra webbplatser inriktade på boendefrågor. Det gäller exempelvis den nya informationsportalen OmBoende (www.omboende.se) som inrättades i samarbete mellan Boverket och Konsumentverket i januari 2009.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom motionsförslaget om att höja anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder för 2010. Regeringens förslag om anslaget tillstyrks således, och motion C453 i aktuell del avstyrks.

Frågan om den aktuella bidragsverksamheten behandlas även nedan i den del av betänkandet som inte avser anslaget för 2010. Det gäller ett förslag i budgetpropositionen om ett bemyndigande för regeringen att göra åtaganden som medför behov av framtida anslag för bidragsgivningen.

2:3 Statens geotekniska institut

Statens geotekniska institut (SGI) har ett sektorsövergripande ansvar för miljögeotekniska och geotekniska frågor. Verksamheten finansieras dels av anslag, dels av avgifter från uppdragsverksamhet.

Regeringen föreslår att anslaget för verksamheten bestäms till 31 929 000 kr för 2010.

Civilutskottet tillstyrker regeringens förslag, som inte mött några invändningar i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet.

2:4 Lantmäteriet

Lantmäteriet är förvaltningsmyndighet för frågor om fastighetsindelning, grundläggande geografisk information och fastighetsinformation samt frågor om inskrivning enligt jordabalken. Lantmäteriet har ett nationellt samordningsansvar för produktion, samverkan, tillhandahållande och utveckling inom geodataområdet. I verkets uppgift ingår även att utöva tillsyn över de kommunala lantmäterimyndigheterna.

Verksamheten vid Lantmäteriet finansieras till 75 % av avgifter. Anslaget finansierar vissa delar av det som utgör Lantmäteriets kärnverksamhet och grundläggande uppgifter, framför allt viss verksamhet som berör ansvaret för frågor om fastighetsindelning, inskrivningsverksamhet och grundläggande geografisk information.

Regeringen föreslår att anslaget för Lantmäteriet bestäms till 473 377 000 kr för 2010.

Civilutskottet tillstyrker regeringens förslag, som inte mött några invändningar i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet.

2:5 Statens va-nämnd

Statens va-nämnd är ett specialforum för tvistemål om vatten- och avlopp enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. För nämndens verksamhet gäller lagen (1976:839) om Statens va-nämnd.

Regeringen föreslår att anslaget för verksamheten bestäms till 8 500 000 kr för 2010.

Civilutskottet tillstyrker regeringens förslag, som inte mött några invändningar i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet.

3:1 Marknadsdomstolen

Anslaget används för Marknadsdomstolens förvaltningskostnader. Enligt lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m., handlägger Marknadsdomstolen mål och ärenden enligt framför allt konkurrenslagen (2008:579) och marknadsföringslagen (2008:486).

Regeringen föreslår att anslaget för Marknadsdomstolen bestäms till 9 730 000 kr för 2010. Enligt regeringen har anslaget minskats för att finansiera en förstärkning av anslaget till Konsumentverket.

Förslaget har inte mött några invändningar i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

3:2 Konsumentverket

Propositionen

Anslaget används i huvudsak för att finansiera Konsumentverkets och Konsumentombudsmannens förvaltningskostnader och därmed arbetet med en hög efterlevnad av konsumentlagstiftningen, tillhandahållande av grundläggande konsumentinformation och genomförande av delar av den fastställda konsumentpolitiken.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2010 anvisar ett anslag på 107 432 000 kr för Konsumentverkets och Konsumentombudsmannens verksamhet. Regeringens anslagsförslag utgår från att anslaget ökas med 500 000 kr som ska användas för att förstärka Konsumentverkets kapacitet för utbildning av skuldrådgivare mot bakgrund av finanskrisen. Vidare

beräknas anslaget minska med 1 288 000 kr med hänvisning till vad regeringen redovisade i budgetpropositionen för 2009 avseende överföringen av kommersiell service till Tillväxtverket och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr 2008/09:118).

I propositionen anför regeringen bl.a. att lågkonjunktur och stigande arbetslöshet för många hushåll leder till ekonomiska påfrestningar. Att konsumenterna har tillgång till budget- och skuldrådgivning i sin kommun har stor betydelse för att minska dessa. Konsumentverkets arbete med stöd och utbildning av budget- och skuldrådgivare bör därför prioriteras under finanskrisen. Det finns också, anför regeringen vidare, ett stort behov av rådgivning och privatekonomisk utbildning, framför allt till unga, som är en prioriterad målgrupp.

Motionerna

I två motioner redovisas förslag om högre anslag för Konsumentverket.

Carina Moberg m.fl. (s) föreslår i motion C492 att anslaget för 2010 bestäms till ett belopp som är 3 000 000 kr högre än regeringsförslaget (yrkande 7, delvis). Det höjda anslaget ska användas till att öka ungdomars kunskap om och förståelse för privatekonomiska frågor.

I motion C374 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att anslaget bestäms till ett belopp som är 45 000 000 kr högre än regeringsförslaget (yrkande 3, delvis). Det ökade anslaget avser stöd till den kommunala konsumentvägledningen. Motionärerna vill genom en lagändring i kombination med ett riktat stöd till kommunerna, som ska administreras av Konsumentverket, göra konsumentvägledningen obligatorisk för kommunerna.

Förslaget om lagstiftning på området och andra insatser för att stimulera konsumentrådgivningen behandlas senare i detta betänkande under avsnittet Konsumentvägledning.

Utskottets ställningstagande

Vad avser yrkandet i motion C492 om ett höjt anslag för att öka ungdomars kunskap om och förståelse för privatekonomiska frågor, så instämmer utskottet i att det är viktigt att ungdomar erhåller information om dessa frågor. Konsumentverket bedriver emellertid, tillsammans med andra myndigheter, redan ett omfattande arbete med att informera ungdomar om privatekonomiska frågor, bl.a. sms-lån. Som exempel kan nämnas skolprojektet "Koll på cashen" som syftar till att ge gymnasieungdomar bättre kunskaper i privatekonomi. Konsumentverket har tillsammans med Konkurrentverket också lanserat en ny webbplats för ungdomar – Ung Konsument. Syftet med Ung Konsument är att ge ungdomar i åldern 13 till 18 år grundläggande information om vilka rättigheter och skyldigheter man har som konsument. Vardagsekonomi och sms-lån är några av de ämnen som tas upp.

Vidare har Finansinspektionen inrättat ett samordningssekretariat för finanskunskap och en särskild webbplats för utbildningsmaterial i privat-ekonomi, informationsportalen Finanskunskap. Det primära syftet med portalen är att nå ut med information om tillgängligt material, läromedel, kurser m.m. till lärare i gymnasieskolan, men även till andra som har utbildningsansvar. Vad gäller marknadsföringen av t.ex. sms-lån vill utskottet också erinra om att branschen har inrättat en självfinansierad reklamombudsman som har till uppgift att främja hög etisk standard inom reklam och marknadsföring.

Som redovisats ovan föreslår regeringen ett ökat anslag till Konsumentverket för att förstärka kapaciteten när det gäller utbildning av skuld- och budgetrådgivare. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att ställa sig bakom den ytterligare anslagshöjning som föreslås i motionen.

Förslaget i motion C374 om ett ökat anslag på 45 miljoner kronor till Konsumentverket innebär att motionärerna genom en lagändring i kombination med ett riktat stöd till kommunerna vill göra konsumentvägledningen obligatorisk för kommunerna. Som redovisas närmare under avsnittet Konsumentvägledning anser utskottet att den kommunala konsumentvägledningen fyller en viktig funktion men finner inte skäl att förorda att den görs till ett obligatoriskt åtagande för kommunerna.

Sammanfattningsvis innebär det anförda att utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag till Konsumentverket och avstyrker de behandlade motionsförslagen i nu aktuella delar.

3:3 Allmänna reklamationsnämnden

Anslagets ändamål är att finansiera Allmänna reklamationsnämndens förvaltningskostnader och därmed myndighetens arbete med att opartiskt och utan avgift för parterna pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare. Nämnden har också till uppgift att informera konsumenter och näringsidkare om nämndens praxis samt att stödja den kommunala konsumentvägledningens hantering av konsumenttvister.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2010 anvisar ett anslag på 27 999 000 kr för verksamheten vid Allmänna reklamationsnämnden.

Civilutskottet tillstyrker regeringens förslag, som inte mött några invändningar i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet.

3:4 Fastighetsmäklarnämnden

Anslaget finansierar Fastighetsmäklarnämndens förvaltningskostnader och därmed myndighetens arbete med att registrera och utöva tillsyn över fastighetsmäklare och hyresförmedlare enligt fastighetsmäklarlagen (1995:400). Fastighetsmäklarnämnden informerar även konsumenter och näringsidkare om praxis och god fastighetsmäklarsed.

Regeringen föreslår att anslaget för Fastighetsmäklarnämnden bestäms till 14 348 000 kr för 2010. Enligt regeringen innebär detta att anslaget ökas i enlighet med vad som redovisades i budgetpropositionen för 2009.

Regeringens förslag om anslaget till Fastighetsmäklarnämnden har inte mött några invändningar i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag.

3:5 Åtgärder på konsumentområdet

Anslagets ändamål är att finansiera initiativ på konsumentområdet och statligt stöd till frivilligorganisationer som på olika sätt främjar konsumenternas intresse, bl.a. för att företräda svenska konsumenter i EU. Under 2008 trädde förordningen (2007:954) om statligt stöd till organisationer på konsumentområdet i kraft. Enligt förordningen är Konsumentverket ansvarigt för stödets förvaltning.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2010 anvisar ett anslag på 17 459 000 kr för åtgärder på konsumentområdet.

Förslaget har inte mött några invändningar i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

3:6 Bidrag till miljömärkning av produkter

Ändamålet för anslaget är att finansiera bidrag för utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter. Bidraget är ställt till Miljömärkning Sverige AB (före detta SIS Miljömärkning AB), som ansvarar för miljömärkningssystemen Svanen och Blomman i Sverige. Medlen utbetalas via Kammarkollegiet.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2010 anvisar ett anslag på 4 374 000 kr för bidrag till miljömärkning av produkter.

Civilutskottet tillstyrker regeringens förslag, som inte mött några invändningar i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet.

Motionsförslag om nya anslag inom utgiftsområde 18

Motionerna

I motioner som väckts under allmänna motionstiden finns förslag om vissa anslagsposter inom utgiftsområde 18 som inte återfinns i det förslag som lagts fram i budgetpropositionen.

Förslag om att inrätta tre nya anslag inom utgiftsområde 18 läggs fram i motion C492 av Carina Moberg m.fl. (s) yrkande 7, delvis. Ett av dessa anslag benämns *Investeringsstöd* och föreslås bli tillfört 400 000 000 kr för 2010. Investeringsstödet ska stimulera byggandet av billiga och miljövänliga hyresbostäder och studentbostäder. Krav ska ställas på att såväl produktionen som förvaltningen av bostäderna ska vara miljövänlig.

Motionsförslag om att införa olika former av stöd till nyproduktion av bostäder behandlas även nedan i avsnittet Stöd till bostadsproduktionen.

Förslagen i motion C492 innebär vidare att ett nytt anslag benämnt *Ungdomsbostadssamordnare* inrättas och tillförs 1 000 000 kr för 2010. Samordnaren ska på olika sätt verka för att underlätta ungdomars inträde på bostadsmarknaden (yrkande 4).

Slutligen föreslås i denna motion att ett nytt anslag inrättas benämnt *Investeringar i miljonprogram: Handslag med byggsektorn*. Anslaget ska tillföras 10 000 000 kr för 2010 och användas för investeringar i pilotprojekt, erfarenhetsutbyte och forskning om metoder och modeller för att renovera, rusta och utveckla miljonprogramsområdena. Inriktningen på satsningen ska vara att staten och näringslivet tar ett gemensamt ansvar med kommunsektorn för att tillsammans med de boende skapa fler attraktiva bostadsområden (yrkande 3).

Motionsförslag om olika former av insatser i miljonprogrammets bostadsområden behandlas även nedan i den del av betänkandet som inte avser anslaget för 2010 i avsnittet Miljonprogrammets bostadsområden.

I motion C374 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att ett nytt anslag benämnt *Stöd för klimatsmarta hus* inrättas och tillförs 50 000 000 kr för 2010 (yrkande 3, delvis). Stödet ska användas för att öka informationen och kunskapen om klimatsmarta hus med låg energiförbrukning hos byggbranschen. I motion C277 av Egon Frid m.fl. (v) finns ett förslag om ett tillkännagivande om behovet att inrätta ett anslag med detta syfte (yrkande 7).

Utskottets ställningstagande

När det gäller de nu aktuella yrkandena om anslag för ett nytt investeringsstöd, en ungdomsbostadssamordnare, investeringar i miljonprogrammets bostadsområden och stöd för klimatsmarta hus kan utskottet konstatera att de anslagsförslag som utskottet ovan redan ställt sig bakom innebär att hela den ram för utgiftsområde 18 som riksdagen genom sitt beslut den 18 november 2009 fastställt har tagits i anspråk. Motionsförslagen om ytterligare anslag för 2010 kan således avstyrkas redan på denna grund.

Vad gäller förslagen om stöd till nyproduktion av bostäder samt till renovering av miljonprogrammets bostäder redovisar utskottet sin principiella inställning nedan i den del av betänkandet som inte avser budgeten för 2010 i avsnittet Stöd till bostadsproduktionen.

Civilutskottet avstyrker således de aktuella förslagen i motionerna C492, C374 och C277.

Bemyndiganden för regeringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt i fråga om

- kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden samt för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt
- förvärvsgarantier
- omstrukturering av kommunala bostadsföretag
- bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.

Propositionen

Statens bostadskreditnämnd (BKN) får lämna statlig garanti (kreditgaranti) till kreditinstitut för vissa former av lån. Garantin ger långgivaren ett skydd mot kreditförluster och minskar behovet av topplån eller egen kapitalinsats för den som bygger bostäder. BKN kan lämna följande former av garantier:

- kreditgarantier för ny- och ombyggnad
- kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden
- kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar
- kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad, s.k. förvärvsgarantier.

Den sistnämnda garantiformen, förvärvsgarantier, kan lämnas fr.o.m. den 1 mars 2008 för räntebetalningar för lån som upptas av förstagångsköpare vid förvärv av permanentbostad. Syftet är att ge stöd till de hushåll som vill köpa en bostad, men som har svårt att få bostadslån trots att de har en långsiktig betalningsförmåga. Finansieringen av samtliga aktuella garantier sker utanför statsbudgeten, vilket innebär att de finansieras genom avgifter som ska täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna.

I budgetpropositionen föreslås (förslagspunkt 1) att riksdagen lämnar ett bemyndigande för regeringen att under 2010 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden samt kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på högst 10 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden.

Vidare föreslås (förslagspunkt 2) att regeringen bemyndigas att under 2010 ställa ut kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (s.k. förvärvsgarantier) intill ett belopp på högst 5 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden.

BKN hanterar även det statliga stöd som kan lämnas till omstrukturer-
ing av kommunala bostadsföretag enligt bestämmelserna i förordningen
(2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. I
propositionen föreslås (förslagspunkt 3) att regeringen bemyndigas att
under 2010 för ramanslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsfö-
retag göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden
medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kr efter 2010.

Förslag om ytterligare ett bemyndigande för regeringen läggs fram i bud-
getpropositionen. Det gäller bidragsgivningen till åtgärder mot radon i
bostäder. Utskottet har ovan behandlat förslag som avser anslaget för 2010
för denna verksamhet. I propositionen föreslås också (förslagspunkt 4) att
regeringen bemyndigas att under 2010 för anslaget Bidrag till åtgärder mot
radon i bostäder ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare
gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kr
under 2011.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag om bemyndiganden för kreditgarantiverksamheten har
inte väckt några invändningar i motioner eller under utskottets beredning
av ärendet. Inte heller regeringens förslag om bemyndiganden avseende
omstrukturering av kommunala bostadsföretag eller för bidrag till åtgärder
mot radon i bostäder har mött några invändningar.

Civilutskottet tillstyrker de aktuella förslagen i budgetpropositionen om
bemyndiganden för regeringen.

Bostadspolitiska mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att riksdagen ska godkänna
ett nytt bostadspolitiskt mål. Utskottet anser att de mål för områ-
dena Bostadsmarknad och Hållbart samhällsbyggande som riks-
dagen ställde sig bakom hösten 2008 bör gälla även i
fortsättningen.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Bakgrund

Riksdagen godkände förra året två bostadspolitiska mål, ett för området
Bostadsmarknad och ett för området Hållbart samhällsbyggande (prop.
2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:116, 117). Målet för Bostads-
marknad lyder:

Målet för Bostadsmarknad är långsiktigt väl fungerande bostadsmarkna-
der där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som
svarar mot behoven.

Målet för Hållbart samhällsbyggande lyder:

Målet för hållbart samhällsbyggande är att fysisk planering, byggande och lantmäteriverksamhet ska vara ändamålsenliga. Syftet är att ge alla människor en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, naturresurser och energi samt ekonomisk tillväxt och utveckling främjas. Hållbart samhällsbyggande ska bidra till en minskad påverkan på klimatet.

Motionerna

I fem motioner förs det fram förslag med innebörden att ett nytt bostadspolitiskt mål ska ersätta de mål som riksdagen ställde sig bakom hösten 2008.

Carina Moberg m.fl. (s, v, mp) föreslår i motion C480 att riksdagen upphäver de gällande målen för områdena Bostadsmarknad och Hållbart samhällsbyggande. Motionärerna anser att målet för Bostadsmarknad innebär att regeringen avsäger sig det övergripande ansvaret för bostadspolitiken. Ett nytt mål för bostadspolitiken med följande lydelse bör enligt motionen godkännas av riksdagen (yrkande 1).

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors efterfrågan och behov och bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Förslag om likalydande mål läggs fram i motionerna C492 av Carina Moberg m.fl. (s) yrkande 1 och C374 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1.

Även i motion C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp) förordas ny målformulering för bostadspolitiken med en motsvarande inriktning. Motionärerna föreslår att riksdagen med hänvisning till ett tidigare gällande mål för bostadspolitiken begär att regeringen återkommer med förslag i frågan (yrkande 1). Vidare föreslås ett tillkännagivande om att en hållbar bostadspolitik och en hållbar planering för samhällsbyggandet måste utgå från såväl ett socialt som ett ekologiskt och ett ekonomiskt utvecklingsperspektiv (yrkande 11).

Ett motsvarande förslag om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om en ny bostadssocial målsättning läggs även fram i motion C453 av Jan Lindholm m.fl. (mp) yrkande 1.

Utskottets ställningstagande

Avgränsningen av de mål som riksdagen föregående år godkände för områdena Bostadsmarknad och Hållbart samhällsbyggande utgår från den underindelning av utgiftsområde 18 som regeringen tillämpar i det praktiska arbetet. Målet för Bostadsmarknad kan huvudsakligen sägas vara utformat ur en bostadspolitisk synvinkel. Även målet för Hållbart samhällsbyggande

har självfallet bostadspolitiska utgångspunkter, men omfattar därutöver även en rad andra frågor som måste hanteras i planeringen för ett hållbart samhällsbyggande.

Utskottet kan konstatera att den målformulering som i de aktuella motionerna föreslås ersätta båda de nuvarande målen i huvudsak är identisk med ett motionsförslag som fördes fram förra året och då avvisades av riksdagen. Den enda, om än betydelsefulla, skillnaden är att människors efterfrågan nu nämns som en av de parametrar som bör beaktas. Därmed kan skillnaden mot de mål för Bostadsmarknad och Hållbart samhällsbyggande som riksdagen har fastställt sägas ha minskat något. Utskottet står emellertid fast vid sin uppfattning att dessa mål sammantaget väl avspeglar och sammanfattar den nya inriktning som gällt för olika politiska beslut på bostadsområdet sedan regeringsskiftet hösten 2006. Inriktningen har varit att förändra sektorns förutsättningar från att till stor del vara bidragsberoende och detaljreglerad till att verka på en långsiktigt väl fungerande bostadsmarknad där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven, samtidigt som ett långsiktigt hållbart samhällsbyggande är en grundläggande förutsättning. Vidare har bostadspolitikens beroende av och betydelse för andra samhällsområden samt den ekonomiska, miljömässiga och sociala utvecklingen i landet lyfts fram.

Civilutskottet ser således inte någon anledning för riksdagen att ersätta de nu gällande målen med det mål som förordas i motionerna. De aktuella förslagen i motionerna C374, C390, C453, C480 och C492 avstyrks.

Bostadspolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om en ny inriktning av bostadspolitiken. Utskottet anser att bostadspolitiken även i fortsättningen ska vara inriktad på att skapa långsiktigt stabila villkor för byggande, ägande och nyttjande av bostäder med alla typer av upplåtelseformer.

Jämför reservation 2 (s, v, mp).

Motionerna

I detta avsnitt behandlas ett antal motionsyrkanden om att riksdagen i tillkännagivanden till regeringen ska förorda en omläggning av den nuvarande bostadspolitiska inriktningen. Dessa yrkanden berör översiktligt ett flertal sakfrågor inom bostadspolitiken som även behandlas separat under andra rubriker i detta betänkande.

I motion C480 av Carina Moberg m.fl. (s, v, mp) föreslås riksdagen i ett tillkännagivande peka på behovet av att utveckla bostadspolitiska verktyg som kan bidra till att det bostadspolitiska målet förverkligas (yrkande

2). Dessa verktyg ska bidra till bl.a. att utveckla fler attraktiva och hållbara bostadsområden med blandade upplåtelseformer, att grunderna i det nuvarande hyressättningsystemet behålls, att takten i bostadsbyggandet ökar framför allt när det gäller hyresrätter samt till att renoveringen av miljonprogrammets bostadsområden underlättas.

Carina Moberg m.fl. (s) framhåller i motion C483 att flera åtgärder måste vidtas för att uppnå rättvisa villkor mellan upplåtelseformerna (yrkande 11). Motionärerna anser också att neutraliteten mellan upplåtelseformerna bör utredas. Vidare föreslås att riksdagen ska framhålla att bostadsrätten är en upplåtelseform som fyller en viktig funktion och som har förutsättningar att utvecklas i framtiden (yrkande 9).

I motion N475 av Mona Sahlin m.fl. (s) föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande framhåller den betydelse som en väl fungerande bostadsmarknad har för regionernas utveckling (yrkande 14). Enligt motionärerna kan inte en helt marknadsdriven bostadssektor tillgodose behoven och det är därför nödvändigt att det offentliga tar ett ansvar för att trygga bostadsförsörjningen.

Egon Frid m.fl. (v) föreslår i motion C277 att regeringen låter utreda neutraliteten mellan upplåtelseformerna i syfte att uppnå rättvisa för hyresrätten (yrkande 1). Vidare föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande ska framhålla behovet av en bostadspolitik som stärker hyresrättens ställning på bostadsmarknaden och möjliggör att behovet av hyresbostäder med rimliga hyror tillgodoses (yrkande 3).

Även enligt motionerna C261 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (s) yrkande 2 och C444 av Siw Wittgren-Ahl och Lars Johansson (s) yrkande 1 bör det genomföras en översyn av neutraliteten mellan de olika upplåtelseformerna på bostadsmarknaden.

Birgitta Eriksson m.fl. (s) föreslår i motion C431 att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om behovet av att återupprätta bostadspolitiken. Enligt motionärerna finns det bl.a. skäl att framhålla att både bostadsrätten och hyresrätten har en viktig funktion och att bostadsområden med blandade upplåtelseformer bör eftersträvas.

I motion C476 av Kenneth G Forslund m.fl. (s) föreslås ett tillkännagivande om bostadspolitikens betydelse för en ökad integration i samhället (yrkande 1).

Enligt motionen C409 av Pia Nilsson m.fl. (s) behövs det en mer aktiv bostadspolitik för att ungdomar ska kunna få tillgång till en egen bostad och för att skapa en balans mellan olika upplåtelseformer där hyresrätten har en viktig roll.

Peter Eriksson m.fl. (mp) föreslår i motion C390 att riksdagen bör framhålla att ungdomars möjlighet att bo kvar i sin hembygd förutsätter att det finns ett utbud av hyresrätter även på landsbygden (yrkande 58).

I motion N208 av Kent Persson m.fl. (v) framhålls bostadspolitikens betydelse för en regional utveckling och för att stärka den ekonomiska tillväxten utanför storstadsregionerna (yrkande 11).

Utskottets ställningstagande

I de aktuella motionerna föreslås ett antal uttalanden i frågor där det på ett övergripande plan inte torde råda några delade meningar. Civilutskottet delar självfallet uppfattningen att bostadspolitiska beslut kan ha betydelse för bl.a. utvecklingen i olika delar av landet och för olika befolkningskategoriers möjlighet att skaffa sig den bostad de önskar. Utskottet kan vidare instämma i att bostadspolitiken bör utformas så att det blir möjligt att skapa fler attraktiva bostadsområden med blandade upplåtelseformer i enlighet med bostadskonsumenternas efterfrågan. Det innebär bl.a. att en viss upplåtelseform inte bör gynnas eller missgynnas utan att olika regelsystem så långt som möjligt bör utformas på ett neutralt sätt i detta avseende. Frågan om skatteneutralitet på bostadsmarknaden har under lång tid varit föremål för diskussion i bostadspolitiska sammanhang. Utskottet konstaterar emellertid att eftersom den framför allt berör skatteutskottets beredningsområde finns det inte skäl för civilutskottet att ta särskild ställning i frågan.

Det är först när de övergripande uttalandena om bostadspolitikens inriktning konkretiseras genom ställningstaganden till förslag om olika regelsystem m.m. som skillnaderna i synen på bostadspolitikens inriktning tydliggörs. Det gäller bl.a. synen på ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna på bostadsmarknaden samt frågan om statens reglerande och styrande roll i detta sammanhang. Utskottet tar senare i detta betänkande upp flera frågor där avgörande skillnader i sådana konkreta frågor kommer till uttryck.

När det gäller den allmänna inriktningen av bostadspolitikens vill utskottet för sin del hävda att den omläggning av bostadspolitik som genomförts sedan valet 2006 haft som syfte att ge förutsättningar för att flera av de önskemål som framförs i de aktuella motionerna ska kunna tillgodoses. Det gäller exempelvis de åtgärder som syftar till att begränsa den statliga styrningen av bostadsmarknaden och i stället ge bostadskonsumenterna större möjlighet att själva välja upplåtelseform för sitt boende. De bostadspolitiska övervägandena och besluten bör även fortsättningsvis vara inriktade på att skapa långsiktigt stabila villkor för byggande, ägande och nyttjande av bostäder med alla typer av upplåtelseformer. Utgångspunkten i detta arbete bör vara att hushållens behov och önskemål ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas.

De aktuella motionerna ger inte utskottet anledning att föreslå något tillkännagivande till regeringen. Motionerna avstyrks således i berörda delar.

Mål för bostadsbyggandet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om mål för bostadsbyggandet m.m. Utskottet anser inte att riksdagen bör fastställa något mål i absoluta tal för bostadsproduktionen.

Jämför reservation 3 (s, v, mp).

Motionerna

I motion C277 av Egon Frid m.fl. (v) redovisas vissa statistiska uppgifter om det senaste årets bostadsbyggande och om efterfrågan på bostäder. Mot denna bakgrund föreslår motionärerna ett tillkännagivande till regeringen om att det ska sättas upp ett nationellt mål för bostadsbyggandet under den närmaste tioårsperioden (yrkande 2). Det föreslagna målet innebär dels att det bör tillkomma ca 40 000 bostäder per år varav hälften ska vara hyresrätter, dels att ca 65 000 bostäder per år bör renoveras.

Även i flera andra motioner föreslås riksdagen genom tillkännagivande till regeringen uttala sig för ett ökat bostadsbyggande.

Ameer Sachet (s) hänvisar i motion C330 till statistik över bostadsbyggandet i Sverige och i våra nordiska grannländer och föreslår att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om behovet av att öka bostadsbyggandet i allmänhet och av hyresrätter i synnerhet.

I motion C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp) anförs att nyproduktionen av hyreslägenheter måste öka och att staten i detta syfte bör ta initiativ till ett partnerskap mellan byggindustrin och andra aktörer för byggande av fler hyreslägenheter (yrkande 55).

Mot bakgrund av uppgifter om bl.a. befolkningsutveckling, bostadskö och bostadsbyggande i Stockholm och förslår Christina Axelsson och Sylvia Lindgren (båda s) i motion C446 att riksdagen ska framhålla behovet av att öka bostadsbyggandet i Stockholmsregionen (yrkande 1).

Kenneth G Forslund m.fl. (s) föreslår i motion C476 att riksdagen i ett tillkännagivande ska framhålla att ett ökat bostadsbyggande är nödvändigt för att trygga jobben i byggsektorn (yrkande 6).

I motion A382 av Fredrik Lundh m.fl. (s) föreslås att riksdagen ska framhålla att lågkonjunkturen bör utnyttjas för att bygga fler bostäder, bl.a. i syfte att tillgodose ungas möjligheter till eget boende (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet behandlade och avstyrkte senast våren 2009 (bet. 2008/09: CU32) ett yrkande om ett statligt mål för bostadsbyggandet motsvarande det som nu läggs fram i motion C277. Utskottet anförde då bl.a. följande.

Civilutskottet anser att det är viktigt för riksdag och regering att löpande följa produktionsutvecklingen inom bostadssektorn. Utskottet anser emellertid inte att riksdagen bör fastställa något mål i absoluta

tal för bostadsproduktionen. Däremot kan nivåer för nyproduktion och ombyggnad av bostäder som inte är långsiktigt hållbara i förhållande till befolkningsutvecklingen och bostadsbeståndets ålder vara en signal om att politiska initiativ behöver tas på olika områden. Utgångspunkten måste vara att förutsättningar skapas för en fungerande bostadsmarknad där efterfrågan och produktion kan balanseras utan statlig styrning. Det handlar då inte bara om åtgärder som är direkt riktade mot bostadssektorn, utan i väl så hög grad åtgärder för att stärka samhällsekonomin och arbetsmarknaden. Detta gäller i än högre grad i den nuvarande situationen med en lågkonjunktur som påverkat snart sagt alla samhällssektorer.

Utskottet vidhåller sin uppfattning att riksdagen inte bör fastställa något mål i absoluta tal för bostadsbyggandet.

När det sedan gäller den uppfattning som redovisas i flera motioner att ett bostadsbyggande på den senaste tidens nivå inte på längre sikt kan tillgodose bostadskonsumenternas efterfrågan och behov torde det inte råda några delade meningar. Under det senaste året har bygg- och bostadssektorn starkt påverkats av finanskrisen och konjunkturedgången. Detta har inneburit att bostadsbyggandet legat på en nivå som av sektorns egna aktörer inte anses vara långsiktigt hållbar. Utskottet delar denna uppfattning. Det finns emellertid tecken som tyder på att bostadsmarknaden nu åter stärks.

Enligt flera prognoser ökar bostadsbyggandet något nästa år. Även aktuell mäklarstatistik tyder på att framtidstron på bostadsmarknaden sakta kommit tillbaka.

Boverket bedömer i sin senaste byggprognos (oktober 2009) att 16 500 bostäder kommer att påbörjas under innevarande år. Under 2010 bedömer Boverket att byggandet kan öka till 20 500 bostäder, varav 19 000 beräknas tillkomma genom nybyggnad. Denna nyproduktion bedöms fördela sig på nybyggnad av 8 500 bostäder i småhus samt 10 500 i flerbostadshus. Nettotillskottet genom ombyggnad av flerbostadshus beräknas till omkring 1 500 bostäder. När det gäller fördelningen mellan upplåtelseformerna i nyproduktionen av flerbostadshus bedöms andelen hyresrätter uppgå till närmare 70 % under innevarande år och till ca 55 % under 2010.

Det är utskottets uppfattning att regeringens allmänna hantering av den ekonomiska krisen starkt bidragit till att bostadssektorn till viss del redan kunnat återhämta sig. Den fortsatta utvecklingen på arbetsmarknaden och av hushållens ekonomiska situation kommer sannolikt att vara avgörande för om bostadsbyggandet ska kunna öka påtagligt de närmaste åren. När det gäller de politiska åtgärder som är mer direkt inriktade på bostadssektorn kan det pågående arbetet med att förbättra hyresbostadsmarknadens funktion och modernisera plan- och bygglagstiftningen få stor betydelse. Det gäller givetvis även olika åtgärder som vidtas på kommunal nivå med utgångspunkt från de lokala förutsättningarna. Utskottet återkommer nedan i avsnitten om allmännyttans villkor och kommunernas bostadsförsörjnings-

ansvar till ett nyligen presenterat förslag i dessa frågor som sannolikt kommer att kunna få stor betydelse för nyproduktionen av framför allt hyresrätter.

En avgörande faktor för bostadsbyggandets utveckling är också att byggsektorn själv medverkar till en effektivisering som kan leda till lägre bygg- och boendekostnader. De problem med bl.a. bristande konkurrens och höga byggkostnader som uppmärksammats under en följd av år ger anledning till oro. Det är också orsaken till att regeringen låtit Statskontoret följa upp Byggkommissionens betänkande Skärpning gubbar (SOU 2002:115) där sektorns problem kartlades och ett antal förbättringsåtgärder föreslogs. Statskontoret redovisade i mars i år sina slutsatser i rapporten *Sega gubbar?* (Statskontoret 2009:6). Enligt rapporten har Byggkommissionens förslag ännu inte lett till några större förändringar av byggsektorns arbetsätt och attityder. Rapporten är för närvarande föremål för beredning inom Regeringskansliet. Utskottet anser att det är angeläget att Statskontorets slutsatser leder till en fortsatt dialog om möjligheterna att utveckla ett bostadsbyggande som är tillräckligt vad gäller produktionsnivån, men som samtidigt sker till rimliga byggkostnader och uppfyller högt ställda krav på kvalitet och miljöanpassning.

Utskottet konstaterar att regeringen är väl medveten om den nuvarande nivån på bostadsbyggandet och kan inte finna att ett tillkännagivande om behovet av en ökad produktionsnivå skulle tjäna något reellt syfte.

De aktuella yrkandena i motionerna C277, C330, C390, C446, C476 och A382 avstyrks således.

Stöd till bostadsproduktionen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nya former för stöd till bostadsproduktionen. Utskottet hänvisar till sin tidigare redovisade inställning till statliga bostadsbyggnadssubventioner.

Jämför reservationerna 4 (s), 5 (v) och 6 (mp).

Motionerna

I betänkandets första del som avser anslagen inom utgiftsområde 18 för 2010 har utskottet behandlat förslag om att investeringsstöd för bostadsproduktionen bör införas redan under nästa år. I detta avsnitt tas ett antal motionsyrkanden upp som inte har denna omedelbara koppling till kommande års anslagsfördelning.

I motion C483 av Carina Moberg m.fl. (s) föreslås att det införs ett nytt investeringsstöd för byggande av klimatsmarta hyresrätter (yrkande 1). Stödet ska stimulera byggandet av miljövänliga hyresbostäder med överkomliga hyror. Motsvarande förslag läggs även fram av Carina Moberg m.fl. (s) i motion C492 (yrkande 2).

Även i motionerna C246 av Agneta Lundberg och Jasenko Omanovic (båda s), C261 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (s) yrkande 1, C307 av Siw Wittgren-Ahl och Ronny Olander (båda s), C341 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s), C444 av Siw Wittgren-Ahl och Lars Johansson (båda s) yrkande 2, C463 av Claes-Göran Brandin och Börje Vestlund (s) samt i motion C476 av Kenneth G Forslund m.fl. (s) (yrkande 7) föreslås tillkännagivanden om behovet av ett investeringsstöd med motsvarande inriktning. I den sistnämnda motionen framhåller motionärerna även en aktiv markpolitik från både statens och kommunernas sida som ett sätt att minska kostnaderna för mark vid nyproduktion av bostäder (yrkande 4).

Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s) föreslår i motion C316 att det genomförs en översyn av hur fler billiga hyresbostäder kan byggas.

I motion C277 av Egon Frid m.fl. föreslås att ett reformerat system för att stödja nyproduktion av hyresrätter införs 2011 och 2012 (yrkande 4). En godkänd kommunal bostadsförsörjningsplan föreslås gälla som ett grundläggande villkor för att stöd ska kunna utgå till byggandet i en kommun. Det förordade systemet innefattar bl.a.

- att det tidigare räntebidragssystemet ersätts med ett räntestöd som på sikt kan handhas av en statlig bostadsbank,
- att det införs ett investeringsbidrag som bygger på den tidigare avvecklade bidragsformen,
- att en investeringsstimulans kan utgå för byggande av hyresrätter på bostäder och studentbostäder,
- att stöd villkor utformas gällande bl.a. produktionskostnadstak, framförhandlade hyror samt miljö- och kvalitetskrav.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen beslutade hösten 2006 att avveckla de dåvarande bostadsbyggnadssubventionerna, dvs. räntebidragssystemet och två former av tillfälliga produktionsstöd (prop. 2006/07:1, bet. 2006/07:CU1, rskr. 2006/07:72). Bakgrunden till detta beslut var att subventionerna hade lett fram till ett oönskat bidragsberoende för stora delar av bostadssektorn. Bostadsproduktionen tenderade att anpassas efter de för tillfället rådande subventionsreglerna snarare än efter inriktningen av efterfrågan. Subventionerna kan vidare förmodas påtagligt ha bidragit till de problem med bl.a. bristande konkurrens och höga byggkostnader som fortfarande utgör ett av hindren för en väl fungerande bostadsmarknad.

Civilutskottet behandlade även i föregående års budgetbetänkande motionsförslag om att återinföra olika former av bostadsbyggnadssubventioner (bet. 2008/09:CU1). Dessa yrkanden avstyrktes med bl.a. följande motivering.

Ett återkommande önskemål från bostadssektorn har under många år gällt långsiktigt hållbara villkor för byggande och förvaltning av bostadsfastigheter samt mindre detaljstyrning. En återgång till ett system med omfattande byggsubventioner efterfrågas därför varken av byggföretagen själva eller av fastighetsägarna. Som utskottet vid flera tillfällen tidigare framhållit är det i stället andra åtgärder som är angelägna att vidta för att förbättra förutsättningarna för bostadsproduktionen. Det gäller bl.a. ytterligare förenklingar av lagstiftningen inom plan- och byggområdet samt olika åtgärder som kan ge förutsättningar för en bättre konkurrens i bostadsproduktionen och som stärker bostadskonsumenternas ställning. Ett införande av nya former av bostadsbyggnadssubventioner skulle snarast motverka detta arbete.

Civilutskottet står fast vid sin uppfattning om statliga bostadsbyggnadssubventioner. De aktuella motionerna avstyrks således.

Bostadsbyggande i glesbygd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att införa särskilda villkor avseende kreditgarantier för bostadsbyggande i glesbygd. Utskottet hänvisar till den beredning av frågan som pågår inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 7 (s, v, mp).

Bakgrund

Statens bostadskreditnämnd (BKN) har på regeringens uppdrag tagit fram flera rapporter med förslag helt eller delvis inriktade på problemen med att finansiera bostadsbyggande i glesbygd. Det gäller rapporterna Stöd till byggande av egnahem i glesbygd (februari 2006), Kreditgarantier till byggande av egnahem i glesbygd (mars 2008) och Privat/offentliga garantiorganisationer för finansiering inom bygg- och bostadssektorn (december 2008). När det gäller den sistnämnda rapporten anges i budgetpropositionen (utg.omr. 18, avsnitt 3.5.2) att regeringen valt att inte remissbehandla förslaget.

Motionerna

Fem motioner tar upp svårigheterna med att finansiera byggande av bostäder i glesbygd och på vissa mindre orter. I motionerna framhålls att många småhusbyggare i dessa delar av landet har stora problem med att få

lån för att finansiera sitt bostadsbyggnadsprojekt. Motionärerna anser att det statliga kreditgarantisystemet bör kunna utnyttjas i syfte att underlätta finansieringen av byggande på landsbygden.

I motion C374 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att BKN ska kunna lämna kreditgarantier för byggande av egna hem i glesbygd som får omfatta produktionskostnader upp till 1 500 000 kr (yrkande 3, delvis). Förslaget anknyter till ett av de förslag som BKN tidigare lämnat till regeringen i frågan. Det föreslagna systemet utgår bl.a. från en årlig statlig subvention av garantiavgifterna. Utskottet har ovan i detta betänkande behandlat ett förslag i samma motion om att redan för 2010 avsätta 50 000 000 kr för detta ändamål under anslaget för BKN:s förvaltningskostnader.

Hans Backman (fp) föreslår i motion C222 att riksdagen i ett tillkännagivande ska framhålla behovet av att anpassa det statliga kreditgarantisystemet för att ge bättre förutsättningar att lånefinansiera bostadsbyggande på landsbygden och i små kommuner.

Enligt motion C239 av Marie Nordén och Berit Andnor (båda s) bör regeringen redovisa en plan för att trygga bostadsbyggandet på landsbygden. Det statliga systemet för bostadskreditgarantier bör utnyttjas i detta syfte.

I motion C452 av Maria Stenberg m.fl. (s) framhålls att det behövs någon form av stöd för byggande av bostäder och lokaler i glesbygd. Motionärerna anser att regeringen bör se över hur man kan underlätta långivningen vid byggande av egna hem.

Erik A Eriksson (c) föreslår i motion C465 att det bör genomföras en inventering av obebodda fastigheter på landsbygden och framhåller att det bör bli lättare att få lån till bostadsbyggande på landsbygden.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet har vid flera tillfällen behandlat motionsförslag om åtgärder som kan underlätta finansieringen av bostadsbyggande i glesbygd (senast i bet. 2008/09:CU1). Utskottet har i dessa sammanhang framhållit att det är angeläget att målet om en levande landsbygd inte hindras av svårigheterna att finansiera ett lämpligt boende. Samtidigt har utskottet kunnat konstatera att förslag med en liknande inriktning som skisseras i de aktuella motionerna redan tagits fram av BKN och överlämnats till regeringen.

Som framgår av budgetpropositionen har regeringen valt att för närvarande inte gå vidare med det förslag som gäller privata/offentliga garantiorganisationer. Enligt vad utskottet erfarit är emellertid den grundläggande frågan om åtgärder som kan underlätta finansiering av bostadsbyggande i glesbygd föremål för fortsatt beredning inom Regeringskansliet. Utskottet anser att resultatet av regeringens överväganden bör avvaktas. Det är emellertid angeläget att frågan behandlas av regeringen inom en snar framtid.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna C222, C239, C374 yrkande 3 delvis, C452 och C465.

Hissbidrag och tillgänglighetsinventering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om hissbidrag och tillgänglighetsinventering. Utskottet hänvisar till en pågående beredning inom Regeringskansliet av Äldreboendedelegationens förslag.

Jämför reservationerna 8 (s) och 9 (v, mp).

Bakgrund

Riksdagen beslutade våren 2004 att införa ett hissbidrag som kunde utgå för installationer som påbörjades under tiden den 15 april–31 december under detta år (prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, yttr. 2003/04:BoU5y, rskr. 2003/04:273, 274). Bidraget utgick enligt förordningen (2004:685) om bidrag till installation av hiss m.m. i flerbostadshus. Totalt anslogs 30 miljoner kronor för bidragsgivningen.

Äldreboendedelegationen (dir. 2006:63, 137) har haft i uppdrag att följa och analysera utvecklingen av boende för äldre personer. I delegationens slutbetänkande Bo bra hela livet (SOU 2008:113) redovisas överväganden och förslag i ett flertal frågor. Ett av förslagen gäller införande av ett tillgänglighetsbidrag. Bidrag ska kunna utgå till hissinstallation och andra tillgänglighetsskapande åtgärder i flerbostadshus. Som villkor för bidraget föreslås gälla att en kommunal bostadsinventering har genomförts. Delegationen redovisar i övrigt överväganden och förslag om olika former av äldreboende, såväl inom det ordinära bostadsbeståndet som i form av särskilda boenden/vårdformer. Delegationens slutbetänkande remissbehandlades fram till i april 2009.

Motionerna

Med utgångspunkt från överväganden om behovet av bättre tillgänglighet i samhället till följd av en ökande andel äldre i befolkningen förs det i sex motioner fram förslag om statligt stöd till installation av hiss samt om kartläggning av behovet av tillgänglighetsanpassade bostäder.

I motion C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp) föreslås ett tillkännagivande från riksdagen om behovet av att införa en utvecklad form av hissbidrag (yrkande 37). Motionärerna framhåller att även andra former av stöd för renoveringsåtgärder bör kopplas till villkor om att fastighetsägaren ska installera hiss eller vidta andra tillgänglighetskapande åtgärder.

Catharina Bråkenhielm (s) föreslår i motion C250 att regeringen ska se över hur man kan uppmuntra fastighetsägare att installera hissar. I motion C259 av Renée Jeryd och Christina Oskarsson (båda s) föreslås att det ska genomföras en inventering av tillgängligheten i ett vidare samhällligt perspektiv (yrkande 1). Motionärerna anser också att investeringsstimulanser

till hissar bör övervägas. Även i motion C340 av Ann-Christin Ahlberg (s) föreslås att det genomförs en kartläggning av behovet av tillgänglighetsanpassade bostäder.

I motion C306 av Lars Mejern Larsson m.fl. (s) föreslås att staten ska göra en översyn av åtgärder som kan underlätta för äldre att bo kvar i sina lägenheter. Motionärerna framhåller särskilt hissinstallationer som en sådan åtgärd.

Eva Olofsson m.fl. (v) föreslår i motion So583 att regeringen ska låta utreda frågan om ett permanent stöd till hissinstallationer och återkomma till riksdagen med ett förslag (yrkande 18). Vidare föreslås att Boverket får i uppdrag att utveckla ett system för varudeklaration av seniorboenden (yrkande 17).

Utskottets ställningstagande

Behovet av bostäder med en tillgänglighet och utformning som är anpassad till äldres behov kommer successivt att öka i takt med de påtagliga förändringar i befolkningens ålderssammansättning som är att vänta under de närmaste årtiondena. En allt större andel äldre i befolkningen kommer också att medföra nya krav på det serviceutbud som kan kopplas till boendet. En anpassning av bostadsutbudet kommer att behöva ske både genom åtgärder i det i dag befintliga bostadsbeståndet och genom en nyproduktion där särskilda hänsyn kan tas till de äldres behov. Den demografiska utvecklingen gör att hela bostadssektorn står inför en utmaning som innebär en avvägning mellan att bygga nytt, att underlätta kvarboende genom anpassningsåtgärder och att underlätta flyttning.

I de betänkanden som Äldreboendedelegationen har avlämnat finns ett brett kunskapsunderlag som kan tas till utgångspunkt för det kommande arbetet med att i högre grad anpassa bostadssektorn till de äldres behov. I slutbetänkandet har delegationen redovisat ett antal förslag som till stor del kommer in på de frågor som särskilt lyfts fram i de aktuella motionerna. Det gäller bl.a. inventering av bostadsbeståndet ur tillgänglighetssynpunkt liksom förslag om att ett tillgänglighetsbidrag bör införas för installation av hiss och för andra åtgärder som gör det möjligt för personer med nedsatt funktionsförmåga att bo kvar i en invand miljö.

Som framgått ovan har Äldreboendedelegationens slutbetänkande remissbehandlats. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet anser att denna beredning inte bör föregripas. De aktuella motionerna avstyrks mot denna bakgrund.

Miljonprogrammets bostadsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om investeringar i miljonprogrammets bostadsområden. Utskottet framhåller de berörda fastighetsägarnas eget ansvar och att staten på olika sätt kan bidra till en positiv utveckling i det aktuella bostadsbeståndet.

Jämför reservation 10 (s, v, mp).

Motionerna

Miljonprogrammet kallas det politiska målet att under tioårsperioden 1965–1974 bygga en miljon lägenheter. När man i dag talar om miljonprogramsområden avses vanligen de områden som domineras av flerbostadshus. I sju motioner från allmänna motionstiden föreslås olika tillkännagivanden från riksdagen om behovet av investeringar i detta bostadsbestånd.

I motion C483 föreslår Carina Moberg m.fl. (s) att riksdagen i ett tillkännagivande ska framhålla behovet av upprustning och renovering i miljonprogrammets bostadsområden (yrkande 3). Motionärerna anser att en ökad samverkan bör komma till stånd mellan staten, kommunerna, näringslivet och de boende i syfte att fler attraktiva bostadsområden ska kunna utvecklas (yrkande 2). Utskottet har ovan, i den del av betänkandet som avser anslagsfördelningen för 2010, behandlat ett förslag från samma motionärer om att ett särskilt anslag ska inrättas för stöd till pilotprojekt, erfarenhetsutbyte m.m. som gäller miljonprogramsområden.

Förslag om tillkännagivanden från riksdagen angående behovet av en upprustning av miljonprogrammets bostadsområden läggs också fram i motionerna C224 av Claes-Göran Brandin (s), C305 av Claes-Göran Brandin m.fl. (s), C446 av Christina Axelsson och Sylvia Lindgren (båda s) yrkande 3 samt C476 av Kenneth G Forslund m.fl. (s) yrkande 8.

Carina Moberg och Börje Vestlund (båda s) framhåller i motion Ju368 behovet av investeringar i miljonprogramsområdena i syfte att göra vardagen tryggare genom att bl.a. bygga bort otrygga platser, vidta åtgärder mot skadegörelse och förbättra belysningen (yrkande 4).

I motion C334 av Kerstin Lundgren (c) föreslås att det introduceras särskilda finansieringsmöjligheter för att stimulera utvecklingen av klimatsmarta miljonprogramsområden.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet behandlade föregående år ett antal motioner med motsvarande förslag om tillkännagivande angående behovet av investeringar i miljonprogrammets bostadsområden (bet. 2008/09:CU1). Utskottet erinrade då om att närmare en fjärdedel av dagens bostadsbestånd kom till under

miljonprogrammets årtionde och att det i detta bestånd finns ett varierat utbud av bostadstyper med olika upplåtelseformer och ägarkategorier. Vidare anförde utskottet bl.a. följande.

Även om begreppet miljonprogramsområde i den allmänna debatten ofta förknippas med storskaliga flerbostadshusområden och stereotyp bebyggelse, inte sällan med sociala problem och ett omfattande upprustningsbehov, gäller detta långt ifrån för alla bostäder som byggdes under de aktuella åren. Huvuddelen av dessa bostäder har i stället löpande underhållits och torde i dag befinna sig i relativt gott skick.

Delar av miljonprogrammets bostadsbestånd står emellertid inför mer omfattande upprustningsåtgärder. Det kan då både handla om eftersatt underhåll och åtgärder som är föranledda av byggnadstekniska brister. Därutöver finns ett behov av att förbättra bl.a. byggnadernas energieffektivitet samt i vissa fall att öka tillgängligheten i byggnader och bostadsområden. Det bör framhållas att det primära ansvaret för att underhålla och förnya de aktuella fastigheterna naturligtvis ligger på fastighetsägarna. Det är således inte rimligt att begära att staten ska överta en del av detta ansvar genom subventioner till de fastighetsägare som av olika skäl inte underhållit sitt bostadsbestånd. Samtidigt kan naturligtvis olika statliga åtgärder för att stimulera vissa ur samhällssynpunkt angelägna åtgärder även komma det aktuella fastighetsbeståndet till del.

I några av de aktuella motionerna framhålls att de statliga insatserna också bör inriktas på kunskapsutveckling, erfarenhetsutbyte och att stödja en samverkan mellan olika aktörer som kan bidra till en positiv utveckling i det aktuella bostadsbeståndet. Det är ett synsätt som kan delas av utskottet. Inom ramen för verksamheten vid flera statliga myndigheter bedrivs också ett arbete med denna inriktning. Boverket har här en viktig uppgift och har genomfört flera projekt som delvis varit inriktade på det aktuella bostadsbeståndet.

Utskottet står fast vid sin uppfattning att ansvaret för underhållet av det aktuella fastighetsbeståndet primärt måste ligga på fastighetsägarna. Det utesluter givetvis inte att staten på olika sätt kan medverka till att nödvändiga investeringar och upprustningsåtgärder kommer till stånd. Sedan utskottet behandlade frågan föregående år har Statens bostadskreditnämnd (BKN) presenterat en rapport med förslag om ett garantiprogram för upprustningslån till flerbostadshus i utsatta områden (Upprustning av miljonprogrammets flerbostadshus, BKN december 2008). Rapporten har remissbehandlats och ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Bostadsföretagens ekonomiska förutsättningar att klara av det fastighetsanknutna underhållet och de upprustningsåtgärder som krävs i det aktuella beståndet varierar starkt beroende på ett flertal faktorer. Gemensamt för många företag är sannolikt att det nu krävs en mer aktiv fastighetsförvaltning än tidigare.

En stor del av bostäderna i miljonprogrammets flerbostadshusområden ägs av de kommunala, s.k. allmännyttiga, bostadsföretagen. De grundläggande villkoren för dessa företags verksamhet har naturligtvis betydelse för deras möjligheter att genomföra olika förnyelseåtgärder. Utskottet tar i nästkommande avsnitt om allmännyttans villkor upp frågor om det arbete som för närvarande pågår inom Regeringskansliet på detta område.

I rapporten från BKN om upprustning av miljonprogrammets flerbostadshus framhålls att både svenska och internationella erfarenheter pekar på behovet av att inslaget av ägda lägenheter ökar i dessa områden. Förslagen i rapporten är därför utformade så att hyresgäster får en möjlighet att gå in som ägare. Regeringen anför också i budgetpropositionen (utg.omr. 18, avsnitt 3.7 Politikens inriktning) att det kan finnas anledning att se över hur regeringen kan underlätta för förvärv av bostäder i områden med ett brett utanförskap. Vidare anføres i det aktuella avsnittet i budgetpropositionen bl.a. följande.

Åtgärder i miljonprogramsområdena förutsätter dock delaktighet från de boendes sida så att åtgärderna inte enbart blir från ett utifrånsperspektiv. Att ta tillvara kraften hos de boende i utsatta områden är en förutsättning för att utvecklingen ska bli positiv. Insatser i dessa områden bör således ske i samverkan med boende, fastighetsägare och berörda kommuner. Mot bakgrund av detta finns det därför anledning att ytterligare se över och analysera hur och i vilka former statens insatser kan ske för att förbättra såväl den fysiska miljön som den boendesociala miljön.

Utskottet delar regeringens syn i frågan, som också delvis sammanfaller vad som anføres i motionerna om vikten av en bred samverkan i syfte att vända utvecklingen i bl.a. de miljonprogramsområden där det råder ett utbrett utanförskap. Det är då fråga om åtgärder som sträcker sig långt utöver problemen med ett eftersatt fastighetsunderhåll. Det gäller de problem med bl.a. otrygghet, arbetslöshet, social utsatthet och brister i utbildningsnivå som är särskilt påtagliga i vissa av miljonprogrammets bostadsområden. I dessa områden behöver olika stabiliserande åtgärder vidtas. Kommunerna och staten har här ett stort ansvar. Dessa frågor ligger emellertid i huvudsak utanför civilutskottets beredningsområde.

I flertalet av de aktuella motionerna föreslås riksdagen göra relativt allmänt formulerade tillkännagivanden till regeringen om behovet av en upprustning av miljonprogrammets bostadsområden. Civilutskottet kan emellertid konstatera att regeringen redan är väl uppmärksam på de problem med ett omfattande behov av underhåll och förnyelse som finns i många av dessa bostadsområden. De aktuella motionerna ger inte heller utskottet anledning till vidare överväganden om statliga insatser i miljonprogrammets bostadsområden.

Utskottet avstyrker de aktuella motionerna med hänvisning till det anförda.

Allmännyttans villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om de allmännyttiga bostadsföretagens villkor. Utskottet hänvisar till den fortsatta beredningen av frågan inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 11 (s, v, mp).

Bakgrund och gällande rätt

Nästan alla allmännyttiga bostadsföretag ägs av kommuner, men det finns också några få privata allmännyttiga bostadsföretag. Det stora flertalet kommunala bostadsföretag är aktiebolag, men det finns också ett antal kommunalt bildade bostadsstiftelser.

Lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag (allbolagen) innehåller bestämmelser om vad som avses med allmännyttigt respektive kommunalt bostadsföretag samt vissa villkor som gäller för dessa bolag. Med ett allmännyttigt bostadsföretag avses enligt lagen ett aktiebolag, en ekonomisk förening eller en stiftelse som drivs utan vinstsyfte, som i sin verksamhet huvudsakligen förvaltar fastigheter i vilka bostadslägenheter upplåts med hyresrätt och som har godkänts som ett allmännyttigt bostadsföretag. Med kommunalt bostadsföretag avses ett allmännyttigt bostadsföretag som en kommun har det bestämmande inflytandet över.

Tidigare fanns i allbolagen även ett 2 kap. enligt vilket det krävdes tillstånd för överlåtelse när en kommun eller ett företag som kommunen hade det bestämmande inflytandet över överlät aktier eller andelar i ett kommunalt bostadsföretag eller i ett företag genom vilket kommunen utövade det bestämmande inflytandet över ett kommunalt bostadsföretag. Sådant tillstånd krävdes också när ett kommunalt bostadsföretag överlät fast egendom som var taxerad som hyreshusenhet eller småhusenhet och omfattade byggnad i vilken kommunen eller det kommunala bostadsföretaget upplåtit bostadslägenhet med hyresrätt för annat ändamål än fritidsändamål. Länsstyrelsen prövade frågor om tillstånd. Tillstånd skulle inte lämnas om det kunde befaras att de kommunala bostadsföretagens hyror till följd av överlåtelsen inte skulle komma att få tillräckligt genomslag vid tillämpningen av bruksvärdesreglerna i hyreslagen. Detta kapitel upphörde att gälla den 1 juli 2007 efter ett riksdagsbeslut våren 2007 (prop. 2006/07:61, bet. 2006/07:CU27, rskr. 2006/07:188).

Ett allmännyttigt bostadsföretag får enligt allbolagen lämna skälig utdelning på den del av aktiekapitalet m.m. som ägaren skjutit till kontant. Bestämmelserna om skälig avkastning preciseras genom förordningen (2003:348) om skälig utdelning från allmännyttiga bostadsföretag. Enligt denna förordning får utdelningen högst motsvara den genomsnittliga statslåneräntan under föregående räkenskapsår med ett tillägg av en procentenhet.

Utredningen om allmännyttans villkor

Regeringen beslutade i oktober 2005 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över de villkor och förutsättningar som gäller för allmännyttiga och kommunala bostadsföretag (dir. 2005:116, 2007:18, 2007:73). En viktig del av utredningens uppdrag var att se över om den svenska ordningen med kommunala bostadsföretag behövde ändras med hänsyn till EG-rättens statsstödsregler och konkurrensregler. Bakgrunden var bl.a. de anmälningar till EU-kommissionen om statligt stöd till kommunala bostadsföretag som Fastighetsägarna Sverige gjort genom European Property Federation (EPF). På hyreslagstiftningens område hade utredningen i uppdrag att överväga om de kommunala bostadsföretagens hyresnormerande roll borde finnas kvar. Utredningen, som antog namnet Utredningen om allmännyttans villkor, överlämnade den 18 april 2008 sitt slutbetänkande EU, allmännyttan och hyrorna (SOU 2008:38). För de kommunala bostadsaktiebolagens del lade utredningen fram förslag till två olika modeller som, enligt utredningen, kunde innebära att den svenska ordningen blev förenlig med EG-rättens statsstödsregler. I den ena modellen är de kommunala bostadsaktiebolagen affärsmässiga, vilket innebär att de ska drivas utan vad som EG-rättsligt ses som stöd. Det finns enligt utredningen inget tvivel om att denna modell är förenlig med EG-rätten. I den andra modellen är de kommunala bostadsaktiebolagen självkostnadsstyrda. Det är enligt utredningen osäkert om – men inte uteslutet att – denna modell skulle godtas vid en EG-rättslig prövning. När det gällde hyreslagstiftningen föreslog utredningen att de kommunala bostadsföretagens hyresnormerande roll skulle avskaffas och att vissa andra förändringar av hyressättningsreglerna skulle göras.

Utredningens betänkande har remissbehandlats och synpunkter har inkommit från ett stort antal berörda. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) avstyrkte i sitt yttrande utredningens båda modeller för allmännyttans framtida villkor och förordade i stället en alternativ modell.

Departementspromemorian Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Under våren 2009 skrev SABO och Hyresgästföreningen gemensamt till regeringen och föreslog förändringar i lagstiftningen avseende de kommunala bostadsföretagen och hyressättningssystemet. Förslaget innebär bl.a. att allbolagen ändras i syfte att tydliggöra att kommunala bostadsaktiebolag ska främja bostadsförsörjningen i kommunen, tillhandahålla hyreslägenheter till alla typer av hushåll, driva verksamheten enligt affärsmässiga principer samt att det inte görs undantag från kommunallagens förbud att driva verksamhet i vinstsyfte.

Ett arbete har därefter fortgått inom Regeringskansliet med inriktningen att utifrån utredningsmaterialet och inkomna synpunkter söka uppnå en ordning för de allmännyttiga bostadsföretagen och hyressättningen som kan vinna bred uppslutning bland bostadsmarknadens parter. Det har bl.a. inne-

burit att Hyresgästföreningen, Fastighetsägarna Sverige och SABO under hösten deltagit i diskussioner som lett fram till det förslag som den 13 november 2009 presenterades av statsrådet Mats Odell under en med organisationerna gemensam presskonferens. Förslaget, som finns redovisat i departementspromemorian Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag (Ds 2009:60), innefattar ny lagstiftning för allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och förslag om ändringar i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Förslaget innebär vad gäller den senare frågan redovisas i nästkommande avsnitt. I fråga om villkoren för de allmännyttiga bostadsföretagen innebär förslagen i promemorian sammanfattningsvis bl.a. följande.

En ny lag om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag föreslås och lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag och förordningen (2003:348) om skälighetsutdelning från allmännyttiga bostadsföretag upphör att gälla.

Ett kommunalt bostadsaktiebolag ska i allmännyttigt syfte i sin verksamhet huvudsakligen förvalta fastigheter i vilka bostadslägenheter upplåts med hyresrätt, främja bostadsförsörjningen i den eller de kommuner som är ägare till bolaget och erbjuda hyresgästerna möjlighet till boendeinflytande och inflytande i bolaget.

De allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen ska bedriva verksamheten på affärsmässiga grunder och åläggas marknadsmässiga avkastningskrav. Detta innebär ett avsteg från självkostnadsprincipen och förbudet mot vinstsyfte i kommunallagen (1991:900).

I de fall en kommun väljer att inte utföra en bostadspolitisk åtgärd i egen regi, bör uppdraget att utföra åtgärden lämnas med iakttagande av bestämmelserna i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling. Åtgärder som kräver stöd ska hanteras i enlighet med EG-fördraget.

Ersättning bör inte lämnas genom avstående från avkastning.

Bostadsförsörjningen och kommunernas ansvar för denna bör vare sig i sin helhet eller i olika delar definieras som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Nuvarande utdelningsbegränsning föreslås ersättas med en begränsning av den sammanlagda värdeöverföringen i syfte att säkerställa att upparbetade medel används till bostadsförsörjningsändamål. Kommunen har dock rätt till ersättning på tillskjutet kapital motsvarande statslåneräntan plus en procentenhet. Värdeöverföringen får emellertid inte överstiga mer än hälften av vinsten för det föregående verksamhetsåret. Begränsningen av värdeöverföringar gäller inte för medel som används för att genomföra åtgärder som kommunen beslutar om enligt 2 § lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Begränsningen tillämpas inte heller för uppkommet överskott från fastighetsförsäljningar. Högst hälften av sådant överskott får delas ut utan andra begränsningar än att överföringen ska ha föregåtts av ett beslut av kommunfullmäktige.

Motionerna

Frågor om vilka villkor som ska gälla för de allmännyttiga bostadsföretagen tas upp i sex motioner.

I motion C483 av Carina Moberg m.fl. (s) föreslås tre tillkännagivanden om allmännyttiga bostadsföretag. Riksdagen bör enligt motionen framhålla allmännyttans betydelse som bostadspolitiskt instrument (yrkande 6). Motionärerna anser bl.a. att en tydlig definition av allmännyttigbegreppet bör utarbetas och att ett socialt uppdrag för bolagen bör formuleras. De kommunala företagen bör enligt motionen driva verksamheten enligt affärsmässiga principer och utan vinstsyfte inom ramen för de förutsättningar som ges av det uppdrag företagen har. Vidare bör riksdagen framhålla att utförsäljningar av allmännyttigt ägda bostäder riskerar att få negativa konsekvenser på bostadsmarknaden (yrkande 7). Motionärerna anser också att riksdagen bör framhålla att utförsäljningarna kan leda till brist på hyreslägenheter i vissa områden och därmed också få negativa konsekvenser för arbetsmarknaden (yrkande 4).

Birgitta Eriksson m.fl. (s) föreslår i motion C268 att det ska genomföras en översyn av hur man kan stärka de allmännyttiga bostadsföretagen. Enligt motion C432 av Alf Eriksson m.fl. (s) bör riksdagen i ett tillkännagivande framhålla de allmännyttiga bostadsföretagens betydelse som en del i den svenska välfärdsmodellen.

Leif Jakobsson (s) framhåller i motion C331 att lokaliseringsprincipen i dag gör att ett kommunalt allmännyttigt bostadsföretag endast får verka i den egna kommunen. Motionären föreslår därför att det genom förändrad lagstiftning ska öppnas en möjlighet att bilda regionalt verksamma allmännyttiga bostadsföretag.

I motion C375 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås riksdagen göra flera tillkännagivanden om villkoren för de allmännyttiga bostadsföretagen. Riksdagen bör ta ställning för att en pågående utarmning av hyresbostadsmarknaden måste stoppas och att åtgärder måste vidtas för att hindra en omfattande utförsäljning av allmännyttans bostäder (yrkande 1). Motionärerna framhåller att den tidigare gällande tillståndsplikten enligt 2 kap. lagen om allmännyttiga bostadsföretag fungerade väl. Vidare föreslås att alla kommuner ska ha ansvar för att på sikt bygga upp minst ett allmännyttigt bostadsföretag (yrkande 2). Regeringen bör återkomma till riksdagen med lagstiftningsförslag om vinstutdelningsregler i koncernförhållanden där allmännyttiga bostadsföretag ingår (yrkande 6). Vidare föreslås att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om att införa ett slags "MBL-inflytande" för hyresgästerna i samband med utförsäljning av allmännyttiga bostäder (yrkandena 7 och 8) samt om hur de boende i allmännyttiga bostäder kan ges ett större inflytande över de övergripande beslut som fattas i företagen (yrkande 14).

Enligt motion C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp) bör riksdagen i ett tillkännagivande klargöra att "social housing" inte bör förekomma i Sverige samt framhålla att självkostnadsprincipen för de allmännyttiga bostadsföretagen bör förtydligas och stärkas (yrkande 7).

Utskottets ställningstagande

I flera av de motioner som redovisats ovan föreslås riksdagen i tillkännagivanden framhålla de allmännyttiga bostadsföretagens betydelse på bostadsmarknaden. Det torde emellertid inte råda några delade meningar om att de allmännyttiga kommunala bostadsföretagen utgör en viktig del av den svenska bostadsmarknaden. Under lång tid har dessa företag svarat för en betydande del av utbudet på hyresbostadsmarknaden. För flertalet kommuner utgör företagen också ett av instrumenten i utövandet av det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen. Vissa kommuner saknar emellertid helt kommunala bostadsföretag och har valt andra vägar för sina insatser på det bostadspolitiska området.

Utskottet behandlade senast våren 2009 frågor om villkoren för de allmännyttiga och kommunala bostadsföretagen (bet. 2008/09:CU32). Vid denna tidpunkt hade ett beredningsarbete påbörjats inom Regeringskansliet utifrån de förslag som hade lagts fram i betänkandet EU, allmännyttan och hyrorna (SOU 2008:38) och de omfattande sektorssynpunkter i frågan som kommit till uttryck såväl i remissvaren över utredningen som i andra sammanhang. Utskottet framhöll i sitt betänkande att det är värdefullt om en bred samsyn kan uppnås i frågor som gäller de kommunala bostadsföretagens roll på bostadsmarknaden. Ett påtagligt tecken på att en sådan samsyn var inom räckhåll var det gemensamma initiativ i frågan som våren 2009 togs av SABO och Hyresgästföreningen. Som framgått ovan tillskrev dessa organisationer regeringen och föreslog förändringar i lagstiftningen avseende de kommunala bostadsföretagen och hyressättningsystemet. Fastighetsägarna Sverige uttryckte i detta sammanhang att förslaget låg väl i linje med organisationens uppfattning men att det fanns enskilda delar som behövde studeras närmare.

Civilutskottet ser mycket positivt på att den ökade samsyn mellan bostadsmarknadens parter som kom till uttryck våren 2009 nu ytterligare har utvecklats och konkretiserats genom de förslag som redovisas i departementspromemorian Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag (Ds 2009:60). Regeringen har tidigare uttryckt sin ambition att förelägga riksdagen ett förslag i frågor om de allmännyttiga bostadsföretagens villkor under innevarande riksmöte. Utskottet vill inte föregripa remissbehandlingen av promemorian och den vidare beredningen inom Regeringskansliet. Det kan emellertid redan nu konstateras att den allmänna inriktningen av förslagen i promemorian ligger väl i linje med utskottets syn på hur villkoren på bostadsmarknaden bör vara utformade. Det gäller bl.a. förslagens inriktning mot affärsmässiga principer, konkurrensneutralitet och en fortsatt stor frihet för företagen och deras kommunala ägare att utforma sin verksamhet efter de lokala förutsättningarna utan en detaljerad statlig styrning.

När det gäller de föreliggande motionerna bör det inledningsvis noteras att dessa avlämnades tidigare under hösten innan resultatet av arbetet inom Regeringskansliet i samverkan med bostadsmarknadens parter förelåg. Det

är mot denna bakgrund rimligt att motionärerna nu ges tillfälle att ompröva sina tidigare ställningstaganden i de aktuella frågorna. Utskottet ska därför endast helt kortfattat kommentera motionsförslagen.

I de aktuella s-motionerna finns överväganden som till viss del borde kunna konkretiseras i enlighet med förslagen i departementspromemorian och därigenom även sammanfalla med utskottets syn på frågorna. Däremot synes inställningen till kommunernas frihet att själva avgöra frågor om bl.a. överlåtelser från de kommunala bostadsföretagen fortfarande avvika från den uppfattning som låg till grund för riksdagens beslut om att avskaffa tillståndsplikten vid sådana överlåtelser. Denna skillnad i synsätt kommer än tydligare till uttryck i Vänsterpartiets partimotion där, såsom utskottet förstår förslaget, en återinförd tillståndsprövning förordas.

Den fråga som tas upp i motion C331 (s) om ett undantag för kommunala bostadsföretag från den s.k. lokaliseringsprincipen, så att dessa får verka utanför den egna kommunen, får i de nu aktuella övervägandena om villkoren för bostadsföretagen anses vara mindre central. Frågan rör däremot en viktig kommunalrättslig princip som utskottet i detta sammanhang inte är berett att närmare överväga.

Miljöpartiet föreslår i sin partimotion att de kommunala bostadsföretagen ska drivas enligt en förstärkt självkostnadsprincip. Detta ställningstagande är inte förenligt med den samsyn om de grundläggande villkoren för kommunala bostadsaktiebolag som konkretiserats i departementspromemorian. Där föreslås i stället att bostadsaktiebolagen ska drivas enligt affärsmässiga principer och att ett undantag görs för bolagen från bestämmelserna i kommunallagen om självkostnadsprincipen och förbudet mot vinstsyfte.

När det slutligen gäller förslagen som läggs fram i Vänsterpartiets partimotion kan utskottet konstatera att de, även utöver den ovan redan kommenterade frågan om tillståndsprövning, ger uttryck för en syn på statlig styrning av kommunerna och bostadsföretagen som inte delas av utskottet. För civilutskottets del framstår den kommunala beslutanderätten över de egna bostadsföretagen och kommunernas ansvar för den lokala bostadsförsörjningen som självklara utgångspunkter när den statliga regleringen på området diskuteras.

Civilutskottet avstår från att här ytterligare kommentera motionsförslagen. Det finns inte skäl att nu ta ställning till enskilda frågor om de närmare villkoren för de kommunala bostadsföretagen. Den vidare beredningen inom Regeringskansliet och den kommande propositionen bör avvakta.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet samtliga aktuella motioner.

Kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om bl.a. utökade statliga krav på formerna för hur kommunerna ska utöva sitt bostadsförsörjningsansvar. Utskottet hänvisar till sin principiella inställning som innebär att frågor om hur bostadsförsörjningen ska planeras och tillgodoses i första hand bör hanteras på den kommunala nivån.

Jämför reservationerna 12 (s, mp) och 13 (v).

Bakgrund och gällande rätt

Kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen i olika avseenden följer av flera lagar, bl.a. kommunallagen, socialtjänstlagen och plan- och bygglagen. Riksdagen beslutade hösten 2000 (prop. 2000/01:26, bet. 2000/01:BoU2, rskr. 2000/01:91) att också införa en särskild lagreglering av kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Den 1 januari 2001 trädde således lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar i kraft. I lagen stadgas bl.a. att varje kommun ska planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Riktlinjer för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. Vidare anges att en kommun ska anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Länsstyrelserna är skyldiga att lämna råd, information och underlag för kommunernas planering av bostadsförsörjningen.

Departementspromemorian Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

I föregående avsnitt om allmännyttans villkor finns en redovisning av bakgrunden till de förslag som nyligen lagts fram i departementspromemorian Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag (Ds 2009:60).

När det gäller lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar föreslås i promemorian att ett förtydligande sker genom att en ny paragraf förs in i lagen. Av denna paragraf framgår att kommunerna inom ramen för sitt bostadsförsörjningsansvar får besluta om åtgärder som främjar integration och social sammanhållning eller tillgodoser bostadsbehovet för personer för vilka kommunen har ett särskilt ansvar.

I promemorian redovisas även bedömningar i vissa frågor om det kommunala bostadsförsörjningsansvaret. Det framhålls bl.a. att kommunala beslut att genomföra angelägna bostadspolitiska åtgärder bör föregås av behovs- och marknadsanalyser och ekonomiska analyser. Vidare föreslås att den myndighet som regeringen bestämmer får i uppdrag att utveckla lämpliga analysverktyg för att kommunerna ska kunna utveckla sin bostads-

försörjningsplanering. Enligt bedömningen i promemorian bör kommunerna löpande följa upp och utvärdera sådana angelägna åtgärder som upphandlats inom ramen för kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Även flera av de förslag i promemorian som primärt rör villkoren för de kommunala bostadsaktiebolagen har bäring på den vidare frågan om formerna för utövandet av det kommunala bostadsförsörjningsansvaret. Det gäller bl.a. frågor om de villkor som bör gälla när kommunerna önskar utnyttja bolagen som instrument för att genomföra angelägna bostadspolitiska åtgärder och ersättningen i dessa sammanhang.

Motionerna

Fyra motioner tar upp frågor om kommunernas bostadsförsörjningsansvar vad gäller regleringen genom lag eller i mer allmän bemärkelse.

I motion C375 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar omarbetas med inriktningen att lagstiftningen ska ställa krav på att kommunerna upprättar boendeplaneringsprogram (yrkande 13). Programmen ska redovisas till regeringen via länsstyrelserna minst en gång per mandatperiod och behandla frågor om bl.a. ekologisk hållbarhet, boendekvalitet, äldreboende, tillgänglighet, trygghet i boendet, segregation samt barn- och jämställdhetsperspektivet i boendeplaneringen. Vidare föreslås att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar kompletteras med en bestämmelse om rätt till egen bostad (yrkande 22).

Peter Eriksson m.fl. (mp) föreslår i motion C390 att det införs en rättighetslagstiftning som garanterar alla i Sverige ett boende (yrkande 2). Motionärerna anser också att det bör genomföras en granskning av hur kommunerna uppfyller sitt bostadsförsörjningsansvar.

Enligt motion C446 av Christina Axelsson och Sylvia Lindgren (båda s) lever många kommuner i dag inte upp till sitt ansvar för bostadsförsörjningen. Motionärerna föreslår därför att det kommunala bostadsförsörjningsansvaret ska skärpas (yrkande 2). Även i motion C411 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (s), som är inriktad på frågor om ungas tillgång till bostad, förordas ett skärpt kommunalt bostadsförsörjningsansvar som innebär att det är kommunernas ansvar att bostadsefterfrågan kan tillgodoses.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet behandlade ett antal motsvarande eller snarlika motionsyrkanden våren 2009 (bet. 2008/09:CU32). Motionerna innehåller förslag om en utökning av de formella krav som staten ställer på hur kommunerna ska utöva sitt bostadsförsörjningsansvar. Utskottet har i samband med behandlingen av förslag med denna inriktning vid flera tillfällen framhållit som sin uppfattning att frågor om hur bostadsförsörjningen ska planeras och tillgodoses i första hand bör hanteras på den kommunala nivån. Förutsättningarna och behoven vad gäller insatser för bostadsförsörjningen skiljer

sig i hög grad åt mellan landets kommuner. Det är därför klart olämpligt att ställa detaljerade statliga krav på hur kommunerna ska dokumentera och presentera sina överväganden och beslut vad gäller riktlinjerna för bostadsförsörjningen i kommunen. Utskottet avstyrker således förslaget i motion C375 om att införa nya krav på boendeplaneringsprogram i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

När det gäller förslagen i samma motion angående en bestämmelse om rätt till egen bostad samt från Miljöpartiet om en lag som garanterar alla i Sverige ett boende finner utskottet den närmare innebörden oklar. Det framgår således inte vilka nya krav som i praktiken ska ställas på kommunerna när förslagen ska förverkligas. Detsamma gäller förslaget i de två s-motionerna om att det kommunala bostadsförsörjningsansvaret ska skärpas.

Utskottet har ovan kortfattat redogjort för de förslag och överväganden om det kommunala bostadsförsörjningsansvaret som redovisats i den aktuella departementspromemorian. Det lagförslag som förs fram i promemorian innebär, som utskottet ser det, inte någon skärpning vad gäller det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen. Det är i stället fråga om ett förtydligande av frågor som redan i dag faller inom kommunernas ansvarsområde.

Även vad gäller frågor om kommunernas bostadsförsörjningsansvar finns det anledning att avvakta den fortsatta beredningen inom Regeringskansliet och den väntade propositionen. De aktuella motionsförslagen ger inte heller utskottet anledning till vidare överväganden i de aktualiserade frågorna. Motionerna C375 yrkandena 13 och 22, C390 yrkande 2, C446 yrkande 2 samt C411 avstyrks således.

Kommunal bostadsförmedling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om kommunal bostadsförmedling. Utskottet framhåller att kommunerna själva bör få ta ställning till behovet av en särskild organisation för kommunal förmedling av hyresbostäder samt de närmare formerna för en sådan förmedlingsverksamhet.

Jämför reservation 14 (s, v, mp).

Gällande rätt

Enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska en kommun anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Regeringen får förelägga en kommun att anordna kommunal bostadsförmedling (3 §).

En kommunal bostadsförmedling som förmedlar lägenheter i turordning efter kötid får ta ut en avgift för rätten att stå i kö (köavgift) av den hyresökande. Kommunen får bestämma avgiften och grunderna för hur den ska tas ut (4 §).

Enligt hyreslagen får ingen begära ersättning för förmedling av bostadslägenhet för annat ändamål än fritidsändamål. Sådan ersättning får dock utgå vid yrkesmässig bostadsförmedling enligt grunder som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (12 kap. 65 a § jordabalken). De närmare villkoren för sådan ersättning regleras genom förordningen (1978:313) om taxa för yrkesmässig bostadsförmedling.

Motionerna

I motion C375 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att det ska bli obligatoriskt för kommunerna att inrätta en avgiftsfri bostadsförmedling (yrkande 3). Kommunerna ska dock ha möjlighet att ansöka om dispens från detta krav. Vidare föreslås att regeringen låter utreda förutsättningarna och villkoren för kommunal förmedling och uthyrning av lägenheter i andra hand (yrkande 9).

Peter Eriksson m.fl. (mp) föreslår i motion C390 att det inrättas kommunala eller regionala bostadsförmedlingar där lägenheter kan förmedlas enligt rättvisa och transparenta regler (yrkande 59). Förmedlingen av bostäder kan drivas i offentlig regi eller vara upphandlad.

Enligt motion C476 av Kenneth G Forslund m.fl. (s) bör riksdagen i ett tillkännagivande framhålla att det är önskvärt att så många fastighetsägare som möjligt medverkar till att skapa rättvisa villkor vid förmedling av bostäder (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet har de tre senaste åren behandlat motionsförslag med bl.a. krav på att alla kommuner ska inrätta bostadsförmedlingar och därvid klargjort sin inställning i denna fråga. Utskottet anser att kommunerna själva bör få ta ställning till behovet av en särskild organisation för kommunal förmedling av hyresbostäder. Det gäller även de närmare formerna för en sådan förmedlingsverksamhet. Det finns i dag exempel på väl fungerande förmedlingsverksamhet som utformats efter behoven i den enskilda kommunen och som bygger på att avtal ingåtts med fastighetsägarna i kommunen.

Utskottet står fast vid denna uppfattning och avstyrker motionerna C375 yrkandena 3 och 9, C390 yrkande 59 samt C476 yrkande 2.

Kommunal bostadsanvisningsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om kommunal bostadsanvisningsrätt. Utskottet avvisar tankarna på en återinförd lagstiftning med den förordade inriktningen.

Jämför reservationerna 15 (v) och 16 (mp).

Motionerna

I motion C375 av Lars Ohly m.fl. (v) anfördes att kommunerna måste ges lagstadgad rätt att förmedla privata hyreslägenheter. Mot denna bakgrund föreslås att en ny bostadsanvisningsrättslag ska införas med utgångspunkt i den tidigare lagen om kommunal bostadsanvisningsrätt och förslagen om bostadsanvisning i promemorian Ds 2006:9 (yrkande 23).

Enligt motion C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp) bör det införas en lagreglering som tvingar fastighetsägare att bidra med lägenheter som kan disponeras för att ge socialt motiverade förturer till hyresbostäder (yrkande 60). Motionärerna framhåller att kommunernas sociala myndigheter måste kunna bevilja förturer när det föreligger sociala skäl.

Utskottets ställningstagande

Även i fråga om kommunal bostadsanvisningsrätt hänvisar utskottet till sina ställningstaganden de senaste tre åren då motioner motsvarande det nu aktuella förslaget i Vänsterpartiets partimotion har behandlats och avstyrkts. Utskottet vidhåller att den lagstiftning som innebär att fastighetsägarna kunde tvingas att lämna en del av sitt bestånd för kommunal förmedling inte bör återinföras. Inte heller det nya förslaget i Miljöpartiets partimotion om en lagreglerad bostadsanvisningsrätt för sociala förturer ger utskottet anledning att ompröva sitt ställningstagande. Utskottet anser att kommunerna även fortsättningsvis bör sluta avtal om sociala förturer med fastighetsägarna på frivillig basis och i den ordning som bäst passar den lokala bostadsmarknaden.

Motionerna C375 yrkande 23 och C390 yrkande 60 avstyrks.

Alternativa boendeformer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om kollektivbostäder och en ny boendeform inriktad på hemlösa. Utskottet ser positivt på att det utvecklas en rik variation av bostadstyper och boendeformer på den svenska bostadsmarknaden men anser inte att förslagen bör föranleda något tillkännagivande från riksdagen.

Jämför reservation 17 (mp).

Motionen

Peter Eriksson m.fl. (mp) framhåller i motion C390 att olika former av kollektiva och kooperativa boendeformer passar många typer av hushåll. Motionärerna föreslår att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om åtgärder för att stimulera uppkomsten av fler kollektivbostäder (yrkande 62). Enligt motionen bör det ingå i de allmännyttiga bostadsföretagens uppdrag att understödja olika former av boendekonstellationer (yrkande 63).

I motionen beskrivs vidare en form av bostadsstiftelse med sociala mål som används i Finland och vars huvudsakliga syfte är att lösa hemlöshetsproblemet. Enligt motionen köper stiftelsen in lägenheter som sedan erbjuds hemlösa. Dessa har möjlighet att senare själva friköpa sin bostad. Motionärerna framhåller att den svenska lagen om ägarlägenheter skulle kunna användas för att ge möjlighet till att bygga upp ett motsvarande bostadsbestånd i Sverige. Regeringen föreslås få i uppdrag att utreda frågan (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet ser positivt på att det utvecklas en rik variation av bostadstyper och boendeformer på den svenska bostadsmarknaden. Det ligger helt i linje med utskottets allmänna uppfattning att det är bostadskonsumenternas efterfrågan som ska vara styrande för utbudet. Det innebär också att staten inte särskilt bör gynna en viss form av boende, eller upplåtelseform, framför en annan. Däremot kan det finnas skäl att se över regelsystem m.m. i syfte att undanröja onödiga hinder mot t.ex. en viss bostadsutformning. Sådana frågor om bl.a. kollektivbostäder och vissa andra boendeformer har också tagits upp i olika utredningar. Exempelvis har Boverket genomfört en analys av hur byggreglerna fungerar för kollektiva boendeformer (Bostadsutformningar vid kollektiva boendeformer, Boverket 2005). När det sedan gäller de allmännyttiga bostadsföretagens eventuella medverkan till ett större utbud av bostäder som underlättar nya boendekonstellationer är detta en fråga för bostadsföretagen själva och deras kommunala ägare. Utskottet kan emellertid konstatera att SABO tillsammans med fyra bostadsföretag och Riksföreningen Kollektivhus Nu 2007 gav ut boken Gemen-

skap och samarbete – bygga upp och bo i kollektivhus. Avsikten var att inspirera, vägleda och ge stöd för nya projekt som är inriktade på gemenskapsboenden.

Utskottet ser även positivt på motionärernas tankar om att den nya upplåtelseformen ägarlägenheter kan utvecklas till att användas även för olika former av sociala ändamål. I den mån den nuvarande lagstiftningen för upplåtelseformen lägger hinder i vägen för sådana lösningar kan det finnas skäl att återkomma till frågan i den utvärdering av reformen som regeringen aviserade redan i propositionen om införandet av ägarlägenheter (prop. 2008/09:91). Lagstiftningen om ägarlägenheter har emellertid varit i kraft under endast ett halvt år och hittills fått en relativt begränsad användning. Det finns därför skäl att avvakta med eventuella överväganden om förändringar i lagstiftningen.

Motionsförslagen bör således inte föranleda något tillkännagivande till regeringen. Utskottet avstyrker motion C390 yrkandena 5, 62 och 63.

Lokaliseringen av Metria

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att Metria efter en bolagisering ska lokaliseras till Gävle. Utskottet anser att resultatet av en pågående utredning bör avvaktas.

Bakgrund

Lantmäteriets verksamhet är organiserad i fyra divisioner med ansvar för olika sakområden. Division Metria bedriver uppdragsverksamhet. Uppdragen gäller framför allt mätning, databearbetningar, analyser samt utveckling och förvaltning av applikationer där geografisk information och fastighetsinformation ingår. Verksamheten i Metria är ekonomiskt och organisatoriskt skild från myndighetens övriga verksamhet. Metria sysselsätter knappt 400 personer på ca 35 orter i Sverige. Huvudkontoret ligger i Gävle.

Regeringen har beslutat om direktiv (dir. 2009:86) till en särskild utredare som ska utreda förutsättningarna för att överföra hela eller delar av verksamheten vid Metria till aktiebolagsform (bolagisering). Bakgrunden är att verksamheten i Metria till stor del bedrivs på en konkurrensutsatt marknad. Utredaren ska redovisa sina förslag senast den 31 december 2009.

Motionen

Mikael Oscarsson (kd) föreslår i motion C290 ett tillkännagivande om att Lantmäteriets division Metria vid en bolagisering ska lokaliseras till Gävle. Motionären framhåller att syftet med lokaliseringen är att förstärka Gävle som svenskt centrum för geografisk IT.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att resultatet av det pågående arbetet bör avvaktas. Motion C290 bör därför avslås.

Fri tillgång till geodata

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att regeringen ska utreda hur geodata ska kunna tillhandahållas fritt till nyttjarna. Utskottet hänvisar till pågående utvecklingsarbete på området.

Motionen

Solveig Zander (c) föreslår i motion C346 ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda hur samhällsgemensamma geodata ska kunna tillhandahållas fritt till nyttjarna. Motionären framhåller att höga priser och dålig tillgänglighet hämmar utvecklingen på området.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan instämma i motionen såtillvida att det är önskvärt att samhällsgemensamma geodata finns lätt tillgängliga för berörda aktörer och intressenter kostnadsfritt eller till ett så lågt pris som möjligt. Ett omfattande utvecklingsarbete pågår också på olika nivåer med denna inriktning. Många kommuner bedriver i dag ett eget utvecklingsarbete med olika former av geografiska informationssystem (GIS) med inriktningen att i samlad form kunna presentera lägesbunden information på ett brukarvänligt sätt.

Lantmäteriet har ett nationellt samordningsansvar för geodata och har regeringens uppdrag att utarbeta en nationell geodatastrategi. Det bedrivs också ett omfattande samordningsarbete i frågor om geografisk information och fastighetsinformation mellan berörda myndigheter och övriga intressenter, bl.a. inom ramen för Geodatarådet och Geodataprojektet.

I Geodataprojektet ingår ett arbete med finansieringsmodeller, prismodeller och modeller för kostnads- och nettoanalyser. Såsom strategiskt mål anges att finansieringen av geodata ska vara långsiktigt hållbar och ge förutsättningar för samverkan mellan den offentliga sektorn och näringslivet. Prismodellerna ska vara flexibla i förhållande till nytta, användningssätt, användningsfrekvens och användarkategorier. Modellerna ska stimulera bred användning av geodata och prisnivån ska vara så låg som möjligt.

Ett utvecklingsarbete vad gäller tillgänglighet och användbarhet för olika typer av geodata bedrivs även inom ramen för det svenska genomförandet av EG-direktivet Inspire (2007/2/EG).

Med hänvisning till pågående utvecklingsarbete anser utskottet att motion C346 inte bör föranleda något tillkännagivande från riksdagen. Motionen avstyrks således.

Mål för området Konsumentpolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ett nytt konsumentpolitiskt mål. Utskottet anser att det mål för området Konsumentpolitik som riksdagen fastställde hösten 2008 bör gälla även i fortsättningen.

Jämför reservation 18 (s, v, mp).

Bakgrund

Konsumentpolitiska riktlinjer har fastställts av riksdagen vid åtta tillfällen – första gången 1972. Riksdagen fastställde våren 2006 (prop. 2005/06:105, bet. 2005/06:LU33, rskr. 2005/06:377) att det övergripande målet för konsumentpolitiken skulle vara ”Trygga konsumenter som handlar hållbart”.

Riksdagen beslutade hösten 2007 att ändra det övergripande målet för politikområdet Konsumentpolitik från ”Trygga konsumenter som handlar hållbart” till ”Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val” (prop. 2007/08:1, bet. 2007/08:CU1, rskr. 2007/08:106).

Med anledning av upphävandet av politikområdena beslutade riksdagen hösten 2008 om mål för området Konsumentpolitik. Det mål som beslutades är likalydande med det mål för konsumentpolitiken som fastställdes 2007 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:118).

Motionerna

I tre motioner föreslås att målet för området Konsumentpolitik ska ändras.

Carina Moberg m.fl. (s) föreslår i motion C492 att det nuvarande målet för området Konsumentpolitik ska upphävas och att det tidigare konsumentpolitiska målet ”Trygga konsumenter som handlar hållbart” och dess delmål ska återinföras (yrkande 5). Motionärerna ifrågasätter borttagandet av hållbarhetsmålet för konsumentpolitiken och anser vidare bl.a. att det nuvarande målet inte belyser olika människors förutsättningar att göra medvetna och aktiva val.

Även i motion C481 av Carina Moberg m.fl. (s) föreslås att det nuvarande målet för området Konsumentpolitik ska upphävas och ersättas av målet ”Trygga konsumenter som handlar hållbart” (yrkande 1).

Lars Ohly m.fl. (v) anser i motion C374 bl.a. att ändringen av det konsumentpolitiska målet innebär att producenternas och näringslivets ansvar minskar på konsumenternas bekostnad samt att det är beklagligt att hållbar

konsumtion tagits bort från målet. Motionärerna föreslår att det tidigare konsumentpolitiska målet ”Trygga konsumenter som handlar hållbart” ska införas som mål för området Konsumentpolitik (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsförslagen kan det konstateras att de invändningar angående målformuleringen som framförts vid de senaste två årens utskottsbehandlingar kvarstår.

Civilutskottet ställde sig i betänkande 2007/08:CU1 bakom regeringens förslag till nytt mål för konsumentpolitiken. Utskottet instämde även i vad regeringen framhållit om att det krävs ett grundläggande konsumentskydd samt tillgång till lättillgänglig och tillförlitlig information om t.ex. produktens pris och egenskaper, produktionsmetoder, säkerhetsaspekter och om vilken påverkan konsumtionen har på människor och miljö för att konsumenterna ska ha makt och möjlighet att göra aktiva val.

I förra årets budgetbetänkande stod utskottet fast vid sin uppfattning att det då gällande målet för konsumentpolitiken, och därmed även det likalydande föreslagna målet för området Konsumentpolitik, framstod som väl genomtänkt och välmotiverat. Liksom tidigare underströk utskottet att målet inte innebär någon försvagning av hållbarhetsaspekten.

Utskottet vidhåller sin ovan redovisade uppfattning och anser således att det inte finns något skäl för riksdagen att ersätta det nu gällande konsumentpolitiska målet med det mål som förordas i motionerna. Förslagen i motionerna C374 yrkande 2, C481 yrkande 1 och C492 yrkande 5 avstyrks.

Konsumentvägledning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller konsumentvägledning. Utskottet hänvisar bl.a. till riksdagens tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 19 (s, v, mp) och särskilt yttrande 4 (v).

Bakgrund m.m.

Kommunernas arbete med konsumentvägledning är ett frivilligt åtagande, och verksamheten kan därmed variera mellan kommunerna i fråga om innehåll, omfattning och organisation. Ibland samarbetar flera kommuner genom att t.ex. ha gemensam konsumentvägledning. Inom ramen för den kommunala konsumentvägledningen kan det förekomma dels direktrådgivning, dvs. efterfrågestyrd information om konsumentlagar, stöd vid tvister, ekonomiska råd och köpråd direkt till en enskild konsument, dels långsiktigt förebyggande arbete, dvs. marknadsbevakning samt kontakter med och information till skolor, näringsliv och organisationer.

Konsumentverket följer utvecklingen av konsumentverksamheten i kommunerna, och verket lämnade våren 2009 en lägesbeskrivning av verksamheten (rapport 2009:11 Kommunernas konsumentvägledning). Av rapporten framgår att 269 av landets 290 kommuner i april 2009 erbjöd konsumentvägledning.

Vid sidan av konsumentvägledningen är kommunerna, enligt 2 § skuldsaneringslagen (2006:548), skyldiga att inom ramen för socialtjänsten eller på annat sätt lämna råd och anvisningar i budget- och skuldfrågor till skuldsatta personer. Konsumentverket ska stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som kommunerna ska svara för.

Utöver den kommunala konsumentverksamheten har olika självständiga rådgivningsbyråer inrättats på nationell nivå: Konsumenternas försäkringsbyrå, Konsumenternas Bank- och finansbyrå, Konsumenternas elrådgivningsbyrå samt Konsumenternas tele-, tv- och Internetbyrå. Samtliga byråer finansieras av respektive bransch. Staten deltar, genom bl.a. Konsumentverket, som en av huvudmännen. Byråerna samarbetar i stor utsträckning, och de tre förstnämnda har inrättat en gemensam webbplats. Byråerna har också ett nära samarbete med Konsumentverket och respektive sektorsmyndighet.

Regeringen har den 29 oktober 2009 beslutat att ge Konsumentverket i uppdrag att genomföra en studie av kvaliteten i den kommunala konsumentvägledningen. Detta ska ske genom en komplettering och fördjupning av den årliga lägesrapport som Konsumentverket gör om kommunernas konsumentvägledning samt genom en kundundersökning riktad till de konsumenter som varit i kontakt med konsumentvägledningen. Syftet med studien är att få en bättre och mer fördjupad bild av konsumentvägledningen. Studien ska bl.a. omfatta kvalitetsaspekter som tjänstemannaresurser, tillgänglighet och arbetstidens fördelning och innehåll liksom hur vägledarna arbetar gentemot olika målgrupper, t.ex. barn och unga.

Uppdraget ska redovisas till Integrations- och jämställdhetsdepartementet senast den 30 juni 2010 avseende den fördjupade lägesrapporten om kommunernas konsumentvägledning. Rapporten som helhet ska redovisas senast den 30 november 2010.

Konsumentverket genomför också under hösten 2009 en undersökning om hur konsumenter agerar då det uppstår problem och tvister i samband med köp samt vart konsumenterna vänder sig för att få hjälp.

Motionerna

I motion C276 begär Egon Frid m.fl. (v) att regeringen ska lägga fram förslag till lagstiftning som innebär att kommunerna blir skyldiga att tillhandahålla konsumentvägledare (yrkande 9). En lagreglering är, enligt motionärerna, nödvändig för att man ska kunna garantera alla människors tillgång till en god konsumentvägledning.

Ulf Holm och Jan Lindholm (båda mp) anser i motion C454 att regeringen med kraft bör verka för att alla kommuner ska kunna erbjuda konsumentvägledning. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda hur en konsumentrådgivning för alla i Sverige kan utformas.

Tidigare riksdagsbehandling

Frågor om konsumentvägledning har varit föremål för överväganden av riksdagen vid ett flertal tidigare tillfällen.

Civilutskottet har behandlat motionsyrkanden om kommunal konsumentvägledning i de senaste tre årens budgetbetänkanden (bet. 2006/07:CU1, 2007/08:CU1 och 2008/09:CU1).

Hösten 2006 framhöll utskottet att utöver den kommunala konsumentverksamheten har konsumentorganisationerna en viktig roll i att värna konsumenternas intressen och fungera som opinionsbildare på området. Utskottet ansåg också att rådgivningsbyråerna fyller viktiga funktioner och är goda komplement till lokal konsumentvägledning.

Vad gällde den kommunala konsumentvägledningen ansåg utskottet att den fyller en viktig funktion men fann inte skäl att förorda att den görs till ett obligatoriskt åtagande för kommunerna. En sådan reglering skulle, ansåg utskottet, innebära en inskränkning i den kommunala självbestämmanderätten, vilket utskottet inte kunde ställa sig bakom. Utskottet framhöll vikten av att konsumentvägledningen når ut till och kan erbjuda stöd till ekonomiskt svaga grupper i samhället. Att människor i alla delar av landet har tillgång till konsumentvägledning av god kvalitet ansåg utskottet också vara viktigt. Utskottet betonade emellertid att konsumentvägledning kan anordnas på olika sätt – av kommunerna, genom samverkan mellan flera kommuner och genom fristående konsumentorganisationer eller andra organ. Vidare framhöll utskottet att det inte är riksdagens uppgift att uttala sig om hur konsumentvägledningen närmare ska vara anordnad. Utskottet förutsatte att sådan verksamhet kommer till stånd i den utsträckning den efterfrågas av konsumenterna. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena, och riksdagen följde utskottet.

Vid behandlingen av motionsyrkandena hösten 2007, liksom hösten 2008, vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin ovan redovisade uppfattning. Vidare vill utskottet peka på den studie av kvaliteten i den kommunala konsumentvägledningen som Konsumentverket för närvarande genomför på regeringens uppdrag. Under hösten 2009 genomför Konsumentverket också en undersökning om hur konsumenterna agerar då det uppstår problem och tvister i samband med köp och om vart konsumenterna vänder sig för att få hjälp.

Utskottet ser positivt på att åtgärder på detta sätt vidtas för att få en fördjupad bild av konsumentvägledningen och konsumenternas agerande vid tvister.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna C276 yrkande 9 och C454.

Stöd till konsumentorganisationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om stöd till konsumentorganisationer. Utskottet hänvisar bl.a. till gällande regler.

Jämför reservation 20 (s, v).

Motionerna

I motion C369 föreslår Christina Axelsson och Björn von Sydow (båda s) ett tillkännagivande om behovet av stöd till konsumentrörelsen. Motionärerna anför bl.a. att konsumenter vill försäkra sig om att deras konsumtion är hållbar ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Detta gäller inte minst i fråga om livsmedelsprodukter. Motionärerna betonar vikten av en stark konsumentrörelse som kan utöva inflytande när det gäller konsumentfrågor.

Carina Moberg m.fl. (s) anför i motion C481 att konsumentorganisationerna har en viktig roll i konsumentskyddsarbetet i Sverige och inom EU och att deras arbete bör uppmuntras. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 2).

Nuvarande stöd till konsumentorganisationer

Regeringen har fr.o.m. den 1 januari 2008 ändrat förutsättningarna för stödet till frivilligorganisationer. Det statliga stödet till frivilligorganisationer regleras nu i en särskild förordning – förordningen (2007:954) om statligt stöd till organisationer på konsumentområdet. Stödet finansieras genom anslaget 3:5 Åtgärder på Konsumentområdet. Konsumentverket har fått uppdraget att, efter ansökan, fördela medel enligt förordningen. Det finns tre olika stödformer: organisationsstöd, verksamhetsstöd och projektstöd. Organisationsstöd får lämnas till en organisation som har som huvudsakligt syfte att tillvarata svenska konsumenters intressen nationellt eller internationellt och som har bedrivit sådan verksamhet under minst två år före ansökan om stöd, är rikstäckande och, som huvudregel, har minst 1 000 betalande medlemmar. Verksamhetsstöd får lämnas till en organisation vars verksamhet syftar till att stärka svenska konsumenters inflytande på marknader i Sverige, inom EU och andra internationella forum och där representerar svenska konsumenter eller deltar i nationellt eller internationellt standardiseringsarbete. Projektstöd får lämnas till en organisation för

projekt som har till syfte att ta till vara konsumenternas intressen, bidra till en ökad kunskap och ge konsumenterna bättre förutsättningar att göra aktiva val.

Konsumentverket ska i sin årsredovisning lämna en samlad redovisning av vilka som har fått stöd, med vilka belopp och för vilka ändamål. Redovisningen ska också innehålla en sammanfattande redogörelse för vad stöden har använts till och en bedömning av stödets effekter i förhållande till dess syfte. Av den redovisning av stödet till organisationer på konsumentområdet som lämnats i Konsumentverkets årsredovisning för 2008 framgår exempelvis att Sveriges Konsumenter beviljats organisations- och verksamhetsstöd för bl.a. arbete med konsumentfrågor inom EU. Sveriges Konsumenter är bl.a. Sveriges representant i kommissionens konsumentkommitté (ECCG) som är kommissionens rådgivande organ för konsumentfrågor.

Konsumentverket har i sin årsredovisning för 2008 ansett sig ännu inte ha tillräckligt med underlag för att, i enligt med vad som anges i förordningen, bedöma effekterna av stödet. I en delredovisning till regeringen i september 2008 har verket emellertid bedömt att arbetet med stöden dittills hade fallit väl ut och att effekterna var positiva.

När det gäller projektstöd för bidragsåret 2010 prioriterar Konsumentverket bl.a. projekt med fokus på hållbar konsumtion med inriktning mot ekonomi, ekologi och socialt ansvarstagande.

På regeringens uppdrag har det under 2008 gjorts en kartläggning av frivilligorganisationers arbete med vägledning till konsumenter. Kartläggningen har redovisats i rapporten Att vägleda konsumenterna – Kartläggning av frivilligorganisationers arbete med vägledning till konsumenter, och ett seminarium har hållits.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, i likhet med motionärerna, att fristående organisationer som agerar på sina medlemmars uppdrag spelar en viktig roll för att enskilda medborgares och konsumenters intressen i Sverige och inom EU ska kunna tas till vara. Förutom att organisationerna verkar som opinionsbildare och företrädare för sina medlemmars intressen kan deras roll som utförare av olika former av service och tjänster till allmänheten utvecklas. Inte minst för konsumenter som befinner sig i utanförskap kan organisationerna spela en betydelsefull roll.

I enlighet med vad som redovisats ovan kan de konsumentorganisationer som så önskar söka ekonomiskt stöd för sin verksamhet hos Konsumentverket. Genom den nya förordningen om statligt stöd till organisationer på konsumentområdet har stöden till konsumentorganisationer, såvitt utskottet kan bedöma, blivit mer förutsägbara och långsiktiga för mottagarna. Kriterierna för stöden har vidare utformats så att fler organisationer kan komma i fråga för att söka stöd. Av budgetpropositionen framgår att effekterna av den nya förordningen även fortsättningsvis ska följas upp.

Som redovisats under avsnittet om anslagsfördelning har utskottet ställt sig bakom regeringens förslag om att riksdagen för 2010 anvisar ett anslag på 17 459 000 kr för åtgärder på konsumentområdet, vilket är det anslag som finansierar det statliga stödet till frivilligorganisationerna på konsumentområdet. I fråga om detta anslag finns inga avvikande motionsförslag.

Civilutskottet anser således, liksom motionärerna, att konsumentorganisationerna har en viktig roll i konsumentskyddsarbetet. Det torde stå helt klart att även regeringen har denna inställning. Ett allmänt formulerat tillkännagivande från riksdagen om dessa organisationers betydelse för konsumentskyddet skulle därför inte tjäna något reellt syfte. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet därför motionerna C369 och C481 yrkande 2.

Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att den verksamhet som bedrivs av Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa (Kilen) ska införlivas i Konsumentverket. Utskottet hänvisar bl.a. till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida.

Jämför reservation 21 (v) och särskilt yttrande 5 (mp).

Bakgrund

Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa (Kilen) arbetar med att ge råd, stöd och behandling till människor som drabbats av läkemedelsberoende och andra läkemedelsbiverkningar samt att sprida information kring dessa frågor.

Motionen

I motion C276 föreslår Egon Frid m.fl. (v) ett tillkännagivande om att den verksamhet som bedrivs av Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa (Kilen) ska införlivas i Konsumentverket (yrkande 10).

Tidigare riksdagsbehandling

Civilutskottet har i de tre senaste årens budgetbetänkanden behandlat och avstyrkt förslag om ökade anslag till Konsumentverket för finansiering av den verksamhet som bedrivs av Kilen (bet. 2006/07:CU1, 2007/08:CU1 och 2008/09:CU1). I betänkandet 2006/07:CU1 konstaterade utskottet att organisationen Kilen under senare år fått statliga bidrag via anslaget 13:3 Bidrag till hälso- och sjukvård (utg.omr. 9) men att regeringen i budgetpropositionen för 2007 inte hade föreslagit något ekonomiskt stöd till Kilen. Utskottet hänvisade vidare till att socialminister Göran Hägglund i en inter-

pellationsdebatt den 21 november 2006 hade redovisat sin syn i frågor om läkemedelsinformation och pekat på det arbete med information om läkemedelsbiverkningar som bedrivs inom hälso- och sjukvården och inom Läkemedelsverket (svar på ip. 2006/07:52). Utskottet anförde att man i det här avseendet inte hade någon annan uppfattning än regeringen och inte delade motionärernas uppfattning om att den verksamhet som bedrivs inom Kilen bör införlivas i Konsumentverket. Civilutskottet fann i de av riksdagen godkända betänkandena 2007/08:CU1 och 2008/09:CU1 inte skäl att frångå sitt tidigare ställningstagande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin ovan redovisade uppfattning och anser således inte att den verksamhet som bedrivs inom Kilen bör införlivas i Konsumentverket. Enligt utskottets mening ligger inte heller ett sådant införlivande i linje med den pågående renodlingen av Konsumentverkets verksamhet till det som är myndighetens huvuduppgift, dvs. tillsyn och tillhandahållande av grundläggande konsumentinformation.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion C276 yrkande 10.

Reservationer

1. Bostadspolitiska mål, punkt 3 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Jan Lindholm (mp) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen upphäver målen för områdena Bostadsmarknad och Hållbart samhällsbyggande och godkänner det mål för bostadspolitiken som föreslås i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:C374 yrkande 1, 2009/10:C480 yrkande 1 och 2009/10:C492 yrkande 1 och bifaller delvis motionerna 2009/10:C390 yrkandena 1 och 11 samt 2009/10:C453 yrkande 1.

Ställningstagande

Den nuvarande regeringen och riksdagsmajoriteten saknar en hållbar bostadspolitisk målsättning som tar ansvar för bostadssituationen i landet. Under drygt tre år har de bostadspolitiska besluten varit inriktade på att avveckla, avskaffa och avrusta. Vi menar att Sverige tvärtom behöver en socialt hållbar bostadspolitik som är förutsägbar, framtidsinriktad och till för alla. För detta krävs en omformulering av det bostadspolitiska målet och en utveckling av de bostadspolitiska verktygen.

Under den borgerliga regeringen har det tidigare gällande bostadspolitiska målet omformulerats till två delmål för områdena Bostadsmarknad och Hållbart byggande. För Bostadsmarknad är målet ”långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.”

Genom denna målformulering avsäger sig regeringen det övergripande ansvaret för bostadspolitiken. Bostadsmarknaden har blivit ett område där marknadskrafterna råder utan politiskt och samhälleligt inflytande. Målet saknar dessutom formuleringar kring centrala bostadssociala frågor om bra bostäder till rimliga kostnader för alla, liksom krav på en långsiktigt hållbar boendemiljö.

Vi anser att bostadspolitiken måste ses som ett viktigt inslag i den generella välfärdspolitiken och en given del i samhällsbyggandet för en långsiktigt hållbar utveckling. Det behövs därför ett bostadspolitiskt mål med tydliga sociala ambitioner som klargör den politiska viljeinriktningen. Ett sådant mål har en viktig funktion för att precisera behovet av insatser och

utveckla nya bostadspolitiska verktyg. Ett tydligt mål bidrar även till att de politiska ambitionerna vinner större genomslag, då det uppmuntrar och vägleder övriga samhällsaktörer att vidta åtgärder i samma riktning.

Vi menar att ett nytt mål för bostadspolitiken kan läggas fast med ledning av det tidigare gällande bostadspolitiska målet. Mot denna bakgrund anser vi att riksdagen med bifall till den för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet gemensamma motionen C480 bör upphäva de nuvarande målen för Bostadsmarknad och Hållbart samhällsbyggande och i stället godkänna ett bostadspolitiskt mål med utgångspunkt från följande formulering:

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors efterfrågan och behov och bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Det ovan anförda innebär även att övriga motionsförslag om ett bostadspolitiskt mål som behandlas i detta avsnitt blir tillgodosedda.

2. Bostadspolitikens inriktning, punkt 4 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Jan Lindholm (mp) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:C261 yrkande 2, 2009/10:C277 yrkandena 1 och 3, 2009/10:C390 yrkande 58, 2009/10:C409, 2009/10:C431, 2009/10:C444 yrkande 1, 2009/10:C476 yrkande 1, 2009/10:C480 yrkande 2, 2009/10:C483 yrkandena 9 och 11, 2009/10:N208 yrkande 11 och 2009/10:N475 yrkande 14.

Ställningstagande

I trepartimotionen C480 (s, v, mp) och i övriga motioner som behandlas under denna rubrik förordas en bred omläggning av bostadspolitikens inriktning. Behovet av en omläggning gäller flertalet av de frågor som i dag hanteras inom bostadspolitiken. En ny bostadspolitisk inriktning måste också innebära ett förnyat politiskt ansvarstagande för flera frågor som under de senaste åren helt överlåtits till marknaden att hantera.

Ett ambitiöst bostadspolitiskt mål kräver också utvecklade bostadspolitiska verktyg. Marknaden har visat sig vara oförmögen att själv svara mot de krav som måste vara tillgodosedda för att en social bostadspolitisk mål-

sättning ska uppnås. Bostadspolitiken bör därför åter inriktas på frågor om bostädernas kvalitet, standard och funktion liksom behovet av attraktiva och hållbara bostadsområden med blandade upplåtelseformer. Grunden i den sociala bostadspolitiken är en bostadsmarknad i balans med god tillgång till såväl hyresrätter och kooperativa hyresrätter som bostadsrätter och bostäder med äganderätt. Bostadsområden med blandade upplåtelseformer ger också förutsättningar till en ökad integration och ett bostadsutbud som passar olika typer av hushåll.

En strävan efter neutralitet mellan de olika upplåtelseformerna på bostadsmarknaden har tidigare varit en självklar utgångspunkt för den svenska bostadspolitiken. Under de senaste åren har emellertid en rad beslut fattats som kraftigt ändrat balansen och ofta ensidigt missgynnat hyresrätten. Det gäller bl.a. beslutet om att avveckla investeringsstöden och flera skattepolitiska beslut. Vi anser att frågor om neutraliteten på bostadsmarknaden behöver utredas, och därefter bör åtgärder vidtas.

Behovet av en omläggning av bostadspolitikens inriktning gäller således i hög grad villkoren för hyresrätten. Avvecklingen av stöden för nyproduktion av hyresrätter har bidragit till att bostadsbyggandet sjunkit kraftigt år för år och nära halverats jämfört med 2006. Prognoserna för bostadsbyggandet kommande år är fortsatt mycket dystra. Bostadspolitiken måste därför skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande, inte minst av hyresrätter. Stora ungdomskullar är på väg in på bostadsmarknaden. Cirka 70 % av Sveriges kommuner uppger att det är brist på hyresrätter, och då inte minst sådana bostäder som ungdomar efterfrågar.

Tillgången på bostäder påverkar rörligheten på arbetsmarknaden och det lokala näringslivets möjligheter att rekrytera medarbetare med rätt kompetens. En utbredd brist på bostäder riskerar därför att bli ett allvarligt hinder för Sveriges möjligheter att bekämpa arbetslösheten och öka sysselsättningen. Konsekvenserna av bostadsbristen visar sig tydligast i storstäderna och på andra expansiva orter. Även på mindre orter och på landsbygden är emellertid god tillgång på bostäder en förutsättning för den ekonomiska utvecklingen.

Det behöver således vidtas åtgärder för ett ökat byggande av främst hyresrätter. Vi ser däremot inte något behov av att göra omfattande förändringar i hyressättningssystemet. Bruksvärdessystemet ska alltså vara kvar. Vi säger nej till marknadshyror. Hyrorna ska baseras på hyresgästernas gemensamma värderingar och likvärdiga lägenheter ska ges lika hyror. Det måste vidare finnas ett hållfast hyrestak som skyddar hyresgästens rätt att bo kvar.

Bostadspolitiken behöver vidare inriktas mot frågor som gäller det omfattande renoveringsbehov som inte minst ett stort fastighetsbestånd från miljonprogrammets tid står inför. Eftersom många flerbostadshus är byggda under en kort period sammanfaller flera hundratusen lägenheters upprustningsbehov tidsmässigt. Renoveringen är och måste vara ett ansvar för fastighetsägarna och ses som en självklar del i en god förvaltning. Sam-

tidigt är upprustningen av enskilda fastigheter av stor vikt för hyresgästernas boendekvalitet och innebär en strategisk möjlighet till utveckling och förnyelse – en möjlighet som nu måste tas till vara. Vi vill därför att staten och näringslivet tar ett gemensamt ansvar med kommunsektorn och de boende för att utveckla miljonprogramsområden och därmed skapa flera attraktiva, energieffektiva och klimatsmarta bostadsområden.

Vad vi nu anfört om bostadspolitikens inriktning och verktyg bör riksdagen som sin mening tillkänna för regeringen. Det innebär ett bifall till motion C480 (s, v, mp) yrkande 2 samt övriga aktuella motioner.

3. Mål för bostadsbyggandet, punkt 5 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Jan Lindholm (mp) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2009/10:C277 yrkande 2, 2009/10:C330, 2009/10:C390 yrkande 55, 2009/10:C446 yrkande 1, 2009/10:C476 yrkande 6 och 2009/10:A382 yrkande 5.

Ställningstagande

Motionerna som behandlas i detta avsnitt tar sin utgångspunkt i statistiska uppgifter om de senaste årens bostadsbyggande. Dessa uppgifter visar på ett kraftigt fall i bostadsbyggandet sedan valet 2006. Särskilt det senaste årets låga påbörjande av bostadsbyggnadsprojekt ger anledning till stor oro för konsekvenserna på bostadsmarknaden. Det gäller i särskilt hög grad bristen på projekt med hyresrätter. På många orter krävs ett betydligt större tillskott av hyresbostäder för att möta efterfrågan från bl.a. stora ungdomskullar och studenter samt för att tillgodose de krav som rörligheten på arbetsmarknaden ställer.

Enligt Boverkets senaste prognos kommer endast 16 500 bostäder att påbörjas under innevarande år, varav knappt 6 000 hyresrätter i flerbostadshus. Företrädare för i princip alla organisationer inom bostadssektorn är överens om att detta är en produktionsnivå som är helt ohållbar. I en av de aktuella motionerna anges att en årlig nyproduktion av 40 000 bostäder och en renovering av 65 000 bostäder är ett lämpligt mål för bostadsbyggandet. Det är också en produktionsnivå som ofta nämns av sektorföreträdare.

Som vi framhållit i vår gemensamma reservation om bostadspolitikens inriktning krävs nu en politisk omläggning som innebär ett ökat statligt ansvarstagande för utvecklingen på bygg- och bostadsmarknaden. Olika

bostadspolitiska verktyg måste användas för att stimulera till ett ökat bostadsbyggande. Det är också nödvändigt att söka mer samverkan mellan staten, kommunerna och byggsektorn i syfte att underlätta bostadsbyggandet. En sådan fråga gäller åtgärder som kan bidra till att öka effektiviteten och konkurrensen inom byggindustrin och därigenom sänka byggkostnaderna.

Vi anser att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen bör uttala att en central målsättning för bostadspolitiken måste vara att ge förutsättningar för en bostadsproduktion som ligger på en långsiktigt hållbar nivå. Det innebär en väsentligt högre produktionstakt än den som gällt under de senaste åren. Det är också nödvändigt att noga följa hur bostadsproduktionen fördelar sig mellan olika bostadstyper och upplåtelseformer. En kraftig snedfördelning kan ses som ett tecken på en bristande neutralitet mellan upplåtelseformerna.

Vad vi ovan anfört innebär ett delvis bifall till samtliga motioner som i betänkandet tagits upp för behandling under rubriken Mål för bostadsbyggandet.

4. Stöd till bostadsproduktionen, punkt 6 (s)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:C246, 2009/10:C261 yrkande 1, 2009/10:C307, 2009/10:C316, 2009/10:C341, 2009/10:C444 yrkande 2, 2009/10:C463, 2009/10:C476 yrkandena 4 och 7, 2009/10:C483 yrkande 1 och 2009/10:C492 yrkande 2 och avslår motion 2009/10:C277 yrkande 4.

Ställningstagande

Sedan regeringsskiftet 2006 har nyproduktionen av bostäder minskat varje år trots att behovet av en högre produktionstakt och fler bostäder är uppenbart. Bostadsbristen är påtaglig i storstadsområdena, men även i många andra delar av landet. Särskilt de nytillkommande grupperna på bostadsmarknaden har svårt att finna en bostad till en kostnad som rymms inom deras ekonomiska ramar. Det gäller bl.a. ungdomar, studenter och nyanlända invandrare. Dessa grupper efterfrågar vanligen hyreslägenheter med rimliga hyror. Detta till trots är det produktionen av just små och billiga hyresrätter som varit särskilt eftersatt under de senaste åren.

Nedgången i bostadsproduktionen har givetvis flera orsaker. Under det senaste året har krisen på finansmarknaden medverkat till utvecklingen. En starkt bidragande orsak till det successiva produktionsfallet på den svenska bostadsmarknaden måste emellertid sökas i den bostadspolitik som den borgerliga regeringen har fört under de tre senaste åren. En huvudkomponent i denna politik har varit avvecklingen av alla former av stöd för bostadsbyggande. En av de första åtgärderna för den borgerliga regeringen var således att avskaffa såväl räntestödet som de investeringsstöd som kunde ges till särskilt angelägna bostadsbyggnadsprojekt.

Vi menar således att det är regeringens politik i bostadsfrågor som lett till den kraftiga minskningen av bostadsbyggandet. Det är också frånvaron av politiska initiativ för att möta finanskrisen och en vikande arbetsmarknad som gjort att fallet i nyproduktionen blivit så stort. Vi anser att alla fakta nu med önskvärd tydlighet visar att det krävs statliga ekonomiska insatser för att få igång bostadsbyggandet igen. Dessa insatser bör särskilt inriktas på att stimulera byggande av hyresrätter som kan efterfrågas av bl.a. de grupper som har svårigheter att komma in på bostadsmarknaden.

Utskottet har tidigare i detta betänkande behandlat ett förslag från Socialdemokraterna om ett anslag på 400 miljoner kronor för att ett investeringsstöd för byggande av billiga och miljövänliga hyresrätter och studentlägenheter ska kunna inrättas redan under 2010. Genom riksdagens tidigare beslut om ramen för utgiftsområde 18 för 2010 och den anslagsfördelning inom utgiftsområdet som utskottsmajoriteten föreslagit i detta betänkande är detta konkreta förslag nu överspelat. Vi anser emellertid att riksdagen genom ett tillkännagivande bör begära att regeringen snarast återkommer med ett förslag om investeringsstöd med den av oss förordade inriktningen. Detta är nödvändigt för att bygg- och bostadssektorn ska få en tydlig signal om att påskynda planeringen av nya bostadsbyggnadsprojekt och för att bostadsbyggnadsnivån snarast ska kunna återhämta sig.

Det är angeläget att det utöver införandet av ett investeringsstöd vidtas fler åtgärder som kan medverka till ett ökat byggande av billiga och miljövänliga bostäder. Här krävs en aktiv medverkan från alla berörda parter. En sådan åtgärd är att kommunerna, liksom staten, i högre grad bedriver en aktiv markpolitik som kan bidra till attraktiva bostadsmiljöer med varierat utbud av bostäder till rimliga boendekostnader.

Vad vi ovan anfört bör riksdagen, med bifall till samtliga aktuella motioner (s), tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär att även förslagen i den aktuella v-motionen delvis får anses vara tillgodosett.

5. Stöd till bostadsproduktionen, punkt 6 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C277 yrkande 4 och avslår motionerna 2009/10:C246, 2009/10:C261 yrkande 1, 2009/10:C307, 2009/10:C316, 2009/10:C341, 2009/10:C444 yrkande 2, 2009/10:C463, 2009/10:C476 yrkandena 4 och 7, 2009/10:C483 yrkande 1 och 2009/10:C492 yrkande 2.

Ställningstagande

Bostadsbyggandet har under de senaste åren fallit drastiskt. Nedgången började efter det senaste valet då den nytillrädda regeringen avvecklade såväl räntestödet som de produktionsstöd som kunde ges till särskilt angeläget bostadsbyggande. Under det senaste året har bostadsbyggandet därför legat på en helt oacceptabelt låg nivå med hänsyn till den omfattande bostadsbrist som råder i stora delar av landet. Det är särskilt bristen på hyreslägenheter som fått allvarliga konsekvenser för unga, studenter, invandrare och många andra grupper som inte har ekonomiska möjligheter att köpa en bostad.

Behovet av en ökad produktion av främst hyresrätter är således uppenbart och det krävs nu ett ökat samhälleligt ansvarstagande för att trygga bostadsförsörjningen. Vänsterpartiet anser att det är självklart att staten måste ta sin del av ansvaret för att bostadsproduktionen ska nå upp till en hållbar nivå. Det förutsätter att ett långsiktigt och trovärdigt bostadsfinansieringssystem snarast kan introduceras. Riksdagen bör därför begära att regeringen återkommer med förslag om ett system med den inriktning som förordas i Vänsterpartiets motion C277.

I motionen förslås flera åtgärder som påtagligt kommer att förbättra förutsättningarna för byggande av hyreslägenheter och därigenom medverka till att uppfylla ett rimligt mål för bostadsproduktionen. Det är viktigt att stödet kanaliseras till bostadsbyggnadsprojekt med hög angelägenhetsgrad. Som ett grundläggande villkor för att stöd ska kunna beviljas i en kommun bör det därför gälla att kommunen ska ha en godkänd bostadsförsörjningsplan. På högskoleorter ska högskolor och universitet delta i upprättandet av dessa planer. Det föreslagna systemet består av följande stödformer.

Räntebidragen, som för närvarande håller på att avvecklas, bör ersättas av ett räntestöd som inledningsvis kan handhas av BKN, men på längre sikt av en statlig bostadsbank.

Ett investeringsbidrag bör införas 2011 som bygger på det tidigare systemet. Detta bidrag bör utgå på orter med bostadsbrist. Den tidigare gällande begränsningen av stödgivningen, som innebar att endast lägenheter mindre än 70 m² omfattades, bör tas bort.

Vidare bör även en investeringsstimulans införas 2011 för byggande av hyresrätter på tillväxtorter med bostadsbrist. Studentbostäder bör i detta sammanhang erhålla en högre stimulans.

För både investeringsbidraget och investeringsstimulansen bör om möjligt gälla ett produktionskostnadstak. Den närmare utformningen på en sådan begränsning av produktionskostnaderna bör utredas med ledning av erfarenheterna från de exempel som finns på bostadsbyggnadsprojekt med en betydligt lägre kostnadsnivå än vad som gällt för huvuddelen av byggandet under senare år.

Lägre byggkostnader och ett statligt produktionsstöd ska självfallet också leda till lägre hyror. Krav ska därför ställas på att hyrorna ska vara framförhandlade enligt gällande lagstiftning. Det är vidare angeläget att det statliga stödet är förknippat med en försäkran om att gällande miljökrav uppfylls och att en kvalitets- och seriositetssäkring sker gentemot byggherrar och byggföretag. Seriositetssäkringen kan bl.a. omfatta krav på redovisning av vilka som har rätt att närvara på byggarbetsplatsen, momsredovisningssystem, kollektivavtal m.m. Det är viktigt att säkra att inte en krona av det statliga stödet går till oseriösa företag, utan att det i stället bidrar till en lägre hyresnivå i fastigheter som uppförs av seriösa byggherrar.

Det som jag anfört ovan om inriktningen av ett nytt system för bostadsfinansiering bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Det innebär ett bifall till motion C277 (v) i aktuell del. Även övriga motionsyrkanden som behandlats i detta avsnitt får anses bli väl tillgodosedda genom mitt förslag.

6. Stöd till bostadsproduktionen, punkt 6 – motiveringen (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Ställningstagande

Avsaknaden av en statlig bostadspolitik har bidragit till en bostadsproduktion som både är otillräcklig och har en felaktig inriktning. Det byggs för få bostäder som tar till vara de senaste årens teknikutveckling när det gäller energisnålt byggande och miljövänlig produktion. Det är därför glädjande att de aktuella motionerna om statligt produktionsstöd delvis lyfter fram krav på en sådan inriktning. Jag anser emellertid att det statliga stödet till bostadssektorn i första hand bör inriktas på åtgärder som mer direkt tar sikte på ett hållbart samhällsbyggande. Den fysiska planeringen måste ge de grundläggande förutsättningarna för en omställning av produktionen i en hållbar riktning. Miljöpartiet har bl.a. lagt fram ett förslag om ett miljömålsanknutet kunskapsutvecklingsprogram som kommer hela

bostadssektorn till del. Vidare har Miljöpartiet lagt fram förslag om statligt stöd och andra åtgärder som syftar till att ställa om hela bostadssektorn till en energieffektiv och miljövänlig inriktning. Flera av dessa förslag behandlas emellertid inom riksdagen av andra utskott än civilutskottet. Det gäller bl.a. förslag om ett investeringsstöd för energieffektiviseringsåtgärder i bostäder som bereds av näringsutskottet.

Jag anser således att det finns ett påtagligt behov av ett större statligt ansvarstagande för bostadsproduktionens inriktning men är inte beredd att ställa mig bakom de nu aktuella motionsförslagen.

7. Bostadsbyggande i glesbygd, punkt 7 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Jan Lindholm (mp) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2009/10:C222, 2009/10:C239, 2009/10:C374 yrkande 3 i denna del, 2009/10:C452 och 2009/10:C465.

Ställningstagande

Det finns ett behov av att bygga nytt även i glesbygdsområden till följd av bl.a. nya möjligheter på arbetsmarknaden, förbättrade kommunikationer och ett ökat intresse för de kvaliteter som ett boende utanför tätorterna kan föra med sig. Kostnaden för att bygga ett eget hem på landsbygden ligger vanligen avsevärt under kostnaden för en motsvarande bostad på en expansiv ort. Det gör att även hushåll med normala inkomster borde ha möjlighet att klara de utgifter som följer av att lånefinansiera byggandet av ett egna hem. Problemet är att kreditinstitutet ofta inte beviljar lån eller att de ställer lånevillkor som det enskilda hushållet inte kan uppfylla. Kreditinstitutens ovilja att medge lån även till hushåll med en ordnad ekonomi är en följd av de ofta mycket låga marknadsvärdena för bostäder i glesbygdsområden.

Den tidigare regeringen gav Statens bostadskreditnämnd (BKN) i uppdrag att överväga denna fråga. I början av 2006 presenterade BKN ett förslag om ett system med kreditgarantier utformade för att tillgodose de särskilda krav som gäller vid kreditprövning för bostadslån till egna hembyggen i glesbygd. Därefter har BKN lagt fram ytterligare två rapporter med förslag som syftar till att underlätta bostadsbyggandet i glesbygd. Den

borgerliga regeringen har emellertid gång på gång förhalat frågan och hittills varken redovisat något ställningstagande till förslagen från BKN eller förelagt riksdagen något beslutsunderlag.

När civilutskottet under de tre senaste riksmötena behandlat motionsförslag i frågan (bet. 2006/CU9 s. 10–12, bet. 2007/08:CU1 s. 30–32, 2008/09:CU1 s. 28–29) har utskottsmajoriteten visserligen uttalat förståelse för motionärernas begäran om åtgärder, men yrkat avslag på motionerna med hänvisning till en pågående beredning inom Regeringskansliet. Utskottet har ansett att ytterligare tid borde medges för denna beredning. Vi kan konstatera att denna ytterligare tid med god marginal nu rimligen måste anses ha förflutit.

De aktuella motionerna utgår från en i huvudsak gemensam problembild, men har något olika inriktning när det gäller vilka åtgärder som bör vidtas. I en av motionerna förordas att riksdagen ställer sig bakom den modell som BKN skisserade i den första av sina tre rapporter i frågan. Förslaget innebär att modellen börjar tillämpas redan under budgetåret 2010. Det anslagsförslag som är kopplat till detta förslag har emellertid i praktiken redan fallit genom riksdagens tidigare beslut om ram för utgiftsområde 18 för 2010 och den anslagsfördelning inom utgiftsområdet som utskottsmajoriteten föreslagit i detta betänkande. Övriga motioner har en något öppnare inställning till hur frågan bör hanteras men framhåller behovet av att underlätta långivningen vid byggande av egnahem på landsbygden.

Mot den redovisade bakgrunden anser vi att det nu finns starka skäl för riksdagen att genom ett tillkännagivande begära att regeringen snarast återkommer med ett ställningstagande i den aktuella frågan. Som ovan har konstaterats finns ett brett beslutsunderlag redan framtaget av BKN. Vi utsluter inte att materialet som BKN tagit fram kan behöva vidareutvecklas i olika avseenden.

Vad vi ovan anför bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär ett delvis bifall till samtliga motioner som behandlas i detta avsnitt av betänkandet.

8. Hissbidrag och tillgänglighetsinventering, punkt 8 (s)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2009/10:C250, 2009/10:C259 yrkande 1, 2009/10:C306 och 2009/10:C340 samt avslår motionerna 2009/10:C390 yrkande 37 och 2009/10:So583 yrkandena 17 och 18.

Ställningstagande

Med en ökande andel äldre i befolkningen ställs stora krav på politikens alla områden. Inom bostadspolitiken måste inriktningen vara att den ökade efterfrågan på bostäder som är anpassade efter äldres behov ska kunna tillgodoses. Det handlar då om anpassningar i såväl nyproduktionen som det befintliga bostadsbeståndet. I detta sammanhang måste tillgänglighetsfrågan ägnas särskild uppmärksamhet. Denna fråga berör givetvis inte bara den äldre delen av befolkningen utan även en stor grupp funktionshindrade. Därutöver kan i olika skeden av livet också andra grupper, som exempelvis barnfamiljer, ha stort behov av en god tillgänglighet.

I nyproduktionen bör mycket högt ställda krav på en god tillgänglighet kunna hävdas med stöd av gällande författningar. Här handlar det främst om att trygga efterlevnaden av dessa krav. Grundförutsättningen måste vara att alla nyproducerade bostäder och bostadsområden redan från början ska kunna fungera väl för äldre och funktionshindrade. Detta hindrar emellertid inte att det kan finnas skäl att även utveckla olika nya former av boenden som är särskilt anpassade för äldres behov.

Den stora utmaningen inom bostadssektorn gäller den fråga som tas upp i de aktuella motionerna, nämligen hur man kan åstadkomma nödvändiga anpassningsåtgärder i det befintliga bostadsbeståndet. Det finns i dag ca 75 000 trappuppgångar i flerbostadshus med tre våningar eller mer som saknar hiss. Avsaknaden av hiss är en av de vanligaste orsakerna till att äldre mot sin vilja ibland tvingas lämna en invand och i övrigt väl fungerande bostadsmiljö. Vi delar den uppfattning som förs fram i de aktuella motionerna och som innebär att nödvändiga anpassningsåtgärder behöver komma till stånd.

Äldreboendedelegationen, som tillsattes av den tidigare regeringen, avlämnade i slutet av 2008 sitt slutbetänkande Bo bra hela livet (SOU 2008:113). I detta betänkande läggs förslag fram som till stor del ligger i linje med vad som förordats i motionerna om åtgärder som kan leda till en bättre tillgänglighet i bostadsbeståndet. Betänkandet har varit föremål för en lång remissbehandling. Det är angeläget att de synpunkter som i detta sammanhang framförts av kommuner, fastighetsägare, intresseorganisationer m.fl. beaktas när regeringen lägger fram ett förslag för riksdagen. Ett framgångsrikt arbete med att förbättra tillgängligheten i det befintliga bostadsbeståndet kräver en bred medverkan av alla berörda parter. Samtidigt är det nödvändigt att detta arbete snarast kan inledas. Vi anser därför att regeringen under detta riksmöte bör lägga fram förslag om åtgärder som kan leda till en bättre tillgänglighet i det befintliga bostadsbeståndet.

Vad vi ovan anført bör riksdagen med anledning av motionerna C250, C259, C306 och C340 tillkänna för regeringen som sin mening. Det innebär att även övriga motioner som behandlas i detta avsnitt får anses vara delvis tillgodosedda.

9. Hissbidrag och tillgänglighetsinventering, punkt 8 (v, mp)

av Egon Frid (v) och Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:C250, 2009/10:C259 yrkande 1, 2009/10:C306, 2009/10:C340, 2009/10:C390 yrkande 37 och 2009/10:So583 yrkandena 17 och 18.

Ställningstagande

En betydande andel av det svenska beståndet av flerbostadshus uppfyller inte de krav på tillgänglighet som vi ställer i dag. Statistiska uppgifter pekar på att det finns drygt 300 000 lägenheter på tredje våningen och uppåt som saknar hiss. Det är inte rimligt att en stor del av befolkningen ska vara helt utesluten från detta bostadsbestånd eller endast med svårighet kunna nå sin bostad. Den befolkningsutveckling som vi ser framför oss de närmast årtiondena med en ökande andel äldre gör att detta problem snart kommer att växa för varje år. Den bristande tillgängligheten är emellertid inte bara ett problem för äldre och funktionshindrade. Även för unga familjer kan den bristande tillgängligheten innebära ett hinder när exempelvis en barnvagn ska bäras upp för flera våningar.

Den bristande tillgängligheten får återverkningar på flera samhällsområden. Om det inte finns ett utbud av lägenheter med god tillgänglighet kan en önskvärd rörlighet och generationsväxling på bostadsmarknaden förhindras. Det kan bli fallet exempelvis då äldre personer önskar lämna sin villa och i stället flytta in i ett flerbostadshus. Vidare kan bristen på bostäder med en god tillgänglighet leda till onödiga kostnader för särskilt boende och hemtjänst.

Det är således uppenbart att tillgängligheten i bostadsbeståndet inte enbart är en fråga för den enskilde fastighetsägaren utan även utgör ett brett samhällsintresse. Problemet är att ägarna av flerbostadshus inte har tillräckligt incitament att genomföra dyrbara tillgänglighetsförbättrande åtgärder som hissinstallationer. Mycket få kompletteringar med hiss har också kommit till stånd i det äldre bostadsbeståndet under de senaste åren. Det krävs alltså ett statligt initiativ för att få i gång ett långsiktigt arbete med att göra bostadsbeståndet tillgängligt för hela befolkningen.

I de aktuella motionerna läggs flera förslag fram om hur staten ska kunna stimulera till hissinstallationer. Vidare framhålls behovet av tillgänglighetsinventeringar och andra åtgärder som syftar till att öka kunskapen om bostadsbeståndets egenskaper när det gäller bl.a. tillgänglighet och användbarhet för en allt äldre befolkning. Förslag om hissbidrag och inventeringar av tillgängligheten har också lagts fram i Äldreboendedelegatio-

nens slutbetänkande Bo bra hela livet (SOU 2008:113). Därutöver finns erfarenheter av hissbidrag från den bidragsform som tillämpades under den tidigare regeringen.

Vi kan således konstatera att det nu finns ett tillräckligt underlag för beslut om hissbidrag och andra åtgärder som kan bidra till att tillgängligheten i bostadsbeståndet successivt kan förbättras. Riksdagen bör därför begära att regeringen snarast återkommer med förslag med den inriktning som förordas i motionerna. Det är naturligtvis önskvärt att en sådan satsning på tillgänglighetsskapande åtgärder i möjligaste mån också samordnas med andra nödvändiga insatser i bostadsbeståndet. Det gäller exempelvis de statliga stöd som kan bli aktuella för åtgärder som syftar till att öka energieffektiviteten och även i övrigt miljöanpassa hela bostadssektorn. Förslag om ett ROT-avdrag för flerbostadshus med denna inriktning har lagts fram under årets allmänna motionstid.

Vad vi ovan anfört bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Det innebär samtidigt ett bifall till samtliga de nu aktuella motionerna.

10. Miljonprogrammets bostadsområden, punkt 9 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Jan Lindholm (mp) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Ju368 yrkande 4, 2009/10:C224, 2009/10:C305, 2009/10:C334, 2009/10:C446 yrkande 3, 2009/10:C476 yrkande 8 och 2009/10:C483 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

En stor del av bostadsbeståndet som kom till under det s.k. miljonprogrammet står nu inför ett omfattande renoverings- och upprustningsbehov. Det gäller ett fastighetsunderhåll som är föranlett av att olika installationer och byggnadsdelar behöver förnyas på grund av ålder och slitage, t.ex. genom stambyten och fasadrenoveringar. Det gäller också ett behov av att modernisera byggnaderna och höja standarden, t.ex. i fråga om tillgänglighet och energieffektivitet. Även den fysiska utemiljön behöver rustas upp i många av miljonprogrammets bostadsområden, bl.a. i syfte att öka tryggheten och tillgängligheten. Därutöver finns det i vissa av miljonprogrammets flerbostadshusområden ett omfattande behov av åtgärder som kan motverka segregation och utanförskap. Det gäller då åtgärder inom flera samhällsområden som exempelvis utbildning, äldreomsorg, offentlig och kommersiell service samt arbetsmarknad och företagande.

Vi anser att det krävs ett brett gemensamt ansvarstagande från alla samhällssektorer för att svara på den utmaning som upprustningen av miljonprogrammets bostadsområden innebär. Vi vill att staten och näringslivet tar ett gemensamt ansvar med kommunsektorn för att tillsammans med de boende utveckla miljonprogramsområdena och därmed skapa fler attraktiva bostadsområden. Upprustningen av den fysiska miljön bör kombineras med offentliga och kommersiella investeringar som kan ge en attraktiv och trygg miljö.

Renoveringen av de enskilda bostadshusen är i första hand ett ansvar för fastighetsägarna. Däremot kan staten inte avsäga sig ansvaret för att de villkor som gäller för förvaltningen av fastighetsbeståndet är rimliga och rättvisa. Under de senaste åren har ett flertal beslut fattats av riksdag och regering som gynnat andra fastighetsbestånd och boendegrupper än de som finns miljonprogrammets flerbostadshusområden. Flera av de åtgärder som kan medverka till en bättre neutralitet på bostadsmarknaden innebär samtidigt att förutsättningarna för upprustningen av miljonprogramsområdena i hög grad förbättras.

En åtgärd som skulle minska orättvisorna mellan olika delar av bostadsmarknaden och samtidigt förbättra förutsättningarna för bl.a. miljonprogrammets upprustning är en utvidgning av det nuvarande ROT-avdraget till att också gälla för flerbostadshus. Ett sådant ROT-avdrag skulle bidra till förbättrade boendemiljöer och till att fler fastighetsägare kan renovera, bygga om och effektivisera sin energianvändning. Samtidigt skulle en sådan satsning innebära tusentals nya jobb, minskad klimatpåverkan och en ökad framtidstro i vårt land.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har lagt fram ett gemensamt förslag om att införa en utvidgning av ROT-avdraget med denna inriktning. Vi har föreslagit att stöd ska kunna utgå för alla flerbostadshus som genomför en totalrenovering, förutsatt att renoveringen leder till minst 30 % minskad energianvändning. Stödet bör utgå med 50 % av arbetskostnaden upp till ett tak på maximalt 50 000 kr i stöd per lägenhet. Två miljarder kronor bör avsättas per år för detta ändamål. Med ett sådant stöd skulle flerbostadshus med 40 000–50 000 lägenheter i såväl hyresrätt som bostadsrätt kunna totalrenoveras per år.

Förslaget om det utvidgade ROT-avdraget bereds inom riksdagen av skatteutskottet. Vi anser emellertid att riksdagen även från det bostadspolitiska synsätt som civilutskottet har att anlägga på frågan bör uttala sig för ett ökat statligt ansvarstagande för de åtgärder som behöver vidtas i miljonprogrammets flerbostadshusområden. Inriktningen bör vara att åtgärderna sammantagna ska bidra till att fler attraktiva bostadsområden skapas och att utanförskap i boende, arbetsliv och utbildning motverkas.

Det vi nu anfört innebär ett bifall till samtliga nu aktuella motionsförslag.

11. Allmännyttans villkor, punkt 10 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Jan Lindholm (mp) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2009/10:C268, 2009/10:C331, 2009/10:C375 yrkandena 1, 2, 6–8 och 14, 2009/10:C390 yrkande 7, 2009/10:C432 och 2009/10:C483 yrkandena 4, 6 och 7.

Ställningstagande

De allmännyttiga och kommunala bostadsföretagen har haft en helt avgörande betydelse för utvecklingen på den svenska bostadsmarknaden alltsedan 1940-talet. Under flera generationer har ett bostadsbestånd byggts upp som kan erbjuda goda och attraktiva bostäder för breda grupper, oavsett inkomst och bakgrund. De allmännyttiga bostadsföretagen är ett viktigt instrument för genomförande av en socialt inriktad bostadspolitik. Därmed utgör de en väsentlig förutsättning för den allmänna välfärdspolitiken.

I många länder är de kommunalt ägda bostäderna främst avsedda för dem som har det sämst ställt. Den svenska modellen innebär däremot att allmännyttiga bostadsföretag har i uppdrag att både tillhandahålla bostäder av god kvalitet till rimliga kostnader för ekonomiskt svaga och utsatta grupper och att fungera socialt integrerande genom att erbjuda ett attraktivt bostadsutbud för alla kommuninvånare. Vi har emellertid den senaste tiden stått inför en situation där den svenska modellen och därmed allmännyttans roll på bostadsmarknaden har blivit starkt ifrågasatt.

Under de senaste åren har den borgerliga majoriteten i riksdagen fattat flera beslut som direkt eller indirekt medverkat till att undergräva de allmännyttiga bostadsföretagens ställning. Det gäller bl.a. beslut om avvecklade investeringsbidrag och avskaffad tillståndsprovning vid försäljning av allmännyttiga bostäder samt åtgärder på skatteområdet där kravet på neutralitet mellan upplåtelseformerna inte har beaktats. Vidare har en anmälan till EU-kommissionen från de privata fastighetsägarnas sida under flera år utgjort ett latent hot mot den svenska modellen. På våren 2008 lades det också fram ett utredningsbetänkande – EU, allmännyttan och hyrorna (SOU 2008:38) – med förslag som helt skulle kunna förändra villkoren för de allmännyttiga bostadsföretagen och även på hyresbostadsmarknaden i övrigt. Dessa förslag väckte berättigad oro bland hyresgäster såväl hos allmännyttan som hos andra hyresvärdar. Vid remissbehandlingen av utredningsbetänkandet riktades också omfattande kritik mot förslagen.

Regeringen uppvisade därefter en påtaglig passivitet och bidrog till en fortsatt osäkerhet om de långsiktiga villkoren för att nyttja, förvalta och äga hyresbostäder. För att bryta dödläget och om möjligt undanröja de mest påtagliga hoten mot vissa grundläggande villkor på den svenska hyresbostadsmarknaden tog två av de centrala aktörerna på denna marknad våren 2009 ett gemensamt initiativ. SABO och Hyresgästföreningen redovisade ett gemensamt förslag till regeringen som omfattade både villkoren för de kommunala bostadsföretagen och hyressättningssystemet. Vi välkomnade detta initiativ men tog inte närmare ställning till de olika förslagen, utan ansåg att dessa borde beredas vidare.

Som framgått av betänkandet har det under hösten genomförts fortsatta överläggningar mellan hyresbostadsmarknadens parter, som nu även har omfattat de privata fastighetsägarna och regeringen. Enligt en presskonferens har en principiell samsyn uppnåtts i vissa avgörande frågor om villkoren för de allmännyttiga bostadsföretagen och hyressättningssystemet. Regeringen har också lagt fram en departementspromemoria med vissa överväganden och lagförslag. Det kan emellertid konstateras att denna promemoria inte alls tar upp frågan om hyressättningssystemets närmare utformning. Innan en proposition föreligger som även omfattar hyressättningen är det därför inte möjligt att närmare ta ställning till de förslag som nu lagts fram om allmännyttans villkor. Enligt vår mening är den avgörande frågan om förslagen på de olika områdena sammantagna kan ge förutsättningar för rimliga och rättvisa villkor både för landets hyresgäster och för de allmännyttiga bostadsföretagens verksamhet. Av detta skäl vill vi avvakta dels remissbehandlingen av den framlagda promemorian, dels den nödvändiga kompletteringen med konkreta förslag om hyressättningssystemet.

När det gäller de nu aktuella motionerna kan det konstateras att vi utgår från en gemensam grundsyn på de allmännyttiga bostadsföretagens betydelse för och roll på bostadsmarknaden. Denna grundsyn innebär bl.a. att dessa företag även i fortsättningen ska tillhandahålla hyreslägenheter åt alla typer av hushåll och därigenom bidra till en social, etnisk och ekonomisk integration. Vår gemensamma grundsyn omfattar vidare att företagen ska kunna fungera som ett bostadspolitiskt verktyg för kommunerna, att de boende i allmännyttan ska garanteras insyn och inflytande, att kommunerna inte bör sälja ut allmännyttigt ägda bostäder om det uppstår en lokal brist på hyreslägenheter och att företagen ska kunna vara verksamma i regionala former.

Vi anser att riksdagen i ett tillkännagivande bör framhålla att det är angeläget att regeringen beaktar de synpunkter som vi nu framfört och därefter skyndsamt återkommer till riksdagen med ett förslag som omfattar både villkoren för de allmännyttiga bostadsföretagen och hyressättningssystemet.

Det nu anförda bör ses som ett delvis bifall till samtliga motioner som behandlas i detta avsnitt av betänkandet.

- 12. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 11 (s, mp)**
av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Jan Lindholm (mp) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2009/10:C375 yrkande 22, 2009/10:C390 yrkande 2, 2009/10:C411 och 2009/10:C446 yrkande 2 och avslår motion 2009/10:C375 yrkande 13.

Ställningstagande

Problemen på bostadsmarknaden har under de senaste åren ökat påtagligt. För vissa grupper är problemen särskilt omfattande. Det gäller bl.a. för unga och för dem som nyligen kommit till Sverige. Även breda befolkningsgrupper i övrigt har emellertid fått känna av de allt kärvare villkoren på bostadsmarknaden. Ökade boendekostnader, en tilltagande brist på hyresbostäder och en alltmer påtaglig boendesegregation är några av följderna av ett bristande ansvarstagande för bostadsförsörjningen.

Till stor del beror de senaste årens utveckling på ett statligt tillkortakommande när det gäller det bostadspolitiska ansvaret. Även vissa kommuner har emellertid brustit påtagligt när det gäller att ta ansvar för den lokala bostadsförsörjningen. Det bör därför övervägas om det krävs en större tydlighet gentemot kommunerna om nödvändigheten av att leva upp till det lagstadgade bostadsförsörjningsansvaret.

Kommunernas bostadsförsörjningsansvar bör baseras på kunskap om de verkliga behoven på den lokala bostads- och arbetsmarknaden. Det är angeläget att även det lokala näringslivet engageras i frågor om bostadsområdenas planering och förnyelse. De allmännyttiga bostadsföretagen är givetvis ett viktigt instrument för kommunerna i planeringen för ett bostadsutbud som kan tillgodose efterfrågan och bidra till en ökad integration. Det är också viktigt att kommunerna, liksom staten, bedriver en aktiv markpolitik som kan bidra till ett varierat utbud av bostäder och begränsa boendekostnaderna.

I de aktuella motionerna från s respektive mp föreslås en skärpning av det kommunala bostadsförsörjningsansvaret och en tydligare lagreglering av frågan. Den närmare utformningen av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar behöver emellertid övervägas ytterligare i samverkan med den kommunala sidan och övriga berörda parter.

Vad vi nu anfört om det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär att vad som förordats i de aktuella motionerna till stor del är tillgodosett. Motion C375 yrkande 13 om obligatoriska boendeplaneringsprogram avstyrks emellertid.

13. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 11 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C375 yrkandena 13 och 22 samt bifaller delvis motionerna 2009/10:C390 yrkande 2, 2009/10:C411 och 2009/10:C446 yrkande 2.

Ställningstagande

Principen om allas rätt till en bostad stärktes i viss mån i samband med införandet av lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Lagen har emellertid visat sig vara otillräcklig och otydlig i sin utformning. Det finns därför ett behov av att omarbeta, komplettera och förtydliga lagen så att det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen klarare framgår. I Vänsterpartiets partimotion C375 läggs förslag fram med denna inriktning.

För att klargöra lagstiftningens övergripande syfte bör lagen kompletteras med en bestämmelse där rätten till bostad klart och tydligt slås fast. Vidare finns det behov av att i lagen ytterligare tydliggöra det kommunala ansvaret för boendeplaneringen. I dag lever många kommuner inte upp till de krav som rimligen kan ställas på planeringen i bostadsförsörjningsfrågor. Det är nödvändigt att kommunerna tar ett helhetsgrepp om planeringen så att alla de frågor som bör beaktas verkligen ligger till grund för det kommunala agerandet. För att detta synsätt ska få allmänt genomslag bör bostadsförsörjningslagen kompletteras med ett krav på kommunerna att upprätta boendeplaneringsprogram med syfte att garantera en hög kvalitet i bostäder och boendemiljöer.

Boendeplaneringsprogrammen ska vara heltäckande och övergripande och redovisas till regeringen via länsstyrelserna minst en gång per mandatperiod. De ska behandla såväl handlingsplaner för nyproduktion och ombyggnad som förändringar i service, infrastruktur och omgivande miljö. Kvalitetskraven på boendemiljön ska utvecklas till att omfatta energi- och miljökrav, trygghet och säkerhet, feministiskt perspektiv samt social och ekologisk hållbarhet.

I Vänsterpartiets motion utvecklas synen på hur boendeplaneringsprogrammen ska kunna bidra till en mer demokratisk planeringsprocess och vilka centrala frågor som särskilt bör lyftas fram i programmen. Några av dessa centrala frågor rör hur man ska kunna uppnå ekologiskt hållbara boendemiljöer, utveckla kvaliteten i boendet och dess omgivning, tillgodose krav på äldreboende och tillgänglighet, uppnå trygghet i boendemiljöerna för alla grupper, bryta segregationen och beakta barn- och jämställdhetsperspektiven i den fysiska planeringen. Jag anser att det i motionen anförda bör kunna bilda utgångspunkt för arbetet med att komplettera lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Vad jag anført ovan bör riksdagen tillkänna för regeringen. Det innebär ett bifall till Vänsterpartiets partimotion C375 i aktuell del och att även övriga aktuella motionsförslag blir tillgodosedda.

14. Kommunal bostadsförmedling, punkt 12 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Jan Lindholm (mp) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkänner för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2009/10:C375 yrkandena 3 och 9, 2009/10:C390 yrkande 59 och 2009/10:C476 yrkande 2.

Ställningstagande

Det är uppenbart att möjligheterna att ge resurssvaga hushåll tillgång till en god bostad påtagligt underlättas om en kommunal förmedlingsverksamhet finns tillgänglig. Enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska en kommun också anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Utvecklingen när det gäller den kommunala bostadsförmedlingen sedan lagen trädde i kraft för snart nio år sedan kan emellertid inte sägas ha blivit den förväntade. Avsikten med lagregleringen var att kommunerna skulle anta riktlinjer för bostadsförsörjningen och i detta sammanhang också överväga behovet av förmedlingsverksamhet. Det finns visserligen flera exempel på väl fungerande förmedlingsverksamhet, men fortfarande saknas kommunal förmedling i huvuddelen av kommunerna. Endast ett tiotal kommuner har i dag en kommunal bostadsförmedling i egentlig bemärkelse. Bland de kommuner som saknar förmedling återfinns stora och medelstora städer.

Det var bl.a. bristerna i dagens förmedlingsverksamhet som gjorde att den tidigare regeringen tillsatte en interdepartemental arbetsgrupp med uppgift att föreslå åtgärder som var inriktade på att alla ska kunna söka och få bostad på rättvisa och jämlika villkor, och att ingen diskriminering ska förekomma när man söker bostad. Arbetsgruppen redovisade i april 2006 sina överväganden och förslag i promemorian Rättvisa och jämlika villkor på bostadsmarknaden (Ds 2006:9). I fråga om bostadsförmedling föreslog arbetsgruppen ändringar i bostadsförsörjningslagen med innebörden att varje kommun ska ha en kommunal bostadsservice som ska förmedla lägenheter till bostadssökande i turordning efter kötid och lämna information i vissa anknytande frågor. Enligt förslaget ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer dock kunna medge att en kommun befrias från kravet att förmedla lägenheter. Arbetsgruppen föreslog även att en lag skulle införas med krav på fastighetsägare, som upplåter fler än 20 lägenheter med hyresrätt, att fastställa vilka principer som ska tillämpas vid förmedling av lägenheter och att sammanställa uppgifter om kö av bostadssökande och lämna in förmedlingsprinciperna och förmedlingsuppgifterna till kommunen.

Sedan arbetsgruppen lade fram sitt förslag om kommunal bostadsservice har förhållandena på hyresmarknaden ytterligare försämrats till följd av den politik som förts sedan regeringsskiftet. I de aktuella motionerna (s, v och mp) läggs förslag fram om inriktningen på ett arbete med att förtydliga lagstiftningen om kommunala bostadsförmedlingar. Vi kan konstatera att dessa förslag till stor del låter sig förenas med det förslag som tidigare lagts fram av arbetsgruppen. Vi tar emellertid för närvarande inte ställning till frågan om den närmare formen för kravet på en utbyggd kommunal bostadsförmedling utan anser att den måste bli föremål för fortsatt beredning. Utgångspunkten för denna beredning ska emellertid vara att kommunerna bör ha bostadsförmedlingar, antingen var för sig eller i samverkan med andra kommuner, som förmedlar bostäder enligt transparenta och rättvisa regler.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen vad vi ovan anført om behovet av kommunal bostadsförmedling. Det innebär delvis bifall till de nu aktuella motionerna.

15. Kommunal bostadsanvisningsrätt, punkt 13 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C375 yrkande 23 och bifaller delvis motion 2009/10:C390 yrkande 60.

Ställningstagande

En bostadsförmedling kan bara fungera om det finns lediga lägenheter att förmedla. I första hand bör överenskommelser träffas med fastighetsägare om att de ska lämna lediga lägenheter till förmedling. För att inte bostadsförmedlingarna helt ska vara hänvisade till fastighetsägarnas goda vilja krävs emellertid också en lagstiftad möjlighet för kommunen att begära in och förmedla lediga lägenheter. Den till 1993 gällande bostadsanvisningsrättslagen, som gav kommunerna rätt att anvisa bostadssökande till hyres- och bostadsrättslägenheter, var ett kraftfullt redskap för att garantera kommunmedborgarnas möjlighet att få en bostad.

De nuvarande bristerna på bostadsmarknaden och i den kommunala bostadsförsörjningen visar att det är nödvändigt att införa en ny lagstiftning på detta område. Den tidigare gällande bostadsanvisningsrättslagen kan tjäna som utgångspunkt för detta lagstiftningsarbete. Vidare kan viss ledning i lagstiftningsarbetet hämtas i de förslag om bostadsförmedling och bostadsanvisning som en arbetsgrupp inom Regeringskansliet våren 2006 redovisade i promemorian Rättvisa och jämlika villkor på bostadsmarknaden. Arbetsgruppens förslag i fråga om anvisningsrätten inskränker sig emellertid till ett krav på kommunala bostadsföretag att lämna minst hälften av sina lediga bostadslägenheter till den kommunala bostadsservicen för förmedling till bostadssökande. I ett fortsatt beredningsarbete bör därför ett lagförslag utarbetas som även omfattar övriga hyreslägenheter i kommunen.

Riksdagen bör således tillkännage för regeringen att en ny lagstiftning om bostadsanvisningsrätt bör utarbetas. Det innebär bifall till Vänsterpartiets partimotion C375 yrkande 23. Det innebär att även förslaget i motion C390 yrkande 60 om en lagreglering som ger kommunerna tillgång till bostäder som kan disponeras för sociala förturer får anses vara väl tillgodosett.

16. Kommunal bostadsanvisningsrätt, punkt 13 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C390 yrkande 60 och bifaller delvis motion 2009/10:C375 yrkande 23.

Ställningstagande

En väl fungerande bostadsförmedling där lägenheterna kan fördelas enligt rättvisa och transparenta regler utgör en av förutsättningarna för en väl fungerande bostadsmarknad. Ett rättvisekrav i detta sammanhang bör normalt

sett vara att den som har stått längst tid i kö ska erbjudas bostad först. Det finns emellertid fall där människor av olika skäl behöver ges förtur till en bostad. Sådana skäl kan finnas för människor som lever i ett socialt utanförskap. Det kan också gälla för helt vanliga familjer när det plötsligt sker stora förändringar. Efter exempelvis en skilsmässa som leder till att föräldrarna flyttar ifrån varandra kan det finnas behov av två närbelägna bostäder så att barnen kan få vara kvar i sin invanda miljö och samtidigt behålla en god kontakt med båda föräldrarna.

Kommunens sociala myndigheter måste ges möjlighet att bevilja människor förtur till hyreslägenheter, när sociala skäl för detta föreligger. I dagsläget är det är emellertid ovanligt att privata hyresvärdar erbjuder socialt motiverade förturer i sitt bostadsbestånd. Det är därför angeläget att se över möjligheterna att genom lagstiftning utforma vissa generella förtursregler som ska gälla för både offentliga och privata hyresvärdar och som tvingar hyresvärdar att i större utsträckning bidra med lägenheter som disponeras av de sociala myndigheterna.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till Miljöpartiets partimotion C390 yrkande 60, tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär att även motion C375 yrkande 23 till viss del får anses bli tillgodosett.

17. Alternativa boendeformer, punkt 14 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C390 yrkandena 5, 62 och 63.

Ställningstagande

Civilutskottet behandlar under rubriken Alternativa boendeformer några av de förslag i Miljöpartiets partimotion C390 som syftar till att skapa en social bostadspolitik för ett hållbart samhälle. Det gäller våra förslag om dels en ny stiftelseform inriktad på att erbjuda bostäder för hemlösa, dels åtgärder för att stimulera uppkomsten av fler kollektivbostäder.

Förekomsten av ett stort antal hemlösa är inte förenlig med en socialt inriktad bostadspolitik. De insatser som i dag görs på området, med härbärgen och andra tillfälliga lösningar, är bara ett sätt att upprätthålla problemet med hemlöshet. Det krävs i stället politiska initiativ som kan leda till varaktiga lösningar och till att anständiga bostäder erbjuds till denna utsatta grupp.

Miljöpartiets förslag innebär att det inrättas ett kompletterande verktyg för den sociala bostadspolitiken genom en ny lagstiftning om bostadsstiftelser med sociala mål och integrationsmålsättningar. Den finska modellen för sociala stiftelser med bl.a. denna inriktning kan användas som förebild. Y-stiftelsen, som är den största, har i dag mer än 5 000 lägenheter i över 50 kommuner. Verksamheten startade 1985 med huvudsakligt syfte att lösa hemlöshetsproblemet. Stiftelsen har en bred förankring genom ett samarbete mellan byggindustrins och byggnadsarbetarnas organisationer, många kommuner och regionorganisationer samt flera idéburna och ideella organisationer. Förutom att organisationerna sätter in omfattande stödåtgärder utifrån sina olika intressen och kunskaper så bygger och köper man in lägenheter i olika bostadsområden. Tanken är att de f.d. hemlösa sedan successivt ska kunna integreras i samhället och även kunna friköpa sina lägenheter när de lyckats bryta med de orsaker som skapade hemlösheten.

Jag anser att riksdagen bör föreslå regeringen att den låter utreda hur en svensk modell av den finska stiftelsemodellen kan utformas. En lösning kan vara att anpassa lagen om ägarlägenheter så att uppbyggnaden av ett bostadsbestånd med den förordade inriktningen underlättas.

Dagens bostadsutbud är i hög grad utformat för den traditionella kärnfamiljen och för en- och tvåpersonshushåll. Miljöpartiet anser att det måste finnas ett bostadsutbud som passar alla typer av hushåll och boendekonstellationer. Kollektivt boende är något som bör bejakas och stimuleras i större utsträckning än i dag. Boende i kollektiv innebär vanligen mindre resursåtgång och större sociala nätverk. De som bor i kollektiv kan leva i olika primärfamiljer inom en större grupp, med vissa utrymmen och funktioner gemensamma. För många ensamstående, både äldre och studenter, kan ett kollektiv ge möjligheter till ett rikare vardagligt umgänge. Det är emellertid i dag svårt att få till stånd nya kollektivbostäder. Det saknas tillräcklig kunskap i frågan, och intresset för att utveckla nya boendeformer är begränsat hos såväl fastighetsägare som kommuner.

Jag anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om åtgärder för att stimulera uppkomsten av fler kollektivbostäder. Det bör också ingå i de allmännyttiga bostadsbolagens uppdrag att understödja andra boendekonstellationer än de traditionella.

Vad jag ovan har anfört om alternativa boendeformer bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär ett bifall till Miljöpartiets partimotion C390 yrkandena 5, 62 och 63.

18. Mål för området Konsumentpolitik, punkt 17 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Jan Lindholm (mp) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen upphäver målet för området Konsumentpolitik och godkänner det mål för området som föreslås i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:C374 yrkande 2, 2009/10:C481 yrkande 1 och 2009/10:C492 yrkande 5.

Ställningstagande

Under den borgerliga regeringen har det konsumentpolitiska målet omformulerats. Det tidigare gällande målet ”Trygga konsumenter som handlar hållbart” och dess delmål med fokus på hushållning med egna och gemensamma resurser har ersatts av målet ”Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val”. Som vi de två senaste åren framhållit i gemensamma reservationer (s, v, mp) innebär regeringens målformulering att hållbarhetsaspekten helt saknas som konsumentpolitisk målsättning. Dessutom saknas helt delmål som visar politiska ambitioner om hållbar konsumtion. Trots att våra konsumtionsmönster är en avgörande fråga för ett hållbart samhälle saknas således ett hållbarhetsmål för konsumentpolitiken.

För vår del är det uppenbart att konsumtionsmönster också påverkar miljön och att medvetenheten om detta bör realiseras i målsättningar på konsumentpolitikens område. Tyvärr verkar regeringen inte koppla samman konsumtion med miljö, vilket i grunden sannolikt handlar om bristande kunskap och engagemang på området. Att inte ha miljön i åtanke när det gäller konsumtionsmönstren är en oansvarig politik för framtiden. Vi anser att det är anmärkningsvärt att regeringen vidhåller ett konsumentpolitiskt mål som inte på något vis stöder hållbara konsumtionsmönster.

Regeringens målformulering säger inte någonting om att människor har olika förutsättningar. Alla människor har inte makt och möjlighet att göra aktiva val. Den som inte har tiden, resurserna eller erfarenheten blir mer utsatt och riskerar att hamna i en sämre ställning än andra. Konsumentpolitiken har tidigare handlat om på vilket sätt samhället ska kunna stötta svaga och utsatta konsumenter.

Vi menar att målet för konsumentpolitiken måste utvecklas. Ett konsumentpolitiskt mål med tydliga ambitioner klargör den politiska viljeinriktningen och har en viktig funktion för att precisera behov av insatser,

lagstiftning eller andra åtgärder. Ett tydligt mål bidrar även till att de politiska ambitionerna vinner större genomslag då det uppmuntrar och vägleder övriga samhällsaktörer att vidta åtgärder i samma riktning.

Vi anser därför att den tidigare inriktningen av konsumentpolitiken bör återupprättas och att målet åter bör formuleras ”Trygga konsumenter som handlar hållbart”.

Riksdagen bör upphäva målet för området Konsumentpolitik och godkänna det mål för området som föreslås i reservationen. Det innebär ett bifall till de nu aktuella motionerna C374 yrkande 2, C481 yrkande 1 och C492 yrkande 5.

19. Konsumentvägledning, punkt 18 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Jan Lindholm (mp) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C454 och bifaller delvis motion 2009/10:C276 yrkande 9.

Ställningstagande

Alla människor behöver ha tillgång till en korrekt och saklig information för att kunna göra aktiva val. Sådan information behövs också som motvikt till den kommersiella reklamen. Vi vill att alla ska kunna vara konsumenter på lika villkor. Kunniga konsumenter är vidare en förutsättning för en väl fungerande marknadsekonomi. Det är genom kloka val som konsumenterna kan få produkter och tjänster med bra kvalitet. Det är också genom kunniga konsumenter som marknadsekonomin kan utvecklas på ett positivt och hållbart sätt.

För att möta den nya tidens konsumentbehov behöver varje individ vara väl förtrogen med sina rättigheter och skyldigheter som konsument.

Enligt vår mening måste ambitionen för konsumentpolitiken vara att underlätta för alla konsumenter att få tydlig, korrekt och lättillgänglig information och rådgivning. Detta gäller inte minst i en tid då en mängd verksamheter och tjänster ska väljas av konsumenterna själva. Därför vill vi se en aktiv konsumentpolitik där kommunerna tillhandahåller konsumentvägledning till sina invånare. Konsumentvägledarna kan förhindra att konsumenttvister uppstår och bidra till att missförstånd undanröjs. Råkar man som konsument illa ut kan konsumentvägledarna ge viktiga råd så att man ska kunna hävda sin rätt.

Fortfarande saknas konsumentvägledare i vissa kommuner även om de allra flesta har någon form av konsumentverksamhet. Vi anser att alla konsumenter, oavsett var de bor, bör ha tillgång till konsumentvägledning. En kommunal konsumentverksamhet med hög kvalitet är en del av den allmänna välfärden. Kommunerna har de bästa förutsättningarna att anpassa sina verksamheter efter de särskilda villkor som råder i varje enskild kommun. De har också goda möjligheter att upprätthålla kontakterna med enskilda konsumenter, lokal handel, skolor och organisationer. Värdet av personlig rådgivning och konsumentvägledning nära konsumenterna får inte underskattas. Det har också konstaterats att den kommunala konsumentvägledningen är samhällsekonomiskt lönsam.

Den senaste tidens kris på finansmarknaden med tilltagande samhällsekonomiska problem och en begynnande lågkonjunktur har gjort behovet av en fungerande konsumentvägledning än mer uppenbart. Påfrestningarna på hushållsekonomin har ökat påtagligt för stora delar av befolkningen. Särskilt allvarligt är läget i de familjer där en eller flera riskerar att hamna i arbetslöshet.

Enligt vår mening bör regeringen omgående vidta sådana åtgärder att behovet av en god kommunal konsumentvägledning till alla invånare kan tillgodoses och tryggas.

Vad vi nu anför bör riksdagen, med bifall till motion C454, som sin mening tillkännage för regeringen. Det innebär även ett delvis bifall till motion C276 yrkande 9.

20. Stöd till konsumentorganisationer, punkt 19 (s, v)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:C369 och 2009/10:C481 yrkande 2.

Ställningstagande

Socialdemokraterna anser att konsumenternas makt behöver stärkas och att kunskaperna hos den enskilda konsumenten behöver öka.

Som konsumenter behöver vi ta ställning till allt fler produkter och tjänster. Inte sällan handlar det om att sätta sig in i komplicerade abonnemangsavtal eller olika former av erbjudanden där kvalitet, prestanda och pris

behöver vägas mot varandra och jämföras gentemot andra leverantörer. Det krävs också kunskaper för att vi som enskilda konsumenterna ska kunna hävda vår rätt att exempelvis häva köp eller reklamera en vara.

Behovet av information och kunskap gäller för alla konsumentgrupper.

För att konsumenternas intressen ska kunna tillgodoses och för att stärka konsumenternas makt i olika avseenden behövs flera former av kunskapsstöd. Vi vill framhålla att konsumentorganisationerna har en viktig roll i konsumentskyddsarbetet och att deras arbete därför bör uppmuntras.

Behovet av ett stöd för konsumentintresset gäller inte minst i förhållande till EU som successivt får en allt större betydelse på området. Konsumentlagstiftningen i Sverige bygger till stora delar på regelverk som beslutats inom ramen för EU-samarbetet. Det är därför helt nödvändigt att Sverige agerar med kraft för konsumenternas intresse inom EU. Den frivilliga konsumentrörelsen, som t.ex. Sveriges Konsumenter, behöver självklart kunna agera även på EU-nivå.

Vi anser således att det föreligger ett stort behov av en av en stark och bred konsumentrörelse som kan utöva inflytande när det gäller konsumentfrågor. Regeringen bör därför se över hur konsumentorganisationernas verksamhet kan uppmuntras och stödjas.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motionerna C369 och C481 yrkande 2, som sin mening tillkänna för regeringen.

21. Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa, punkt 20 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C276 yrkande 10.

Ställningstagande

Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa (Kilen) grundades 1992. Syftet med verksamheten är dels att ge råd, stöd och behandling för människor som är drabbade av läkemedelsberoende och andra biverkningar, dels att sprida kunskaper om läkemedel och läkemedelsbiverkningar. Dessvärre har den borgerliga regeringen valt att dra in Kilens anslag, vilket drabbat verksamheten negativt. Kilens arbete är särskilt betydelsefullt i vårt moderna samhälle där läkemedelsindustrin satsar enorma belopp på reklam för att försöka få oss att konsumera mer läkemedel. Det behövs oberoende röster så att det inte enbart blir det kommersiella intresset som styr läkemedelsanvändningen.

Vänsterpartiet föreslår därför att Kilens verksamhet ska införlivas i Konsumentverket. Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion C276 yrkande 10, som sin mening tillkännage för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2010, punkt 1 (s)

Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s) och Fredrik Lundh (s) anför:

I Socialdemokraternas budgetmotion ”Jobben först” beskriver vi vårt alternativ till regeringens budgetproposition. Våra förslag har tagits fram för att tackla de utmaningar Sverige står inför: välfärdens bristande kvalitet, de växande klyftorna, underskotten i de offentliga finanserna, klimatkrisen och i synnerhet den stigande arbetslösheten. Vi socialdemokrater lägger fram förslag för att ta Sverige ur den ekonomiska krisen, men också för att rusta Sverige så att landet blir långsiktigt starkare. Det tjugoförsta århundradets utmaningar måste mötas med investeringar i framtidens jobb. Våra förslag står i skarp kontrast till den borgerliga regeringen vars syfte är att göra Sverige till ett europeiskt genomsnittsland, med samma höga arbetslöshet, samma brister i välfärden, samma underskott i de offentliga finanserna och samma ekonomiska klyftor.

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna har den 18 november 2009 fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2010 än vad som skulle bli fallet med våra förslag. Det innebär att riksdagen för detta år kommer att låsa såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fatta beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2010 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 18 inte får överstiga 1 545 695 000 kr under riksdagens fortsatta behandling. Socialdemokraternas förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har givit budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi nu från att reservera oss i fråga om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 18 borde ha utökats med sammanlagt 414 miljoner kronor på det sätt som framgår av Socialdemokraternas motion 2009/10:C492. Den anslagsfördelning för 2010 som vi förordar i motionen innebär sammanfattningsvis avvikelser från förslaget i budgetpropositionen enligt följande tabell.

Beloppen anges avrundade till miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag	Förändring
3:2 Konsumentverket	107	+3
Nya anslag:		
Investeringsstöd	–	+400
Ungdomsbostadssamordnare	–	+1
Investeringar i miljonprogram	–	+10
Summa anslagsförändring	–	+414

Våra förslag om avvikande anslag innebär i korthet följande.

3:2 Konsumentverket

Problem med överskuldssättning drabbar allt fler. Speciellt utsatta är de unga som utsätts för stor konsumtionspåverkan samtidigt som den egna ekonomin vanligtvis är starkt begränsad. Snabblånen har ökat kraftigt under de senaste åren. Kronofogdemyndigheten beskriver sms-lånen som ”en motorväg in i skuldfällan för hela svenska befolkningen”. Sedan 2006 har över 80 000 ärenden kommit in till kronofogden om obetalda skulder. Antalet ärenden ökar kraftigt varje år, och ungdomarna är fortfarande över-representerade när det gäller obetalda sms-lån, även om låneskulder ökar kraftigare i andra åldersgrupper.

Att dra på sig en betalningsanmärkning i unga år är förödande för möjligheterna att i framtiden hyra bostad, teckna telefonabonnemang eller ta angelägna lån för exempelvis en bostad eller bil. Socialdemokraterna anser att det är nödvändigt att öka ungdomars kunskap om och förståelse för privatekonomiska frågor. Det gäller inte minst förståelse för hur lån och krediter fungerar och möjligheten att kunna bilda sig en uppfattning om olika avtalsvillkor och dess konsekvenser för den egna ekonomin. Vi vill därför investera i Konsumentverket så att verket kan utöka sitt arbete med att informera ungdomar om sms-lån och överskuldssättning.

För detta ändamål bör anslaget till Konsumentverket för 2010 bestämmas till ett belopp som är 3 miljoner kronor högre än regeringsförslaget.

Nytt anslag: Investeringsstöd

Den tidigare socialdemokratiska regeringen införde riktade investeringsstöd för byggandet av hyresrätter. Dessa stödformer bidrog påtagligt till ett ökat bostadsbyggande i början av 2000-talet. De bidrog också till att boendekostnaderna i de nyproducerade lägenheterna kunde hållas på en rimlig nivå. Den borgerliga politiken och avvecklingen av i princip allt stöd till bostadsbyggande ledde emellertid snabbt till att byggandet av hyresbostäder minskade kraftigt efter 2006. Under 2009 har produktionstakten för hyresrätter halverats i jämförelse med 2005–2007, och även prognoserna för 2010 pekar på en fortsatt mycket låg nivå för bostadsbyggandet.

Denna utveckling har fått fortgå samtidigt som det råder en påtaglig bostadsbrist i många av landets kommuner. Särskilt ungdomar och studenter har mycket svårt att hitta en bostad som man har råd med. Även trångboddheten är ett allvarligt problem, inte minst i storstadsområdena. Bristen på hyresbostäder kan också få konsekvenser på arbetsmarknaden, både genom minskad rörlighet och ökade svårigheter för ungdomar att påbörja en utbildning.

Vi har konsekvent hävdat att utvecklingen av räntebidragen och de tidigare formerna för investeringsstöd för bostadsbyggandet förutsatte en ersättning med ett nytt stöd för produktion av hyreslägenheter. För att produktionen av hyreslägenheter snabbt ska kunna komma i gång har vi i vårt budgetförslag för 2010 beräknat ett anslag på 400 miljoner kronor till ett investeringsstöd för byggande av billiga och miljövänliga hyresbostäder. Till investeringsstödet vill vi koppla krav på att såväl produktionen som driften av nya fastigheter ska vara miljövänlig.

Nytt anslag: Ungdomsbostadssamordnare

Ungdomarna har drabbats särskilt hårt av det allt hårdare klimatet på bostadsmarknaden. I närmare hälften av landets kommuner råder det brist på bostäder för ungdomar. Samtidigt är den egna bostaden en förutsättning för de ungas inträde i vuxenlivet. Den är vanligen också en förutsättning för att de ska kunna studera, etablera sig på arbetsmarknaden och bilda familj. Ett investeringsstöd för byggande av hyresbostäder kan underlätta för unga hushåll att få sin första bostad. Vi anser emellertid att det också bör inrättas en ungdomsbostadssamordnare med uppgift att särskilt bevaka ungdomarnas villkor på bostadsmarknaden. Ungdomsbostadssamordnaren ska kartlägga olika hinder för ungdomar att skaffa sig ett eget boende och även belysa hur kommunerna lever upp till sitt ansvar för bostadsförsörjningen och hur de använder de egna bostadsföretagen för att stödja ungdomars inträde på bostadsmarknaden. Samordnaren ska även kartlägga och sprida kunskap om initiativ som varit framgångsrika ur de bostadssökandes perspektiv.

Samordnaren ska vidare se över behovet av nationell övergripande information om lediga bostäder och överväga i vilken form en sådan tjänst kan utföras. För att underlätta ungdomars tillträde till äldre och billigare bostäder i det befintliga bostadsbeståndet ska samordnaren se över vilka insatser som kan stimulera omflyttning och få i gång flyttkedjor. Även problem på andrahandsmarknaden bör ingå som viktiga delar i ungdomsbostadssamordnarens arbete. Om samordnaren så finner lämpligt bör arbetet kunna övergå i tillsättandet av en ungdomsboendedelegation.

Vårt budgetförslag innebär att riksdagen anvisar 1 miljon kronor för ungdomsbostadssamordnarens verksamhet 2010. Denna anslagsnivå bör kvarstå även under de två därpå följande budgetåren.

Nytt anslag: Investeringar i miljonprogram: Handslag med byggsektorn

Det finns ett stort upprustnings- och renoveringsbehov i delar av det befintliga bostadsbeståndet. Detta gäller inte minst för det stora bestånd av flerbostadshus som byggdes inom ramen för det s.k. miljonprogrammet. Dessa områden har dessutom ofta brister i utemiljön och ett otillräckligt utbud av service och arbetsplatser. Vi anser att det nu är dags för ett brett gemensamt ansvarstagande för nödvändiga investeringar i våra mest utsatta bostadsområden. Sådana satsningar kan både skapa jobb i den rådande lågkonjunkturen och utgöra ett viktigt inslag i omställningsarbetet med energi- och klimatfrågor.

Vi vill se fler attraktiva bostadsområden där bostäder, affärer, restauranger och arbetsplatser blandas och tillgången till kommunikationer är god. Upprustning, ombyggnad och förnyelse av redan befintliga hus och miljöer måste prioriteras i ord och handling. Vi vill att staten och näringslivet tar ett gemensamt ansvar med kommunsektorn för att tillsammans med de boende utveckla miljonprogramsområdena och därmed skapa fler attraktiva bostadsområden. Boendemiljön är så mycket mer än bara den fysiska bostaden och den fysiska planeringen. Vi socialdemokrater har redan tidigare presenterat vår satsning Miljardprogram för miljonprogrammen som innehåller investeringar riktade mot de ungas fritid, skolorna och kontaktpolisens verksamhet. Programmet innebär att de statliga insatserna ska matchas av insatser av lokala myndigheter, kommuner och näringsliv.

När det gäller inledningen av satsningarna på miljonprogrammets bostadsområden har vi för 2010 under utgiftsområde 18 förslagit ett anslag benämnt Handslag med byggsektorn. Vi vill under detta år avsätta 10 miljoner kronor för investering i pilotprojekt, erfarenhetsutbyte och forskning om metoder och modeller för att renovera, rusta och utveckla miljonprogramsområdena. Det finns redan i dag goda exempel, men vi vill se många fler. Vi vill utforma denna investering gemensamt med företrädare för fastighets- och byggbranschen samt kommunerna. Programmet ska också tillvarata de goda erfarenheter vi har från att utveckla strategiska utvecklingsprogram tillsammans med bl.a. fordonsindustrin.

Denna satsning på miljonprogramsområdena ska ses sammantagen med det gemensamma förslaget från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet om ett utvidgat ROT-avdrag för upprustning av flerbostadshus som inom riksdagen hanteras av skatteutskottet. Ett sådant ROT-avdrag kan skapa 15 000 jobb och innebära en unik möjlighet att påbörja omfattande renoveringar och klimatinvesteringar i flerfamiljshus, såväl i miljonprogramsområdena som i det övriga bostadsbeståndet.

2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2010, punkt 1 (v)

Egon Frid (v) anför:

En majoritet av riksdagens ledamöter, representerande Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna, beslutade den 18 november 2009 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden samt en beräkning av statens inkomster. Ett tak för statens utgifter inklusive pensionssystemet vid sidan av statsbudgeten fastställdes för 2010, 2011 och 2012. I motion Fi261 presenteras Vänsterpartiets budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken.

På grund av regeringens passiva finanspolitik har Sverige drabbats hårdare av den ekonomiska krisen än vad de flesta jämförbara länder gjort. Den svenska arbetslösheten är nu för första gången högre än EU-snittet och beräknas nästa år uppgå till över 11 %. Regeringens politik har medfört att antalet personer som är anslutna till a-kassan nu är ca 500 000 färre jämfört med när regeringen tog makten 2006, och försämringarna innebär att arbetslöshetsförsäkringen inte längre garanterar en skälig inkomstrygghet vid arbetslöshet. Detta innebär naturligtvis hårda påfrestningar på den privata ekonomin för dem som blir arbetslösa, men urholkningen av arbetslöshetsförsäkringen leder också till att den samlade efterfrågan i ekonomin sjunker, vilket förvärrar lågkonjunkturen.

Vänsterpartiets budgetmotion är framför allt inriktad på att skapa fler jobb och värna välfärden. För 2011 anslår vi 20 miljarder kronor mer än regeringen till kommunsektorn, vilket motsvarar 40 000 sysselsatta. Vi lägger också fram ett förslag om ett investeringsstöd på 8 miljarder kronor till kommunsektorn under 2010. Stödet ska gå till investeringar som hotas i lågkonjunkturen, investeringar som vi behöver tidigarelägga för att stimulera ekonomin och skapa arbetstillfällen. Det handlar om satsningar på upprustning av t.ex. skolor och sjukhus samt på infrastrukturen för el, vatten, fjärrvärme, vägar och bostäder. Förslaget beräknas skapa 12 000 arbetstillfällen.

Sverige står inför en stor generationsväxling på arbetsmarknaden. I flera branscher, inte minst i den offentliga sektorn, riskerar vi att stå inför en brist på kvalificerad arbetskraft inom bara några år. Samtidigt som arbetslösheten bland unga är hög finns det eftersatta behov av fortbildning i stora yrkesgrupper, exempelvis inom äldreomsorgen. Vänsterpartiet anslår därför medel till riktade utbildnings- och kompetenshøjningssatsningar som bidrar till att slussa in yngre i arbetslivet där pensionsavgångarna kommer att bli många framöver.

Samtidigt med den ekonomiska krisen står världen inför ett ännu allvarligare hot i form av klimatförändringarna. Ibland framförs ståndpunkten att vi måste vänta med klimatomställningen tills den ekonomiska krisen klingat av. Vi tror att det är precis tvärtom. Dels är klimathotet så akut och allvarligt att omställningen inte kan vänta, dels kan stora investeringar i klimatomställningen utgöra draglok i en ekonomisk återhämtning. Väns-

terpartiet anslår därför medel för en Green New Deal. Förslaget innehåller investeringar i en svensk sol- och vindkraftsindustri, en utbyggd järnvägs- trafik, klimatsmarta hyreshus, ny miljöteknik, landsbygdsutveckling och en grön svensk fordonsindustri.

Vår bedömning är att förslagen i Vänsterpartiets budgetmotion samman- taget ökar antalet sysselsatta med 40 000 personer under 2010. För 2011 och 2012 tyder våra beräkningar på en ökning av antalet sysselsatta med ca 60 000 personer.

Vår generella inriktning mot åtgärder som kan öka sysselsättningen och ge infrastrukturen en mer klimatsmart inriktning får genomslag även i våra förslag inom civilutskottets beredningsområden. Vänsterpartiet anser att bostadspolitiken måste återupprättas och en rad satsningar göras inom det konsumentpolitiska området. Vårt förslag om anslagsfördelning inom utgifts- området 18 utgår från att staten ska återta sitt ansvar inom bostads- och konsumentpolitiken. Då riksdagsmajoriteten fattat ett beslut om ramar för utgiftsområdena som har en helt annan inriktning av den ekonomiska poli- tiken än den som Vänsterpartiet presenterat, deltar jag emellertid inte i detta beslut om fördelningen av anslag inom utgiftsområde 18 och presen- terar inget formellt motförslag vid utskottsbehandlingen av regeringens budgetförslag.

Jag redovisar här kortfattat den fördelning av anslagen inom utgiftsom- råde 18 som Vänsterpartiet hade velat se och som presenterades i vår utgiftsområdesmotion C374. Redovisningen avser endast de anslag där vi beloppsmässigt avviker från regeringens förslag samt våra förslag om nya anslagsposter. Det bör framhållas att det utöver dessa anslagsmässiga skill- nader inom utgiftsområdet naturligtvis kan finnas stora skillnader i synen på exempelvis vad olika myndigheter bör prioritera inom de givna anslags- ramarna. Våra förslag för budgetåret 2010 kan sammanfattas i följande tabell.

Beloppen anges avrundade till miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag	Förändring
1:1 Statens bostadskreditnämnd	18	+50
1:4 Räntebidrag m.m.	454	+500
2:1 Boverket	199	+162
3:2 Konsumentverket	107	+45
Nytt anslag: Stöd för klimatsmarta hus	–	+50
Summa anslagsförändring	–	+807

Innebörden i våra förslag om avvikande anslag är i korthet följande.

1:1 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Det finns i dag ett uppdämt behov av att bygga nya bostäder på landsbyg- den. Svårigheterna att få krediter hindrar emellertid många från att full- följa sina planer. Civilutskottet behandlar denna fråga under ett särskilt

avsnitt om bostadsbyggande på landsbygden. Statens bostadskreditnämnd har i början av 2006 överlämnat ett förslag till regeringen om ett system med bostadskreditgarantier som kan lösa detta problem. I vårt budgetförslag har vi avsatt 50 miljoner kronor på anslaget för Statens bostadskreditnämnd så att det föreslagna systemet med kreditgarantier för byggande på landsbygden skulle ha kunnat introduceras redan 2010.

1:4 Räntebidrag m.m.

Vi har föreslagit en ökning av denna anslagspost med 500 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget för 2010. Dessa medel ska användas för att snabbt kunna införa en tillfällig investeringsstimulans för byggande av hyresrätter och studentlägenheter och på så sätt få igång bostadsbyggandet. I Vänsterpartiets motion C277 har vi beskrivit inriktningen på det reformerade system för stöd till nyproduktion av hyresrätter som vi sedan anser ska införas 2011 och 2012. Det förslaget behandlas i detta betänkande under rubriken Stöd till bostadsproduktionen.

2:1 Boverket

I vår budgetmotion för utgiftsområde 18 har vi föreslagit en höjning av anslaget för Boverket med 162 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget för 2010. Det ger utrymme för flera angelägna satsningar på bostadsrelaterade frågor.

Som en komplettering av vårt förslag om investeringsstöd till nyproduktion av bostäder vill vi att 150 miljoner kronor årligen ska avsättas för stöd till sanering av förorenade områden i tätorter inför byggande av bostäder. En stor del av nyproduktionen i våra storstadsområden kommer till stånd på gammal industrimark, ofta med ett centralt och attraktivt läge. Gammal industrimark är dock oftast förorenad och behöver saneras till höga kostnader innan den kan tas i anspråk för bostadsbyggande. Detta leder inte sällan till att de boende i slutänden drabbas av orimliga boendekostnader. Alternativet, att låta denna mark stå outnyttjad, innebär å andra sidan ett resursslöseri och risker från miljösynpunkt.

Vi anser vidare att 2 miljoner kronor av anslaget för Boverket bör användas för att inrätta en tjänst som nationell samordnare av kooperativa hyresrätter. Den kooperativa hyresrätten har varit en lagstadgad upplåtelseform sedan 2002, men av olika skäl har boendeformen inte nått den framgång många hade hoppats på. Endast ett femtontal kooperativa hyresrättsföreningar har registrerats på Bolagsverket sedan lagen trädde i kraft. Behovet av organiserad spridning av kunskap och information om upplåtelseformen är stort, och arbetet med ett mera långsiktigt informations- och kunskapsutvecklingsarbete samt rådgivning på nationell nivå måste fortgå. Vänsterpartiet anser att organisationen Sveriges Kooperativa Hyresrättsföreningar (SKH) bör kunna bli en nationell samordnare på området. Genom SKH kan man på nationell nivå utveckla, stödja och främja tillkomsten av fler kooperativa hyresrättsföreningar.

Slutligen vill vi att 10 miljoner kronor av det utökade anslaget till Boverket ska användas för informationsinsatser kring upphandling, kvalitetskontroll och åtgärder som kan motverka ekonomisk brottslighet inom byggsektorn.

3:2 Konsumentverket

Konsumenterna förlorar ca 20 miljarder kronor per år till följd av bristande upplysning och dåliga köp. Värst drabbas redan utsatta grupper som låginkomsttagare, arbetslösa, ungdomar och ekonomiskt svaga grupper som pensionärer och invandrade. För ett hushåll med låg disponibel inkomst, t.ex. för en ensamstående kvinna med barn, får ett köp av en produkt eller en tjänst som visar sig vara ett dåligt val mycket större konsekvenser än för en familj med hög disponibel inkomst.

För att garantera alla människors tillgång till god konsumentvägledning vill Vänsterpartiet genom en lagändring i kombination med ett riktat stöd på 45 miljoner kronor per år till kommunerna, som ska administreras av Konsumentverket, göra konsumentvägledningen till ett obligatorium för kommunerna.

Vi anser sammanfattningsvis att anslaget till Konsumentverket för 2010 bör bestämmas till ett belopp som är 45 miljoner kronor högre än regeringsförslaget.

Nytt anslag: Stöd för klimatsmarta hus

Den globala klimatförändringen kräver att bostadssektorn miljöanpassas. Bostads- och servicesektorn står för ca 40 % av Sveriges energianvändning och för ca 15 % av våra klimatpåverkande utsläpp. Trots att det i dag finns teknik som möjliggör en lägre energiförbrukning sker nybyggnation oftast enligt konventionella principer och med traditionella värmekällor. Detta innebär att de svenska utsläppen av växthusgaser är högre än de hade behövt vara.

Klimatsmarta hus – eller s.k. passivhus och lågenergihus – minskar energianvändningen med upp emot 50 % jämfört med dagens normhus. Vänsterpartiet ser därför ingen anledning att det ska byggas annat än klimatsmarta hus. Vi anser att klimatsmarta hus ska införas som norm för nybyggande av flerbostadshus senast 2012. På några års sikt ska även en- och tvåbostadshus byggas klimatsmart. För att påskynda och stimulera övergången till ett klimatsmart byggande föreslår vi att det för 2010 inrättas ett anslag på 50 miljoner kronor, som ska användas för information som ökar kunskapen om klimatsmart byggande hos byggbranschen.

3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2010, punkt 1 (mp)

Jan Lindholm (mp) anför:

Miljöpartiet har presenterat sitt alternativ till ekonomisk politik och budgetpolitik i budgetmotionen Fi262 och tillhörande kommittémotioner.

I vår budgetmotion konstaterar vi att världen och Sverige befinner sig i en djup konjunktursvacka och en global klimat- och miljökris. Miljöpartiet menar att regeringen misslyckats med att dämpa konjunkturedgången. Den irrationella ekonomiska politik som regeringen fört det senaste året har skadat svensk ekonomi och gjort att fallet i sysselsättningen blivit onödigt stort. Regeringens politik, som inneburit att regeringen kraftfullt argumenterat mot en mer expansiv finanspolitik samtidigt som den beskyllt oppositionen för ansvarslöshet, har sänt tydliga signaler ut i det svenska samhället. Finansministerns och statsministerns uppmaningar om att spara sig ur krisen har uppfattats av såväl hushåll och myndigheter som kommunsektorn och medfört att fallet i produktion och sysselsättning blivit onödigt stort.

Nu väntar en lång och besvärlig väg tillbaka. Arbetslösheten måste bekämpas och underskotten i de offentliga finanserna på sikt minskas. Samtidigt står Sverige liksom resten av världen inför enorma klimat- och miljöutmaningar. Vägen tillbaka till en positiv ekonomisk utveckling måste följa en annorlunda bana med lägre utsläpp och mindre utarmning av våra gemensamma resurser. Miljöpartiet menar att regeringen agerar oansvarigt när den inte utnyttjar finanspolitiken till att aktivt ställa om det svenska samhället i hållbar riktning.

För att möta de stora utmaningar som Sverige och hela världen står inför föreslår Miljöpartiet till skillnad från regeringen omfattande investeringar i jobb, utbildning, välfärd, klimat och miljö. Samtidigt avvisar vi med kraft ofinansierade skattesänkningar som långsiktigt undergräver de offentliga finanserna. Miljöpartiets politik innebär ett stort mått av ansvar för den ekonomiska politiken och de offentliga finanserna. Ordning och reda i den offentliga ekonomin är en förutsättning för en aktiv krispolitik i en konjunkturedgång som den som vi just nu befinner oss i.

Vi väljer, till skillnad från regeringen, att satsa på det som kan växa och utvecklas. Investeringar i klimatsmart infrastruktur minskar klimatutsläppen samtidigt som framkomligheten och bekvämligheten ökar. Breda energieffektiviseringsprogram gör att energianvändningen minskar samtidigt som energikostnaderna för den offentliga sektorn, företagen och hushållen sjunker. Satsningar på forskning och utveckling av ny teknik skapar både nya jobb och nya affärsmöjligheter.

I Miljöpartiets budget föreslår vi en politik för mänskligare trygghetssystem som gör att färre människor utförsäkras. Den ekonomiska krisen visar med tydlighet effekterna av regeringens förändringar av socialförsäkringssystemen. Allt fler människor hamnar nu utanför trygghetssystemen samtidigt som kostnaderna för socialbidrag skjuter i höjden.

Konjunkturfallet gör att många företag och jobb slås ut. En politik för entreprenörskap och nya företag har sällan varit mer nödvändig än i dag. Vi föreslår bl.a. kraftigt sänkta arbetsgivaravgifter för de små företagen och större möjligheter för människor att starta företag och utveckla nya idéer.

För Miljöpartiet är det viktigt att den ekonomiska krisen inte ska drabba barn och unga. Vi menar att kvaliteten i välfärden måste förbättras. Kommunerna måste ges rimliga planeringsförutsättningar och konjunkturstödet till kommunerna förlängas. Miljöpartiets budgetförslag innebär att 23 miljarder kronor mer tillförs kommunsektorn under budgetperioden. Bland annat föreslår vi satsningar på kvalitet i skola och utbildning samt på bättre folkhälsa, kultur och sjukvård. Arbete med jämställdhet, mångfald, antidiskriminering och lika rätt är prioriterat för Miljöpartiet. Vi föreslår satsningar inom alla dessa områden som sammantaget leder till ett mer rättvist samhälle där alla människor har frihet att utvecklas och växa.

Den ekonomiska nedgången är global och drabbar många fattiga länder hårt. Miljöpartiets budgetförslag innebär större satsningar på bistånd och fattigdomsbekämpning, en mer öppen migrationspolitik och större satsningar på klimatåtgärder internationellt jämfört med regeringens förslag.

Riksdagens majoritet bestående av Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna har ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Genom det beslutet har man också avslagit Miljöpartiets förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster och därmed förutsättningarna för vårt budgetförslag.

Av den här anledningen tar vi inte del i beslutet om anslag inom utgiftsområde 18. I stället redovisas här den fördelning av anslag inom utgiftsområdet som förordas i vår anslagsmotion C453 på de områden där vi avviker från regeringsförslaget.

Beloppen anges avrundade till miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag	Förändring
2:1 Boverket	199	+225
2:2 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	32	+5
Summa anslagsförändring	–	+230

Våra förslag om avvikande anslag innebär i korthet följande.

2.1 Boverket

Vi föreslår en anslagsökning för Boverket med 225 miljoner kronor för 2010. Anslagshöjningen ska användas till en satsning om 200 miljoner kronor på ett miljömålsanknutet kunskapsutvecklingsprogram för fysisk planering. Vidare ska höjningen finansiera en fortsatt satsning på åtgärder i hus som drabbats av fukt- och mögelskador och en uppföljning av det s.k. Betsiprojektet. Av den föreslagna anslagshöjningen för Boverket föreslår vi att 10 miljoner kronor används till ett kompetenscentrum för bullerfrågor.

År 2011 vill vi höja anslaget till Boverket ytterligare för att finansiera införandet av ett hissbidrag. Denna fråga tas emellertid upp under en särskild rubrik i detta betänkande.

Det *miljömålsanknutna kunskapsutvecklingsprogrammet* utgår från ett förslag från Miljörådet som har framhållit att ett utvecklingsprogram för fysisk planering är ett viktigt verktyg för att nå miljömålen för bl.a. god byggd miljö. Man har konstaterat att många kommuner och länsstyrelser har begränsade resurser och begränsad kompetens för att med kraft ägna sig åt att utveckla miljöhänsynen i planeringen. Rådet har därför lagt ett förslag om ett särskilt kunskapsutvecklingsprogram för att öka kompetensen för kopplingen mellan miljö- och planeringsfrågor hos politiker och handläggare i kommuner och på länsstyrelser. Programmet syftar även till att utveckla de ideella krafternas resurser i den kommunala planeringen och uppnå ökat medborgarengagemang i de lokala miljöfrågorna.

Den borgerliga majoriteten i riksdagen har tidigare avvecklat verksamheten vid Fonden för fukt- och mögelskador. Miljöpartiet motsatte sig detta beslut eftersom behovet av stöd till dem som drabbats genom byggfusk eller felaktiga byggmetoder kvarstår. De senaste årens många rapporter om felkonstruerade hus och allvarliga *fukt- och mögelskador* tyder snarast på att behovet av ett statligt stöd har ökat. Vi anser att medel bör anslås för att staten i samarbete med byggnadsindustrin ska kunna bygga upp en ersättning för fondens verksamhet. Vårt förslag om en anslagsökning till Boverket är beräknat så att 10 miljoner kronor ska kunna avsättas för detta ändamål 2010.

Miljöpartiets förslag om ett ökat anslag till Boverket innebär också att 10 miljoner kronor per år kan användas för att stärka arbetet med *bullerfrågor*. Målet är en minskning av bullret med 5 dBA utomhus i bostadsmiljöer till 2020 i förhållande till 1998. För att vi ska kunna uppnå detta mål är det nödvändigt att minska inslaget av bilism och i stället satsa på trafiklösningar som gör kollektiva transporter till det självklara valet.

Boverket har haft i uppdrag att kartlägga bebyggelsens energianvändning, tekniska status och inomhusmiljö, det s.k. *Betsiprojektet*. En redovisning av uppdraget gjordes tidigare denna höst. Miljöpartiet anser att det är ytterst viktigt att detta arbete nu förs vidare genom en uppföljning av resultaten. Vi anser att 5 miljoner kronor bör tillföras Boverkets anslag för detta ändamål.

2:2 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Radonförekomsten i bostäder utgör en mycket allvarlig hälsofara och leder till ett stort antal dödsfall varje år. Socialstyrelsen har sedan fem år tillbaka ett riktvärde på 200 Bq/m³ för bostäder, skolor och förskolor. Det är samma värde som finns i de miljömål som riksdagen har beslutat. Nyligen kom emellertid Världshälsoorganisationen (WHO) med rekommendationer

om ett riktvärde på 100 Bq/m³. Detta understryker behovet av att nu påskynda arbetet med att vidta åtgärder mot radon i bostäder och andra byggnader.

Antalet bostäder med en radonhalt överstigande 200 Bq/m³ luft har uppskattats till ca 280 000 i småhus och 150 000 i flerbostadshus. Beräkningar från SSI – nuvarande Strålsäkerhetsmyndigheten – har visat att 200 lungcancerfall per år förhindras om samtliga bostäder över det riktvärdet åtgärdas. Miljöpartiet menar att det finns all anledning att skynda på åtgärdsprogrammet. Vi föreslår en informationskampanj för att öka kunskapen om riskerna och möjligheten till bidrag för åtgärder. Tidigare erfarenheter av liknande kampanjer har varit goda. En framgångsrik kampanj leder till en ökad efterfrågan på bidrag, varför anslaget till detta bör ökas. Vårt förslag för 2010 innebär att anslaget Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder ökas med 5 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Vi anser att det även i fortsättningen finns anledning att behålla anslaget på en hög nivå.

4. Konsumentvägledning, punkt 18 (v)

Egon Frid (v) anför:

Enligt min uppfattning krävs det långsiktiga satsningar för att utveckla en konsumentvägledning som kan komma alla konsumenter till godo. I motion C276 har Vänsterpartiet förordat en lagändring som innebär att det blir en kommunal skyldighet att tillhandahålla konsumentvägledning. Vänsterpartiet har vidare föreslagit att det inrättas ett riktat stöd till kommunerna för denna verksamhet. Jag har emellertid i detta ärende valt att inte genom en reservation fullfölja vårt förslag om en lagreglering av den kommunala konsumentvägledningen, utan i stället biträtt en för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet gemensam reservation i frågan. Innebörden i denna reservation är att regeringen bör vidta sådana åtgärder att behovet av en god kommunal konsumentvägledning till alla invånare kan tillgodoses och tryggas. Om detta kan åstadkommas utan en formell lagreglering finns det givetvis inget skäl att motsätta sig en sådan lösning. I annat fall finns det anledning för Vänsterpartiet att återkomma med förslag om en obligatorisk kommunal konsumentvägledning.

5. Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa, punkt 20 (mp)

Jan Lindholm (mp) anför:

Utskottet har i detta betänkande avstyrkt ett förslag om att Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa (Kilen) ska införlivas i Konsumentverket. Jag instämmer i utskottets ställningstagande, men anser samtidigt att den verksamhet som Kilen har bedrivit med bl.a. rapportering av läkemedelsbiverkningar har varit mycket värdefull. Det är av stor vikt att det finns en fristående patientstyrd verksamhet som på ett tydligt sätt värnar alla dem som drabbas av biverkningar och alla dem som har fastnat i ett beroende

av läkemedel. Detta kan emellertid ske i en annan ordning än vad som föreslagits i den motion som civilutskottet har behandlat. I motion So296 har jag lagt fram förslag om hur samhället kan bidra till finansieringen av en oberoende patientstyrd organisation för rapportering av läkemedelsbiverkningar och kunskap kring frågor om beroende av läkemedel. I Miljöpartiets budgetförslag för 2010 finns också 9 miljoner kronor avsatta för detta ändamål. Båda dessa förslag från Miljöpartiet behandlas inom riksdagen av socialutskottet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:1 Budgetpropositionen för 2010 utgiftsområde 18:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden samt kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på högst 10 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.8.1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 ställa ut kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (s.k. förvärvsgarantier) intill ett belopp på högst 5 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.8.1).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:2 Omstrukturerings av kommunala bostadsföretag göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor efter 2010 (avsnitt 3.8.2).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 2:2 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor under 2011 (avsnitt 4.9.2).
5. Riksdagen anvisar för budgetåret 2010 anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt följande uppställning: (se bilaga 2 i betänkandet).

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Ju368 av Carina Moberg och Börje Vestlund (båda s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om att investera i miljonprogrammen för att göra vardagen tryggare.

2009/10:C222 av Hans Backman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att anpassa det redan existerande statliga självfinansierade kreditgarantisystemet så att man får en bättre möjlighet att lånefinansiera byggkostnaderna på landsbygden och i små kommuner.

2009/10:C224 av Claes-Göran Brandin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av upprustning av miljonprogramsområden.

2009/10:C239 av Marie Nordén och Berit Andnor (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör redovisa en plan för att trygga bostadsbyggandet på landsbygden.

2009/10:C246 av Agneta Lundberg och Jasenko Omanovic (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna till ett investeringsstöd för byggande av hyresrätter.

2009/10:C250 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna till kvarboende.

2009/10:C259 av Renée Jeryd och Christina Oskarsson (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en inventering av tillgängligheten i ett vidare samhällsligt perspektiv.

2009/10:C261 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nybyggnation av bostäder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av neutraliteten på bostadsmarknaden.

2009/10:C268 av Birgitta Eriksson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av hur man kan stärka allmännyttan.

2009/10:C276 av Egon Frid m.fl. (v):

9. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att kommunerna blir skyldiga att tillhandahålla konsumentvägledare.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Kilens verksamhet ska införlivas i Konsumentverket.

2009/10:C277 av Egon Frid m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda neutraliteten mellan upplåtelseformerna i syfte att uppnå rättvisa och neutralitet för hyresrätten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det under den närmaste tioårsperioden dels bör tillkomma ca 40 000 bostäder per år, av vilka hälften är hyresrätter, dels bör renoveras ca 65 000 bostäder per år under samma period.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nödvändigheten av en politik som möjliggör att behovet av hyresbostäder med rimliga hyror kan tillgodoses.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om byggande av bra och billiga hyresrätter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska inrättas ett nytt anslag med syftet att fungera som omställningsstöd för ökat byggande av klimatsmarta hus.

2009/10:C290 av Mikael Oscarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Lantmäteriet och förstärkningen av Gävle som svenskt centrum för GIT-teknik.

2009/10:C305 av Claes-Göran Brandin m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till upprustning av miljonprogramsområden.

2009/10:C306 av Lars Mejern Larsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av åtgärder för att underlätta för äldre att bo kvar i sina lägenheter.

2009/10:C307 av Siw Wittgren-Ahl och Ronny Olander (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om återinförda investeringsstöd.

2009/10:C316 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om byggandet av hyresrätter.

2009/10:C330 av Ameer Sachet (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostadsbyggandet.

2009/10:C331 av Leif Jakobsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att förändra lagstiftningen för kommunala bostadsföretag.

2009/10:C334 av Kerstin Lundgren (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av insatser för att utveckla klimatsmarta miljonprogramområden.

2009/10:C340 av Ann-Christin Ahlberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgänglighetsanpassade bostäder.

2009/10:C341 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stimulanser för produktionen av hyresrätter.

2009/10:C346 av Solveig Zander (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om hur samhällsgemensamma geodata kan bekostas lika i hela landet och betalas via skattsedeln alternativt som en infrastrukturavgift vid köp av dator, mobiltelefon e.d. med Internetabonnemang.

2009/10:C369 av Christina Axelsson och Björn von Sydow (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av stöd till konsumentrörelsen.

2009/10:C374 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen beslutar att upphäva målen för områdena Bostadsmarknad och Hållbart samhällsbyggande och godkänner det mål som föreslås i motionen.

2. Riksdagen avslår regeringens förslag till mål för politikområdet Konsumentpolitik och inför i stället ett nytt mål i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik enligt uppställning:

Anslag		Regeringens förslag (tkr)	Förändring (tkr)
1:1	Statens bostadskreditnämnd	17 724	50 000
1:4	Räntebidrag m.m. för ny- och ombyggnad av bostäder	453 530	500 000
2:1	Boverket	198 991	162 000
2:6	Stöd klimatsmarta hus	0	50 000
3:2	Konsumentverket	107 432	45 000
Summa			807 000

2009/10:C375 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den pågående utarmningen av hyresbostadsmarknaden måste stoppas och åtgärder vidtas för att hindra en omfattande utförsäljning av allmännyttans bostäder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla kommuner ska ha ansvar för att på sikt bygga upp minst ett allmännyttigt bostadsföretag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatoriska bostadsförmedlingar.
6. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med lagstiftningsförslag om regler som ska gälla i koncernförhållanden där allmännyttiga bostadsföretag ingår.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att införa ett slags ”MBL-inflytande” i samband med utförsäljning av allmännyttiga bostäder.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hyresgästinflytande vid försäljningar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna och villkoren för kommunal förmedling och uthyrning av lägenheter i andra hand.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om boendeplaneringsprogram.
14. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på hur de boende i allmännyttiga bostäder kan ges ett större inflytande över de övergripande beslut som fattas i företagen.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar bör kompletteras med en bestämmelse om rätt till egen bostad.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en ny bostadsanvisningsrättslag för att underlätta för kommunerna att förse medborgarna med bostäder.

2009/10:C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett nytt bostadspolitiskt mål.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en rättighetslagstiftning som garanterar alla i Sverige ett boende.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att börja arbeta med att utveckla en svensk modell av den finska Y-stiftelsen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säga nej till "social housing" samt att förtydliga och stärka självkostnadsprincipen för de allmännyttiga bostadsbolagen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en hållbar planering för samhällsbyggande måste utgå från såväl ett socialt som ett ekologiskt och ett ekonomiskt utvecklingsperspektiv.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avsätta resurser för att motverka hälsofarligt buller i boendemiljöer.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att införa ett hissbidrag.
55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör ta initiativ till ett partnerskap mellan byggindustrin och andra aktörer för byggande av fler hyreslägenheter.
58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av att det finns hyresrätter även på landsbygden.
59. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunala eller regionala bostadsförmedlingar.
60. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagstiftning som ger kommunerna möjlighet att tvinga fram förturer till bostäder när detta är nödvändigt av sociala skäl.

62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur andelen kollektiva bostäder kan ökas.
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att understödja olika boendekonstellationer.

2009/10:C409 av Pia Nilsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre möjligheter för ungdomar att få tillgång till egen bostad.

2009/10:C411 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samhällets ansvar för ungas tillgång till bostad.

2009/10:C431 av Birgitta Eriksson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allas rätt till en god bostad till en rimlig kostnad.

2009/10:C432 av Alf Eriksson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allmännyttans betydelse.

2009/10:C444 av Siw Wittgren-Ahl och Lars Johansson (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av neutraliteten på bostadsmarknaden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringsstöd.

2009/10:C446 av Christina Axelsson och Sylvia Lindgren (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka bostadsbyggandet i Stockholmsregionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det kommunala bostadsförsörjningsansvaret.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om upprustning av miljonprogramsområden.

2009/10:C452 av Maria Stenberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om byggande av bostäder och lokaler i glesbygden.

2009/10:C453 av Jan Lindholm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en bostadssocial målsättning.
2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförslörjning, byggande samt konsumentpolitik:

Anslagsförändringar (miljoner kronor)

Anslag	2010	2011	2012
2:1 Boverket	225	323	421
2:2 Radonsanering	5	5	5
Summa för utgiftsområdet	230	328	426

2009/10:C454 av Ulf Holm och Jan Lindholm (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska utreda hur en konsumentrådgivning för alla i Sverige kan utformas.

2009/10:C463 av Claes-Göran Brandin och Börje Vestlund (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringsstöd.

2009/10:C465 av Erik A Eriksson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostäder på landsbygden.

2009/10:C476 av Kenneth G Forslund m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en bostadspolitik för integration.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostadsförmedling.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en effektiv markpolitik.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jobben i byggsektorn.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringsstöd för att bygga hyresrätter.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om upprustningen av våra mest slitna bostadsområden.

2009/10:C480 av Carina Moberg m.fl. (s, v, mp):

1. Riksdagen beslutar att upphäva målen för områdena Bostadsmarknad och Hållbart samhällsbyggande och godkänner det mål som föreslås i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostadspolitiska verktyg.

2009/10:C481 av Carina Moberg m.fl. (s):

1. Riksdagen beslutar att upphäva målet för området Konsumentpolitik och godkänner det mål som föreslås i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konsumentorganisationernas betydelse.

2009/10:C483 av Carina Moberg m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av ett nytt stöd för byggande av klimatsmarta hyresrätter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ökad samverkan mellan stat, kommun, näringsliv och boende för att fler attraktiva bostadsområden ska kunna utvecklas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av upprustning och renovering i de s.k. miljonprogramsområdena.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hyresrättens betydelse för arbetsmarknaden.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allmännyttans betydelse som bostadspolitiskt instrument.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utförsäljningarna av allmännyttiga hyresrätter.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostadsrätten som upplåtelseform.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättvisa villkor mellan upplåtelseformerna.

2009/10:C492 av Carina Moberg m.fl. (s):

1. Riksdagen beslutar att upphäva målen för områdena Bostadsmarknad och Hållbart samhällsbyggande och godkänner det mål som föreslås i motionen.
2. Riksdagens tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett investeringsstöd till byggnation av hyresbostäder.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för bostäderna i miljonprogrammen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsättande av en ungdomsbostadssamordnare.
5. Riksdagen beslutar att upphäva målet för området Konsumentpolitik och godkänner det mål och delmål som föreslås i motionen.
7. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik enligt uppställning:

Anslag i tkr	Regeringens förslag	Anslagsförändring
3:2 Konsumentverket	110 432	+3 000
<i>Utbildning i privatekonomi</i>		
Nytt anslag: Investeringsstöd	0	+400 000
<i>Investeringsstöd för byggnation av billiga hyresrätter och studentlägenheter</i>		
Nytt anslag: Ungdomsbostadssamordnare	0	+1 000
<i>Ungdomsbostadssamordnare</i>		
Nytt anslag: Investeringar i miljonprogram	0	+10 000
<i>Handslag med byggsektorn</i>		
Summa	1 545 695	414 000

2009/10:So583 av Eva Olofsson m.fl. (v):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Boverket bör få i uppdrag att utveckla ett system för varudeklaration av seniorboenden.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska låta utreda frågan om stöd till hissinstallationer som ett permanent inslag i den statliga bostadspolitik.

2009/10:N208 av Kent Persson m.fl. (v):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostadsbyggandet.

2009/10:N475 av Mona Sahlin m.fl. (s):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av en väl fungerande bostadsmarknad.

2009/10:A382 av *Fredrik Lundh m.fl. (s)*:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ungas möjligheter till eget boende.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens förslag

Anslag för 2010 under utgiftsområde 18
Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt
konsumentpolitik*Belopp i 1 000-tal kronor*

Anslag (ramanslag)		Regeringens förslag	s	v	mp
1:1	Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	17 724		+50 000	
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	97 500			
1:3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	50 000			
1:4	Räntebidrag m.m.	453 530		+500 000	
1:5	Investeringsstöd (<i>nytt anslag</i>)		+400 000		
1:6	Ungdomsbostadssamordnare (<i>nytt anslag</i>)		+1 000		
1:7	Investeringar i miljonprogram (<i>nytt anslag</i>)		+10 000		
2:1	Boverket	198 991		+162 000	+225 000
2:2	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	32 802			+5 000
2:3	Statens geotekniska institut	31 929			
2:4	Lantmäteriet	473 377			
2:5	Statens va-nämnd	8 500			
2:6	Stöd för klimatsmarta hus (<i>nytt anslag</i>)			+50 000	
3:1	Marknadsdomstolen	9 730			
3:2	Konsumentverket	107 432	+3 000	+45 000	
3:3	Allmänna reklamationsnämnden	27 999			
3:4	Fastighetsmäklarnämnden	14 348			
3:5	Åtgärder på konsumentområdet	17 459			
3:6	Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374			
Summa för utgiftsområdet		1 545 695	+414 000	+807 000	+230 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2010 under
utgiftsområde 18 Samhällsplanering,
bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag (ramanslag)	Utskottets förslag
Bostadsmarknad	
1:1 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	17 724
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	97 500
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	50 000
1:4 Rängebidrag m.m.	453 530
Hållbart samhällsbyggande	
2:1 Boverket	198 991
2:2 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	32 802
2:3 Statens geotekniska institut	31 929
2:4 Lantmäteriet	473 377
2:5 Statens va-nämnd	8 500
Konsumentpolitik	
3:1 Marknadsdomstolen	9 730
3:2 Konsumentverket	107 432
3:3 Allmänna reklamationsnämnden	27 999
3:4 Fastighetsmäklarnämnden	14 348
3:5 Åtgärder på konsumentområdet	17 459
3:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374
Summa för utgiftsområdet	1 545 695